

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Dispvtationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

Dispvtatio XI. De forma sacramenti Echaristiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

lacte meliori, damnatio non alterentur accidentia ad aliam formam, que non sit lactis; ergo cum sanguis Christi succedit loco vini, tamdiu requiritur continentia sanguinis ad vertatem illorum verborum, quamdiu requireretur continentia vini, si dicatum fuisset, *hoc est vinum*: scilicet, quamdiu non alterentur species sufficiens ad recipiendam aliam formam diuersam diuersitate morali, & in ordine ad vissus humanos.

§ 1.
Quaestum.

Satisfit.

§ 2.
Quaestum
alterum.

§ 3.
Quaestum
duo
dubitum.

§ 4.
Aliud
dubitum
phys-
cum soluitur.

Ad complementum huius questionis restare videntur dubium physicum, quanto tempore durent species sacramentales in stomacho, antequam corruptantur ita, ut non possint iam amplius continere corpus, aut sanguinem Christi. Quod quidem magis ad Medicos spectat, qui magis perspectam habent virtutem concoctionis, & vires caloris nostris: utilis tamen, & aliquando necessaria est Theologo notitia aliqua huius dubij, quod non raro ad praxim deferunt potest, v. g. pro obligatione praecaudendi, aut impediendi vomitum, & alius similibus. Ego certe peritissimos in hac Romae vbe Medicos consului; & post rem diu, & accurate cogitata, perdoctus vir, & clarissimus Medicus Ioannes Manelius in Romana Sapientiae Academia publicus

Petes primo, an, quando continuantur species consecratae cum vino non consecrato, sit sanguis Christi in puncto continuatio virtusque quantitatis; non enim appetat maior ratio de substantia vini, quam de sanguine Christi, cum illud indivisibile sit commune virtusque parti; ponere autem utramque substantiam simul ibi, non viderit turum. Respondeo, in sententia ponente continuum constare ex indivisibilibus finitis, & immediatis, nulla est difficultas; quia per continuationem non resultat aliquod indivisibile continuum de novo, sed vniuntur duo indivisibilia immediata, quorum alterum continet Christum, alterum substantiam vini. In sententia vero communi componente continuum ex partibus divisibilibus in infinitum, iam diximus supra *Disput. 8. sect. 3.* magis consequenter, & minus difficile negari omnia eiusmodi indivisibilia, & consequenter sanguis Christi non erit in puncto continuatio utramque specierum; quia nullum est tale punctum, sed erit sub parte specierum consecrata, vnum autem erit sub parte immediata non consecrata.

Petes secundo, quid faciendum de vino, cui admiscetur gutta aliqua specierum consecratarum? Suarez cum aliis dicit esse separandum ad vissus factos. Hoc tamen videret durum quid enim, si caderet supra stagnum integrum vini? præsertim quod tunc singuli bibentes non exponunt se periculo probabili bibendi sanguinem Christi.

Tertia dubitatio esse potest, utrum quando miraculo appareat caro, vel puer in Eucharistia, censetur definire Christus sub speciebus de quo agit S. Thomas *q. præcedenti art. 8.* Ratio autem dubitandi est, quia iam non videret manere species panis; ergo eo ipso cessat præsentia Sacramentalis Christi. Communis tamen sententia cum S. Thoma affirmat manere adhuc Christum. Neque enim credibile est, miracula ad ostendandam veritatem præsentia Christi in hoc Sacramento destruere ipsam præsentiam tunc, quando maxime videret Christus ostendere se præsentem. Dicendum ergo est, licet species aliquando immutentur per huiusmodi apparitiones quoad colorem, vel figuram: non tamen amittere temperamentum requisitum ad formam panis; quo stante, non desinit præsentia Sacramentalis, quantumvis immutentur exterius species illæ, siue per breve, siue per longum tempus.

Philosophiz Professor censuit, particulam communem, que laicis ad communionem dati soler, regulariter, & de mediocri stomacho loquendo, alterari, & corrupti in hora minuto, hoc est, in sexagesima hora parte, quod multis argumentis probare conatus est. Præfertim, quia iuxta Medicorum placitum, calor naturalis singulis horis duas vincias cibi solidi potest consumere, vi resoluit Marsilius Cagnatus *lib. 1. de sanitate tuenda, cap. 18.* & probat ex vili veterum, qui dicit vna 48. vincias cibi solidi si fumere solebant, ut singulis horis duas vincias correspondent, quas una hora stomachus potest concoquere; sicut certò spatio temporis certa eriam frumenti mensura pistrino molitur. Facta ergo proportione, & comparatione illius particulæ ad duas vincias, quatum non est sexagesima pars, videtur, quod in vno minuto consumpta sit. Adde exemplum exterum coctionis; nam si hostia illa in olla aqua ebullientis ponatur, statim alteratur, & consumetur; ergo calor animalis, qui potentior videret esse ad substantiali mutationem, poterit eadem facilitate, & breuitate species transmutare. Hæc ille, cuius sententia alij ferè acceleaserit. Vnde loquendo de Sacerdote, qui maiorem hostiam accipit, & vni species, dicebant, in semiquadrante horæ pars, videtur, quod non contineat amplius corpus, & sanguinem Christi. Quam doctrinam si quis ad quadrantem velit extendere, videret iam extra omne prorsus dubium, aut periculum se constitutere.

DISPUTATIO XI.

De forma Sacramenti Eucharistiae

SECTIO I. *An necessaria sit aliqua oratio post verba Christi, ut fiat consecratio.*

SECTIO II. *Soluntur aliqua obiectiones contraprocedentem doctrinam.*

SECTIO III. *Qua verba sint essentialiter necessaria ad consecrationem corporis Christi.*

SECTIO IV. *De verbis necessariis ad consecrationem calicis.*

SECTIO V. *An verba consecrationis dicantur recitatione, an vero enunciatio.*

SECTIO VI. *Virum verba sint vera de praesenti in toto rigore; & pro quo instanti?*

SECTIO VII. *Quid significant Pronomina, hoc, & hic, posita in verbis consecrationis?*

SECTIO VIII. *Virum per plures formas consecrationis simul posse consecrari eadem materia?*

POSTquam diximus de materia, restat breuiter nunc dicere de forma huius Sacramenti, quam *Disput. 1.* diximus esse etiam eius partem intrinsecam, & non solum formam extrinsecam. Suppono itaque, in hac disputatione, verba consecrationis esse formam huius Sacramenti, & quidem non extrinsecam, sed intrinsecam illud comprehendent. Suppono item cum communis sententia Theologorum, Christum Dominum consecrare in eisdem verbis, quibus nos docuit consecrare, ut fatus indicatur in Florentino, in Decreto Eugenij, & Tridentino *sect. 13. c. 1.* & in cap. *Cum Marthæ de re celebrationis Missarum;* & à sanctis patribus passim.

Ratione
tandem
Belat
Suare

Clement
Roma

Nicel
flus.
Mac
Ephes
Hieron
Confut
Soter
guram
Graecu

4.
Hanc ad
cultorem
me faciat
aupli.

Salmonon
S. Iohann
Baldus
Graecu

1. In
Baldus
Graecu

2. In
Graecu

3. In
Graecu

4. In
Graecu

5. In
Graecu

6. In
Graecu

An vero Christus consecraverit benedictione, vel gratiarum actione; an vero illae fuerint actiones diuersae a consecratione; quæstio est mere textualis. Denique, quid significetur per *ly hoc* in verbis consecrationis, diximus quod fatus est, *Disp. 1.* agentes de natura huius conuentionis, & dicemus sect. 7.

SECTIO I.

An necessaria sit aliqua oratio post verba Christi, ut fiat consecratio?

Ratio dubitandi tota oritur ex ritu celebrandi, quem ferunt Ecclesie Graeca, pro cuius explicatione propono hoc dubium, nam de re ipsa, & veritate communis doctrinæ, optime agunt Card. Bellarm. lib. 4. de Eucharistia, cap. 12. & sequentibus; P. Suarez in præsenti *Disp. 58. sect. 3.* qui ex Conciliis, & Patribus late probant, statim post prolationem illorum verborum, *Hoc est corpus meum, &c.* fieri consecrationem: solum ergo ingerit difficultatem usus Ecclesie Graeca, vbi Sacerdos post verba consecrationis prolatæ, videtur deprecare Deum, ut conuertat panem, & vinum in corpus & sanguinem Christi. Sic enim dicit: *Emitte spiritum tuum, & fac hunc panem pretiosum corpus Christi tui; quod vero in hoc calice est, pretiosum sanguinem Christi tui, &c.* que verba in Liturgia B. Iacobi Apostoli, & Sanctorum Basili, & Chrysostomi habentur; imo & in Missa Clementis Romanorum, ut ipse refert in Constitutione Apostolice, lib. 8. cap. 17. ex quibus videatur aperte colligi, non sussi factam conversionem per verba priora, donec per invocationem sancti Spiritus perficiatur.

Propter hæc aliqui Graeci tenuerunt illam sententiam, inter quos fuit Nicolaus Cabafilas in explicatione Liturgiæ cap. 29. & 30 qui habetur tom. 4. Bibliothecæ. Marcus Episcopus Ephesinus lib. de verbis Consecrationis; & Hieremias Patriarcha Constantiopolitanus in censura Lutheranae doctrinae cap. 10. Imo Cabafilas, vbi supra, conatur in hunc eundem sensum adducere Sacerdotes Latinos, eo quod post verba consecrationis petant, ut Deus iubet hæc, que in altari sunt, perferri per sanctum Angelum suum in sublimè altare suum, hoc est (inquit) in corpus Christi, in quod censem nondum esse conuersum panem propositum.

Huic difficultati variae solutiones adhibentur à Theologis, quas breuiter commemorabimus. Respondent aliqui, aliter Deum pepigisse cum Graeca Ecclesia, aliter cum Latina, ut apud Graecos non conficiatur Eucharistia, nisi adhibitis etiam illis preciis apud Latinos vero conficiatur ante precies. Hanc solutionem, suppresso Auctorum nomine, refert P. Salmeron tom. 9. in Euang. tract. 3. & eam merito reiecit ut temerariam, & periculosa.

Secundo dicunt alii, teste Bessarione lib. de verbis consecrationis, ea verba locum mutasse in Liturgia: prius enim non nisi ante verba consecrationis dicebantur; postea vero in alium locum transposita fuisse: sed hac etiam solutio carer fundamento. Ita enim legunt eo ordine in antiquissimis Liturgiis, & eodem ordine explicitantur a Germano Patriarcha, qui fuit tempore septimæ Synodi in mystica contemplatione, que habetur in 4. tom. Bibliotheca sacra; & ipsi Graeci in Concilio Florentino confessi sunt, se illum ritum seruare, quem à Patribus acceperant.

Tertia solutio est, illa verba non tam proferri in sensu deprecatorio, quam gratulatorio, sicut cum petimus, ut Deus sit infinite beatus, & gloriatus, quasi explicantes nostrum affectum, & gaudium de illius gloria. Hæc etiam interpretatio est nimis du-

ra, quia in hoc sensu possemus etiam petere in Missa, quod fieret incarnatione, vel quod Christus ex mortuis resurgeret, & alia similia, quæ non possent prudenter postulari.

Quarta explicatio est, his verbis non peti, quod denuo conficiatur Sacramentum, sed quod permeanet Christus in illo; non quia necessarium sit hoc petere, ant quia dubitentur de perseverentia Christi sub speciebus, sed ut explicetur affectus; sicut nunc ante consecrationem petimus, ut illa oblatio fiat corpus Christi; non quia dubitemus de efficacia verborum ad illud operandum, & sicut Christus Marc. 5. dixit mulieri iam prius sanata: *Vade in pace, Mare. 5.* & esto sana a plaga tua; ut ostenderet suum benefacitum in sanitatem iam concessa. Hanc solutionem refert ex Gentiano P. Suarez in præsenti, & eam non Suarez improbat; insinuat etiam P. Salmeron vbi supra, & probatur a Bessarione, & aliis. Cæterum eam merito impugnat P. Valsquez in præsenti *Disp. 197. cap. 4.* Valsquez nam sine aperta verborum violencia intelligi non potest, quomodo oratio fiat pro perseverentia effectus omnino necessarij, & de quo non est illa ratio timendi, vel dubitandi. Nec exempla adducta id probant; non primum, quia licet non timeamus de efficacia verborum ad consecrationem, possumus tamen timere ex parte nostra, ne fortasse non debito modo proferantur verba ad effectum habendum, ideo petimus à Deo, ut fiat effectus consecrationis. Non item secundum; quia verba illa Christi, *Esto sana a plaga tua.* potuerunt causare consecrationem sanitatis, que non necessario sequebatur ex primo effectu. Deinde potuerunt ea verba proferri per modum cuiusdam congratulationis, non per modum orationis, vel imperij, sic enim dicere possumus, quia do auditum aliquem factum esse Episcopum; *sit viri que ipse Episcopus,* quod idem est ac dicere *placebit mihi, quod tu factus Episcopus.* Cæterum orare pro effectu iam facto, & omnino certo numquam possumus.

Quinta solutio est, illa verba, licet dicantur post consecrationem, referri tamen ad tempus præcedens, quia non possunt opportune dici ante, & de- cebat, ut huius mysterii confectio petatur etiam à Spiritu sancto eius operatore, ideo perit postea. Hæc etiam est Bessarionis, sed durissima; non enim nisi impræcissime peti potest, quod iam factum est, & factum esse scitur sine illa habitatione.

Sexta solutio, & magis communis est, ibi non peti, quod ille panis fiat corpus Christi naturale, sed corpus Christi mysticum; hoc est, quod profit fidelibus illud sumentibus ad unyonem & sanctitatem: itaque, quando dicitur, ut panis fiat nobis corpus Christi, debet intelligi, fiat nobis corpus mysticum, seu faciat nos esse unum corpus mysticum Christi. Hanc solutionem refert etiam ex Bessarione P. Salmeron, & eam videtur probare; in eademque conquiscit P. Suarez vbi supra. Sed reuera non satisfacit, quia detorquet verba clara ad sésūm valde impræcipium; & licet de corpore vtcumque posset tolerari, de fanguine non videtur nisi impræcissime, quomodo peratur, calicem illum fieri sanguinem pretiosum Christi, si de vero Christi sanguine non loquatur.

Mihi etsi hæc clarius appareret, quam ut tot solutionibus indigetur, & que ex ipsis contextus verbis verum, & legitimum sensum ostendit: scilicet non peti villo modo illum panem fieri corpus, & calicem sanguinem Christi, nec verum nec mysticum, sed sensum esse, illum panem, hoc est, corpus, & illum calicem, hoc est, sanguinem Christi, fieri nobis in salutem, & remissionem peccatorum; ita ut *ly corpus, & sanguis,* non sint ex parte prædicti, sed ex parte subiecti seu appositiu, ut dicunt Grammatici. Hunc sensum

2.
Ratio dubi-
tandi.
Bellarm.
Suarez.

Clemens
Roman.

3.
Nicol. Cabafilas.
Matte.
Episcop. Hierem.
Constant.
Sententia grecorum.
Graecorum.

4.
Hanc diffi-
cultatem pri-
mo sensu
aliqui.

5.
Bessarion.
Secondo di-
cuntur.

6.
Tertia solu-
tio.

7.
Quarta solu-
tio.

34 sensum videtur approbare P. Vasquez vbi supra, licet illum non deducat ex verbis ipsius, ex quibus tamen, & eorum legitima constructione videtur mihi omnino deducendus; nec aliud voluisse Iacobum, Basilium, & reliquos Liturgiarum Auctores.

I I.
*Probatur pri-
mo ex Missi-
Æthiopum.*

II. Probatur hoc in primis ex Milla Attiopoli, quæ habetur in 4. tom. Biblioth. & credibile est, si fuisse compositam ab Apostolis, vel ab eorum discipulis: ij ergo post verba item consecrationis habent similem orationem his verbis clarius significantibus prædictum sensum: *Oramus te, Domine, ut mittas Spiritum sanctum super hunc panem, & hunc calicem; videlicet corpus, & sanguinem Domini, & Salvatoris nostri Iesu Christi in secula seculorum. Amen.* Tribus similibus ex eo sumentibus, ut fiat eis ad sanctificationem, & plenitudo in spiritu sancti, &c. Hæc verba fere sunt eadem cum iis, quæ sunt in aliis Liturgiis, solumque differunt in eo quod magis explicitant nostrum sensum, dum petunt super hunc panem, videlicet, corpus Christi descendere spiritum sanctum. Non ergo est dubium, quin idem fuerit sensus in aliis Liturgiis, quæ eodem tempore, & à coapostolis compotita sunt.

I 2.
Explicatur verba Iacobi.
Liturgia S. Iacobi.
Videamus nunc verba Iacobi in sua Liturgia, agas
hunc sensum proprie possint habere. *Ipsu (inquit)*
Spiritu tuum sanctissimum dimitte nunc quoque in nos,
& in hac dona sancta proposta, ut superueniens sancta,
& bona, & gloria tua praesentia sanctificet, & efficiat
hunc panem corpus sanctum Christi tui. (Populus re-
spondet, *Amen*) & calicem hunc preiosum sanguinem
Christi tui. (Populus respondet, *Amen*) ut sit omnibus
ex his sacramentis in remissione peccatorum, & in vi-
tam aeternam, &c. Sensus horum verborum est idem,
qui precedentium; non petere, ut panis fiat corpus
Christi, sed ut panis, qui est corpus Christi, & cal-
lix, qui est sanguis, fiat accipientibus in remissio-
ne peccatorum, &c. non enim finitur sensus, us-
que ad finem totius petitionis. Nec obstat, quod
interponatur illa particula, *Amen*; quod videtur
denotare ibi finitam esse aliquam petitionem, cui
respondeat populus, *Amen*; qua fuit fortasse occasio
errandi, & cogitandi ibi terminari aliquam peti-
tionem. Hoc, inquam, non obstat, quia illa particula
Amen, ibi non est signum petitionis, sed fidei; popu-
lus enim audiens panem appellari corpus Christi,
& calicem appellari sanguinem, responderet vt robi-
que *Amen*, quasi dicat: *Ita est, ita credimus*; interrum-
pendo orationem Sacerdos per illam parenthe-
sim, postea vero continuat Sacerdos suam depreca-
tionem petens, ut ille panis, hoc est, corpus Christi,
& calix, hoc est, sanguis, sit in salutem, & remissio-
nem, &c. Quod autem iste sit sensus huius particu-
la *Amen*, constat ex iisdem Liturgiis; nam statim ac
Sacerdos profert verba consecrationis, & dicit, *Hoc*
est corpus meum (respondeat Populus, *Amen*) & in
Missâ Æthiopica explicatur clarius, clamat enim
populus statim, *Amen*, *Amen*, *Amen*, *credimus*, & con-
fidimus, & laudamus te, ô Domine Deus noster: hoc vere
corpus tuum est: & post consecrationem calicis eo-
dem modo respondeat populus, *Amen*, *Amen*, *amen*,
credimus, &c. Et postea proficitur Sacerdos ver-
ba Christi dicens: *Quoties hoc feceritis, in mei com-
memorationem faceritis: vbi vides, illud *Amen* interpon-*
etiam inter verba Christi a Sacerdote prolatâ ad
protestandam fidem de praesentia corporis, & sanguini
Christi. In quo sensu S. Leo Papa Serm. 6. de iei-
nicio septimi mensis, dixit: *Frustra ab illis responde-*
*tis, *Amen*, qui non credunt, adesse vere corpus, & san-*
guinem Domini. In hoc ergo eodem sensu populus
respondebat, *Amen*; quando audiebat panem appelle-
lari corpus Christi in illis precibus sequentibus.

S. Leo

non ut annueret petitioni, sed ut protestaretur fidem de praesentia corporis Christi, interrumpendo orationem Sacerdotis, quæ nondum habebat sensum perfectum.

Hinc etiam intelliguntur verba similia, que habentur in Liturgia S. Basili. hoc modo: *Supplicei te Verba
rogamus, venias sanctus tuus Spiritus super nos, & super
hac, quia propositum, dona, ac sanctificet ipfa. domine
exaudi me. Populus responderet, Kyrie eleison, ecce illi-
runt populus intertrumpit orationem Sacerdotis,
ipse vero prosequitur, & efficiat (vel, prout alijs for-
tasse melius verunt, ostendat) panem istum corpus glo-
riosum Domini Dei nostri Iesu Christi, corpus celeste,
corpus vita efficiens, corpus pretiosissimum, in expiationem
culparum, & remissionem peccatorum, vitamque eternam
is, qui accipiunt, Amen. Et eodem modo continuat de
calice, petes, vt calix ille fanguis Iesu Christi olen-
datur, vel fias fanguis in expiationem culparum,
&c. Eodem modo loquitur S. Clemens Romanus
vbi supra, vbi petit his verbis. *Et mittas sanctum Spir-
itum tuum super hoc sacrificium, ut ostendat hunc pa-
nem corpus Christi tui, & hunc calicem sanguinem Christi
tui, ut, qui ea percipiant, confirmentur in pietate, &c.*
non perit, vt faciat, sed vt ostendat per efficiendum.
Confirmatur hoc ipsum ex Missa nostra Latina,
vbi similiis fere oratio habebatur post fractionem
hostie, ante ultimam correctionem Missalis, his
verbis, *Fiat commixtio, & consecratio corporis, & san-
guinis Domini nostri Iesu Christi accipientibus nobis in
vitam eternam. Vbi etiam apparebat peti, fieri con-
secrationem, sed etiam non perebatur, sed quod
consecratio fieret in vita eternam, & ideo muta-
ta fuerunt illa verba ad tollendam aquivocationem,
sicut nunc habemus: *Hec commixtio, & con-
secratio, &c. fiat accipientibus nobis in vitam eternam.***

Denique confirmatur hic sensus ex ipsa confel-
sione Graecorum, qui in Concilio Florentino fess-
vit, rogati de sensu illorum verborum, dixerunt, le
non petere ibi, quod fiat consecratio, (hac enim tam
est facta) sed quod fiat in salutem, &c. ex quo fit, ver-
ba illi debet habere illum constructionem, quan-
nos assignamus; alioquin non videntur admittere
posse illum sensum sine maxima impro�iate.

Difficiliora possent apparere verba Chrysostomi
in Liturgia, qua communiter vtrunt Sacerdos
Graci in hunc modum, paulo post prolati verba
Christi, *Hoc est corpus meum, hic est sanguis meu, &c.*
dicit Diaconus: *Benedic, Domine, sanctum panem;* &
Sacerdos exsurgens benedicet ter fandâ munera,
dicens secreto: *Fac quidem panem hunc preciosum cor-
pua Christi tui. Di aconus, Amen. Et rufus Diaconus,
Benedic, Domine, sanctum calicem. Ac Sacerdos bene-
dicens ait, Quod autem in calice est ideo pretiosum san-
guinem Christi tui. Diaconus, Amen. Et rufus Diaconus
olendes cum horario vtrunque sacramentum
dicit, *Benedic, Domine. At Sacerdos benedicens ma-
nu vtrunque sacramentum dicit: Permuta Spiritum
sancto tuo. Diaconus, Amen. Amen, Amen.**

Cæterum hac verba eumdem proflus habent sensum, quem diximus habere alias Liturgias ecclæ, enim absoluitor oratio in prædictis verbis, sed immediate prosequitur Sacerdos dicens, Ut facias accipientibus in subiectatem anime, in remissione peccatorum, in communicatione S. Spiritus, in regni colorum plenitudinem, in fiduciam ergate, non in delictum, ne damnationem, &c. Non ergo petit in verbis praecedentibus, quod Deus faciat panem esse corpus, aut vinum esse sanguinem Christi, sed sensus est. Fac panem hunc, qui est corpus pretiosum Christi, & fac guinem, qui est in calice (interrumpit Diaconus dicens, Amen; tempe confitendo ita esse, & surgerens materiam

Disput. XI.

Sect. II.

347

materiam benedictionis) fieri accipientibus in soberitatem, & remissionem, &c. Solum videntur obstat illa verba, *Permians Spiritu sancto tuo*; quibus videtur per conuersus nondum facta. Sed alius est illorum verborum sensus, quem non satis expressit Latinus interpres: neque enim pro principio Graeco *usum ad*, qui est auctoritatis secundus indifferens, & significat magis proprius tempus praeteritum, debuit vertere, *Permians*; sed debuit dicere, *qua permansisti Spiritu sancto tuo*; aut *permansuit Spiritu sancto tuo*. Habent enim Graca participi eam vim significandi tempus praeteritum; quod quia participia Latina non habent in voce activa, ideo Interpres supposuit illud *Permians*; quod diuersum sensu reddere videtur.

16. Constat autem hic sensus, primo tum ex aliis Li-
Canticis pri- turgiis, quas imitatur ista, & in quibus sensus ille
mo hic sensus. clarus habetur, vt vidimus: tum ex eodem Chry-
stofomio, qui in aliis locis aperte docet, conseruof-
fici fieri per verba Christi, quae profertuntur: *Hoc*
Chrysof. *est corpus; hic est sanguis, &c.* Sic docet in Homil. de
proditione Iudei paulo ante finem, tom. 3. *Non enim*
bono est (inquit) qui proposita de consecratione mensa
Domini corpus Christi facit, & sanguinem, sed ille, qui
crucifixum pro nobis est Christus, Sacerdotis ore verba
profertuntur, & Dei viruute consecrantur, & gratia.
Hoc est, ait, corpus meum: hoc verbo proposita con-
secrantur. Item Homil. 2, in Epist. 2, ad Timoth. sic
ai: Volo quiddam adiungere plane mirabile: & nolite
mirari, neque turbemini. Quid vero istud est? Sacra
ipsa oblatio, sive illam quilibet Sacerdos, sive illam Paulus,
sine Petrus offerat, eadem est, quam dedit Christus
discipulis, quamque Sacerdotes modo quoque efficiunt.
Nihil habet ista, quam illa minus. Cur id? quia non
hanc sanctificare bonis, sed Christus, qui illam ante
sacravera. Quemadmodum enim verba, quae loquuntur
est Christus, eadem sunt, quae Sacerdotes nunc quoque
pronuntiant: ita & oblatio eadem est. Quae verba adeo
clare ostendunt Chrysostomi sensum, vt Hieremias
Patriarcha Constantinopolitanus adducens illa
contra octauam caput Confessionis Augustanae, &
aduertens, iis verbis conuinici etiam suum errorem
de conuersione per subsequentes preces facienda,
ex industria omiserit verba illa: Quemadmodum ver-
ba, quae loquuntur est Christus, eadem sunt, relatis ante-
cedentibus, & subsequentibus verbis; vt obseruauit
Petr. Arcud. Petr. Arcudius lib. 3. de concordia Ecclesie Occi-
dentalis, & Orientalis, cap. 23.

17. Confirmatur idem sensus secundo ex verbis illis,
Qui autem in calice est isto, pretiosum sanguinem Christi
fatu, idem ins; que sane verba potius indicant, iam ibi esse
sanguinem, & de illo peti, non vt sit sanguis, sed ven-
fiat ad salutem, &c. scio, alios alter vertere illa ver-
ba; nam textus Græcus potest eos sensu admittere,
et 3 in 10. monachis ritore in uerbo eius. ut uir; quod alij
vertunt, quod autem est in hoc calice ipsum pretiosum
sanguinem Domini. Alij vero, In calice vero vos pretio-
sos sanguinem Christi tui. Sed cum verba admittantur
eas verhones, melius vertuntur in sensu magis apto,
propt in antiqua versione habetur Venetiis excusa,
anno 1528. apud Antonium de Fabio.

Confirmit etiam Antonium de Fabio.
Confirmari potest eadem explicatio tertio ad ho-
minem, quia si precibus illis subsequentibus conser-
vi fieri argueretur ex eo, quod proferantur post
prolata verba Christi, *Hoc est corpus meum, &c.* co-
dem modo argui debet, non fieri conseruationem per
ipsas preces, quia vt ex eorum verbis supra recitatis
confat, postquam Sacerdos dixit, *Fac panem hunc*
preiostum corpus Christi tui: Diaconus petit, vt bene-
dicat & calicem, & Sacerdos prosequitur, Qui autem
in calice isto est preiostum sanguinem Christi tui: quibus

verbis videtur iam confecta consecratio virtusque iuxta mentem Graecorum, & tamen postea petit rufus Diaconus, ut benedictat virtumque, & Sacerdos profequitur, *Permutans Spiritu sancto tuo, & Diaconus respondet, Amen, Amen, Amen.* Aut ergo preces ex Christi institutione habent infallibilem efficaciam ad conuersationem faciendum, aut non. Si non habent, poterimus ergo dubitare, an facta fuerit consecratio post omnia illa verba prolati. Si vero cum habent, ergo frustra petitur rufus transmutatio virtutique speciei, postquam petit Sacerdos seorsim conuersationem panis in corpus, & vini in sanguinem, vel certe ex illa petitione non potest argui, conuersatione non esse prius factam: unde illa preces subsequentes non arguunt, conuersatione non fuisse factam per verba Christi prius à Sacerdoti prolatas.

tertio confirmari potest sensus ille ex simili lo-
quendi formula apud Marc. cap. 3., vbi enim nos le-
gimus, *Et fecit, ut essent duodecim cum illo: Sanctes*
Paginus ex Graeco vertit, Et fecit eos duodecim, ut
essent secum: sensus autem est, Efecit ut duodecim essent
secum. Sic etiam in praesenti sensus est; Fac, non ut
panis sit corpus Christi, sed ut panis corpus Christi
sit nobis in salutem, &c.

Edom etiam modo explicari debent similia ver-
ba, quæ habentur in Missa composita per sanctum
Marcum Euangelistam; & habetur in tom. Biblioth.
Partum in editione minus antiqua, vbi etiam post
verba Christi: *hoc est corpus meum, hic est calix, &c.* ha-
betur hæc oratio: *Emitte præterea super nos, & super*
*panem & calices istos Spiritum sanctum tuum, ut eos san-*ctificet, & conferuet tam Deus quam omnipotens, & faciat**

panem quidem corpus (Populus: Amen.) calicem autem
sanguinem noui Testamenti ipsius Domini, & Seruatoris,
& summi Regis nostri Iesu Christi, ut fiat omnibus nobis,
qua ex iis participamus, in fidem, in fabritiam, &c. Que
verba habent eundem sensum, quem verba aliarum
Liturgiarum, cum sint fere eadem, sed cum sensum
clarius, ut vidimus, expressit Liturgia Æthiopum, in
qua ad omnem æquiuocationem tollendam petitur:
ut mittas Spiritum sanctorum super hunc panem, & hunc
calicem, videlicet corpus, & sanguinem Domini.

SECTIO II.

*Soluuntur aliqua obiectiones contra prae-
dcentem doctrinam.*

Restant aliquæ obiectiones soluenda contra prædictam Liturgiam interpretationem. Prima desumitur ex verbis Basiliij in Liturgia, qui post verba Christi: *hoc est corpus meum; hic est sanguis; &c.* & ante formulam illam deprecatorum luppolitanæ, loquitur de pane, & vino propositis tanquam de non adhuc conuersis; vocat enim illa *anti-type corporis, & sanguinis Christi. Consideres* (inquit) *appropriinquamus sancto altari tuo, & proponentes anti-type sancti corporis, & sanguinis Christi, se obseruamus, & te postulamus, Sancte Sanctorum, beneplacita tua benignitate, ut veniat Spiritus sanctus nunsuper nos, & super propria munera, &c.* Supponit ergo, nondum esse conuersa in corpus & sanguinem Christi. *Conferuntur* (inquit) *Deinde* (inquit) *ad*

Confirmatur ex Damasceno lib. 4. de fide, cap. 14. 22.
vbi nomine *antitypi* à Basilio appellatum ait, non Damascen.
corpus, & sanguinem Christi, sed panem, & vi-
num, ideoque nomen illud non usurpari à Basilio
post, sed ante consecrationem. *Quod si nonnulli* (in-
quit) *panem, & vinum* nominarunt *antitypa corporis,*
& sanguinis Domini, sicut Deifer Basilius dixit, non
post consecrationem, sed priusquam consecraretur ipsa
oblatio, sic appellarent. Senti ergo Damascenus, ante
pieces

In quo etiam sensu intelligi potest Auctor illius confutationis relata in septima Synodo: nam licet vix deceptus fuerit in eo, quod putarent, nunquam post consecrationem appellari Eucharistiam *antitypum* à Patribus, cuius contrarium ex ipsis Patribus ostendimus: neuer tamen putavit, consecrationem fieri precibus illis, sed potius ante preces esse consecrata, & appellari *antitypum* de præterito pro tempore præcedente consecrationem: cui exlicatione fundamentum dedit vis verbis, quo vñus fuerat Basilius, vt vidimus.

28. Secundo obici solet Cyrillus Hierosolymit. qui Catech. 5. mystagogia in eo sensu videtur intelligere preces illas subsequentes, vt per illas oblatæ consecratur; sic enim ait: *Atque sic per eiusmodi hymnos nos ipsæ sanctificantes Deum benignissimum oramus, ut super illa proposita sanctum Spiritum emitat, ut panem quidem faciat corpus Christi, zizum vero sanguinem Christi. Omnino enim, quod attingit Spiritus sanctus, hoc sanctificatum est, & transmutatum.* In quibus verbis videtur omnino explicare illas preces, quæ dicuntur post verba Christi; quarum sensum velle videtur eum esse, vt Spiritus sanctus descendens transmutet panem, & vinum in corpus, & sanguinem Christi.

Petrus Arcadius loco supra citato, cap. 33. circa finem ingenuæ fatetur, Cyrillum in ea tunc suffite opinione, quod precibus illis Eucharistia consecratur, nimirum nondum orta questione de hoc puncto, verborum specie deceptum, cum iuuenis adhuc esset, quando Catechesi illas scripsit, teste Hieronymo, non mirum quod in eo lapsus fuerit. Confirmat hoc ipsum ex aliis eiusdem Cyri locis, qui Catechesi prima mystagogica: *Panis* (inquit) & *vinum Eucharistia ante sacram invocationem adoranda Trinitatem panis erat, & vinum merum; peracta vero invocatione, panis quidem sit corpus Christi, vinum autem sanguis Christi.* Et Catechesi 3. dicit, panem post invocationem Spiritus sancti non esse amplius panem communem, sed corpus Christi.

Ego tamen non facile concedam aduersariis Cyri, nec video quid cogat ad fatendum, eum ibi loqui de precibus, quæ post Christi verba profertur. Nam ipse Arcadius fatetur, Cyrillum non explicare in illo loco Liturgiam Basili, sed potius illam aliam Iacobi, cuius ordinem videtur seruare, & cum Hierosolymorum antistes effet, ea videtur vñus suffit. Sed re vera nec Iacobi Liturgiam mihi videatur explicare: nam vt alia omittant, in illa, quam Cyri explicat, dicit Sacerdos: *Sursum corda; responder populus, *Habemus ad Dominum.** Deinde Sacerdos, *Gratias agamus Domino;* & respondet populus, *Dignum & iustum est.* In Missa vero Iacobi non ita habetur, sed Sacerdos dicit, *Attollimus mentem, & corda;* ad quod non responder populus, *Habemus ad Dominum;* sed, *Dignum, & iustum est.* Præterea in illa, quam Cyri explicat, tempore Communio- nis cantabatur, *Gustate, & vide, quod Christus est Dominus.* In Missa vero Iacobi paulo alteri, *Gustate, & vide, quod benignus est Dominus.* Credibilis ergo est, aliam suffit Liturgiam, quam Cyri explicat, in qua quis scit, an preces illa dicerentur proxime ante verba consecrationis? propt Ecclesia Latina similem fere invocationem tunc adhibet illis verbis: *Quam oblationem tu, Deus, in omnibus que sumus benedictam, adscriptam, ratam, rationabilem, acceptabilemque facere digneris, ut nobis corpus, & sanguis fiant dilectissimi Fili tui Domini nostri Iesu Christi.* Certe in Liturgia Marci immediate etiam ante verba consecrationis fit humilis deprecatione, & invocatione Spiritus sancti his verbis; *Fac o Deus, ut plenum quoque*

P. Ioh. de Lugo de Sacramentis.

*si hoc Sacrificium benedictione tua per aduentum sanctissimi Spiritus tui. Quia ipse Dominus, & Deus, & summus Rex noster Iesus Christus, nobis qua tradebat seipsum pro peccatis nostris, & mortem pro omnibus subibat carne, recumbens cum sanctis suis Discipulis, & Apostolis accepit panem in sanctas, & immaculatas, & incupatas manus suas, &c. Et in ipsa etiam Iacobi Liturgia ante consecrationem inuocatur Spiritus sanctus, vt descendat super munera illis verbis: *Vicissim mitte nobis gratiam spiritus tui sanctissimi, o Deus; respice in nos, & ad nostrum hoc rationale obsequium inuire, &c.* Et paulo post: *Fac, ut oblatione nostra grata, & acceptabilis sit per Spiritum sanctum sanctificata, in propitiacionem peccatorum nostrorum, &c.**

Poruit ergo fieri, vt in illa etiam Missa, qua Cyrilus vtebatur, fieret similia deprecatione paulo ante verba consecrationis.

Quo autem sensu Cyrilus

dicit, inuocatione consecrati Eucharistiam, constat

ex modo communi loquendi Patrum, qui formas

omnes Sacramentorum appellare solent preces, &

inuocationem Diuini numinis, eo quod implicatam ex Christi institutione habeant eiusmodi inuoca-

tionem.

Obiicitur etiam Dionysius de Eccles. Hierarch.

cap. 3. vbi videtur ponere consecrationem post pro-

lata verbi Christi. Sic enim ait: *Inde diuinus Ponti-*

Objectetur coram altari sanctis laudat sancta Diuinaque Iesu di-

uinissime nostri prouidentia, qua diximus, opera; que pre-

salute generis nostri beneplacito sanctissimi Patri in

Spiritu sancto, ut loquuntur Diuina scripta, perfecit.

Postquam autem laudavit, & venerandam intellectu-

alemque speculationem coram mentis oculis perspexit, ad

symbolicam eorum consecrationem venit idque secundum

traditionem Diuinam. Vnde religiose simul, & vt Ponti-

ficiem decet, post sacras Diuinorum operum laudes, de

consecratione eorum, que ipsius dignitatem superat, se

purgat, dum primo deute ad eum clamat: Tu dixisti,

hoc facite in meam commemorationem. Deinde

cum rogauit, ut dignus sit haec consecratione, & ad simi-

litudinem Christi hac diuina perficiat, & sequitur distribuat,

& y, qui Sacramenta participaturi sunt, digni sumant,

consecrat diuinissima, & manifestat laudata per symbola

sancta proposta. Ex quibus verbis colligi videtur,

Dionysium existimare, quod consecratio fiat post

verba illa: Hoc facite in meam commemorationem;

qua tamen proferuntur post verba Saluatoris, vt

constat ex Canone Missæ.

Respondet, verba illa: *hoc facite in meam commemora-*

tionem, in Liturgia, qua Dionysius vtebatur, dici

solita ante verba consecrationis, & aliqui volunt,

dicta suffit a Sacerdotiis bis; primo, ad excusandum

se, quod auderet tantum munus exequi, quia nimirum

Dominus id iussit: secundo, postea cum verbis

consecrationis, ut nunc dicuntur. Quando ergo dicit

Dionysius, consecrati Eucharistiam post illa verba:

Hoc facite, &c. loquitur de prima prolatione il-

lorum verborum, & excusatione Sacerdotis, post

quam fiebat consecratio. Quod constat primo, quia

Dionysius dicit, Sacerdotem consecrationem pera-

geret secundum Diuinam traditionem: traditio au-

tem Christi, vt constat ex Euangelio, & ex Paulo,

non fuit de precibus, sed de verbis illis: Hoc est cor-

pus meus; hic est sanguis, &c. ergo sentit Dionysius,

fieri illis verbis.

Secundo, quia verba illa: *Hoc facite, &c. nunc non*

dicuntur per modum excusationis, sed narrative;

ego Dionysius non agit de verbis illis eo loco, & mo-

do, quo nunc dicuntur, sed de iis diicis ante conse-

rationem, ad excusationem, quod fiebat, dicendo:

Tu dixisti: hoc facite, &c. quo pacto non dicuntur

nunc, cu verbis consecrationis, sed in sensu diuerso.

G g Tertio,

Tertio.

Tertio, quia nusquam in Liturgiis reperitur de facto inter illa verba; *hoc facite, &c.* & preces, quibus Graeci dicunt fieri consecrationem, oratio aliqua, qua Sacerdos petit, ut ipse ad consecrandum, & alij ad communicandum dignè accedant, qualis ponitur à Dionysio in eo loco; ergo non loquitur de verbis: *hoc facite, &c.* prout cum aliis Christi verbis de facto dicuntur, sed prout dicebantur ante consecrationem ad excusationem, ut explicimus; ac proinde ex illis Dionysij verbis nihil solidum contra nos colligi potest.

35. Denique hunc esse Dionysij sensum, colligitur ex *Confirmatur* ultimis eius verbis: *conferat diuinissima, & manifestat laudata;* quæ duo, consecrare scilicet, & manifestare, pro codem usurpat S. Maximus sapientissimus Dionysij expeditor, qui illam manifestationem dicit fieri per verba illa prolatæ a Sacerdote: *hoc est corpus meum; hic est sanguis meus, &c.* quibus verbis declarantur symbola proposita, in aspectum profert, *hoc est,* (inquit Maximus) declarat quæ laudantur, exempli gratia, *hoc & hoc Christi esse, & hoc & hoc Christi.* *Infuper autem ostendit & Diuina munera, quæ hoc sequuntur: quod nimur in remissionem peccatorum, & in vitam aeternam, & quacunque talia mystica.* Quæ omnia certum est, esse verba illa Christi, quibus consecratio fit; ergo iuxta Dionysium ea Christi verba dicebantur post illam precedentem excusationem, & per illa siebat Eucharistiae consecratio.

36. Basilius.
Obicitur
Basilium.

Obicitur denique Basilius in iis, quæ tradit de Spiritu sancto, cap. 27. vbi videretur condiscernere verba Christi, quæ ex Euangeliō habentur, a precibus, quibus consecratio fit. *Inuocatio* (inquit) verba in ostensione panis Eucharistiae, & poculi benedictionis; quæ Sanctorum nobis scripto reliquit? Non enim his contenti sumus, quorum Apoſtolus, aut Euangelium mentionem fecit, sed ante, & post, alia dicimus, velut magnum robur ad mysterium habentia; quæ ex doctrina scripto non proditanos accepimus. Hic videretur Basilis ad consecrationem exigere alia verba præter illa Christi, quæ ex Euangeliō habentur.

37. Respondetur. Basilius ibi non loqui de solis illis precibus, de quibus est præsens controværia, sed de toto Canone Missæ, qui non ex Euangeliō, sed ex traditione Apostolica habetur. Loquitur enim de iis, quæ ante, & post Christi verba dicuntur. Graeci autem non volunt ea, quæ præcedunt, deseruire ad consecrationem. Nec Basilis id dicit, sed omnia illa verba, quæ ex traditione ante, & post adiiciuntur, magnum robur habere, scilicet ad imprestandum, & præparandas mentes nostras ad decorum, & grauitatem Sacrificij, & actionis illius grauissimæ: sicut & prologus, & epilogus habent in oratione magnum pondus; ideo enim Basilis appellat illa verba, quæ præcedunt & sequuntur *prolegomena, & epilogomena:* unde potius videretur obiter totam substantiam agnoscere in verbis intermediiis, quæ ex Euangeliō habemus. Et hæc sufficiunt de hac controværia.

SECTIO III.

Quæ verba sunt essentialiter necessaria ad consecrationem corporis Christi.

38. Prima sen-
tencia.
Scotus.
Angelus.

Prima sententia est Scoti in 4. dif. 8. quest. 2. §. de secundo dico, quem sequitur est Angelus verbo Eucharistiae, num. 24. quæ docet, verba illa antecedentia Canonis: *Qui pridie quam patet, &c.* licet non sint pars formæ, esse tamen necessario requisita ad valorem formæ, quia illis non præmissis, non

significaretur sufficenter per verba subsequentia id, quod intenditur: nam illud pronomen, *Meum,* in forma, v.g. consecrationis hostie non referetur ad corpus Christi, sed ad corpus ipsius Sacerdotis loquentis; ergo ut constet, sermonem esse de corpore Christi, necesse est, quod per verba præcedentia id manifestetur. Et quidem hoc fundamentum non solum probat de illis verbis: *Qui pridie quam patet, &c.* sed etiam de antecedentibus illis: *Domini nostri Iesu Christi;* sine quibus nec etiam verba sequentia manifestarent, sermonem esse de corpore Christi. Non tamen probat de omnibus, & singulis verbis contentis in illa clausula, v. g. illis: *gratias agens fregit, &c.* sine illis enim maneret sensus integer, & constaret sermonem esse de corpore Christi.

Hæc sententia ab omnibus reicitur, quam aliqui impugnant exemplo aliorum sacramentorum, in quibus minister non permitit necessario aliqua verba, quibus ostendat, se loqui ut ministrum Dei; non enim dicit: *Ego loquens ut minister Dei te absolu, &c.* ergo potest etiam in hoc sacramento loqui in persona Christi, licet non explicet in actu signo per verba præcedentia. Ita arguit Suarez in præsenti dif. 59. sect. 1. in principio. Sed argumentum non est efficax; nam in aliis sacramentis, licet minister loquatur ut minister Christi, & Dei, voces tamen, quibus loquitur, significant immediate ipsum ministrum, v. gr. in forma absolutionis illud, *Ego,* non referunt ad Deum, vel Christum, sed ad ipsum ministrum; quare eodem modo posset dicere: *Ego Iohannes te absolu;* quia te vera ipse est, qui absolvit, licet auctoritate accepta a Deo, quod idem est in Baptismo, Confirmatione, & similibus. At vero in consecratione Eucharistiae verba non referuntur vlo modo ad personam Sacerdotis loquentis, sed ad Christum; quare in hoc sacramento videretur esse peculiarius necessitas explicandi hoc, eo quod verba illa, *Ego, Meum,* nisi aliud explicit, semper ex se videantur referri ad personam ipsam loquentem.

Primo ergo reicitur sententia illa ex modo loquendi Conciliorum, & Patrum, qui fape dicunt, hoc sacramentum confici verbis Christi, & non aliis: illa autem verba, *Qui pridie quam patet, &c.* non sunt verba Christi, sed Euangelistica, ut constat; ergo non fit consecratio illis, sed foliis verbis sequentibus; & per consequens illa non sunt necessaria: non enim possunt necessario requiri, nisi ad operandum consecrationem. Maior constat ex locis Patrum, quæ congerit Suarez dif. 68. sect. 1. Et sicut quidem Ambrosius lib. 4. de sacramentis cap. 4. relata Ambrosius in cap. *Panis est in altari.* de consecrat. dif. 1. quem pro se afferebat Scotus, clarus est contra ipsum, ut bene retorquet Vafquez in præsenti dif. 198. num. 5. Ambrosius enim ibi, postquam dicit consecrationem fieri verbis Christi, id probat *nam religua, inquit, quæ dicuntur, laus Deo defertur,* oratio premittitur pro populo, pro Regibus, pro caseris, ubi venitur, ut conficiatur venerabile sacramentum, iam non sicut sermonibus Sacerdos, sed vixit sermonibus Christi: Ergo sermo Christi hoc conficit sacramentum. Et statim cap. 5. explicat singillatum quæ sint verba Sacerdotis, & quæ Christi; & relatis omnibus, incipiendo ab illis, *Fac nobis hanc oblationem,* vñque ad verba consecrationis inclusiue, postea subiungit: *Omnia illa verba Eucharistiae sunt vñque ad, Accipite, sine corpus, sine sanguinem;* inde verba sunt Christi, *Accipite, & bibite ex hoc omnes, &c.* eodem modo loquitur Augusti filius Pachacius relatus in cap. *Virum Angelus sub figura, de consecrat. dif. 2. Credendum est, inquit, quod verba Christi sacramenta conficiantur; enim enim potentia creantur primi, eius vique verbo ad melius præconentur.*

procreantur. Reliqua omnia, quæ Sacerdos dicit, aut Clericorum canat, nihil aliud, quam laudes, & gratiarum actiones sunt, aut certe observationes, & fidelium petitiones. Vnde Sacerdos dicit prius Euangelistarum verba affirmens: Qui pridie quam patetur, &c. porro deinceps sunt verba, Dei potestas, & omni efficacia plena: Accipite & manducate, hoc est corpus meum. Quo etiam modo loquuntur alii Patres. Tora ergo efficientia, & necessitas reducitur ad sola verba Christi, & non ad præcedentia.

41. Secundo, impugnant simili argumento ex Concil. Florentino in decreto Eugenij, & aliis Patriarchatus dicentibus, formam huius sacramenti esse verba illa Christi: *hoc est corpus meum, hic est sanguis meus*, &c. ex hoc enim colligitur, haec sola verba sufficere absque aliis præcedentibus; nam si illa alia requiriuntur, pertinenter viriæ ad formam: non enim essent materia, ut constat, & aliunde concurrent ut aliquid significans vel significans clarius præsentiam corporis Christi; sicut ergo verba sequentia sunt forma, quia significant clare corpus Christi, sic verba præcedentia essent pars formæ, quia partaliter concurrunt ad illam significacionem; cum sine illis verba sequentia non significant sufficienter præsentiam Christi in hac lententia; ergo forma non sunt illa sola verba: *hoc est corpus meum*.

42. Confirmatur, & explicatur primo, quia verba illa, quæ deseruunt ad explicandum significatum formæ, etiam quando non sunt necessario requisita, pertinenter tamen ad formam, si dicantur, & lunt pars formæ. Similiter, si dicemur: *ego Ioannes te absoluo*; illud *Ioannes*, non esset utique necessarium, sed de facto pertinenter ad formam, & integraret illam, quia clarius explicat significatum verbi Absoluo: ergo cum illa verba: *Qui pridie quam patetur*, &c. clarius explicat significatum illius pronominis *Meum*, & propter hoc necessario requirantur, tandem erit, illa requiri, vt partes formæ.

43. Confirmatur secundo ex sacramento Matrimonii, in quo si per procuratorem celebretur, potest procurator contrahere his verbis: *Ego N. vt procurator Domini N. accipio te in coniugem ipsius*. In quibus verbis continetur forma illius sacramenti; & quidem illa etiam verba, *vt procurator Domini N.* erunt proculdubio pars illius formæ, quia licet in rigore non essent necessaria, sed sufficerent re vera esse procuratorem ad valorem actus: quando tamen proferuntur, concurrunt ad declarandum magis actum, & obligationem, & cuius nomine loquuntur: sed in sententia Scotti verba illa præcedentia requiruntur necessario ad declarandum, cuius nomine Sacerdos loquatur; ergo illa etiam verba pertinerebunt ad formam tamquam pars illius, & quidem tamquam pars omnino necessaria in illa sententia.

44. Dices, has instantias posse retorqueri etiam contra nos; quia licet illa verba præcedentia non requirantur necessario ad consecrationem; de facto tamen dicuntur; & negari non potest, quia concordanter ad redditum clariorem sensum verborum sequentium, quam si non præcessissent; ergo de facto erunt pars formæ, sicut in exemplis adductis verba illa, quæ clariorem reddunt sensum solutionis, vel contractus matrimonij, licet non sint necessario requirita ad valorem; de facto tamen sunt pars formæ in utroque Sacramento.

45. Respondeo negando consequentiam, quia illa solum verba, possunt constitutre formam Sacramenti, quæ à Christo instituta sunt: in nostra autem sententia ea solum verba instituta sunt à Christo pro forma Eucharistie, quæ dicuntur à Sacerdote in persona eiusdem Christi iuxta ritum ab eo præ-

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

scriptum, & usurpatum: verba vero præcedentia non dicuntur in persona Christi, ut constat, sed historicè: illa ergo licet deseruant extrinsece, ut percepitur facilius sensus verborum sequentium; non tamen component intrinsece formam: sicut si Sacerdos ante absolutionem dicat penitenti: *Attende, nunc auctoritate Christi absolvam te*; haec quidem verba conducunt ad melius percependum sensum verborum sequentium, solum tamen extrinsece, neque compontur intrinsece formam ipsam, quia Christus non instituit pro forma illius sacramenti quæcumque verba, quæ clariorem reddunt significacionem absolutionis, sed illa solù quibus in actu exercito impeditur absolutionis. Sic in Eucharistia sacramento solum instituit pro forma verba, quibus in persona Christi affirmatur, & significatur illud esse suum corpus, non alia, quæ extrinsece possunt deferi ad clariorem sensum verborum Christi. At vero in sententia Scotti non potest ita responderi: quia si Christus instituit pro forma verba significativa præsentiam sui corporis, & hanc non significant complete, & sufficienter verba illa: *hoc est corpus meum*, nisi præcedant illa alia, ergo illa alia præcedentia instituta sunt à Christo ut aliquid formæ, scilicet ut aliquid constitutus intrinsece formam in ratione significantis complete, & sufficienter: omnia enim verba, quæ compleant formam in ratione significantis, ita ut sine illis forma nondum complete significet, debent esse aliquid intrinsecum formæ in ratione formæ.

46. Ex dictis constat iam facile ad fundamentum Scotti: ne gamus enim, requiri necessario verba præcedentia, ut verba sequentia simpliciter, & absolute significent, & preferatur nomine, & in persona Christi. Et in primis sicut in tragediis illis, qui representant Regem, non est opus, quod prius dicat: *ego loquar in persona Regis*; vel, *Rex ita dixit*, sed absolute loquitur in actu exercito verba Regis, & ab omnibus percepitur, quod illa non in persona sua dicat, sed Regis: sic facilius Sacerdos in Missa indutus vestibus sacris, & apparatu ad sacrificium proposito, loquens verba Christi, percepitur ab omnibus, non proferre illa verba in persona sua, sed Christi; nec loqui de corpore suo, sed Christi; etiam si verba illa præcedentia non permitteret. Sic Vice-rex, aut Concilium Regium loquuntur in persona Regis absque alio prologo; & dicunt, vel scribunt: *Nos N. Rex, &c.* ab omnibusque intelliguntur, quo sensu loquuntur. Sic etiam Angelus loquens olim in persona Dei, ab illo alia præmonitione dicebat: *Ego sum Deus Abraham, &c.* Vnde in rigore loquendo, etiam si Sacerdos vestes sacras non haberet, nec esset in altari, posset tamen valide per illa sola verba consecrare, quia licet fortasse in illis circumstantiis non facile ab aliis percepieretur coram sensus: hoc tamen est per accidens, & commune omnibus verbis aequivalentiis, qualia sunt illa, cù in ore Sacerdotis possint habere utrumque sensum propter facultatem quam habet loquendi in persona Christi: & sicut Sacerdos dicendo, *Ego tibi dimitto*, absoluere validè à peccatis, licet fortasse alij in illis circumstantiis putarent ipsum loqui de remissione alterius debiti, vel iniurie private; quia nimis verba illa in ore Sacerdotis aequivalentiis sunt. Sic de illis verbis, *hoc est Corpus meum*, dicendum est, est aequivalentia, & determinari sufficienter per intentionem loquentis ad talem significacionem, licet per accidens ab aliis non intelligatur.

47. Addo, si ea verba præcedentia requiruntur, ut Sacerdos intelligatur verbis sequentibus loqui nomine, & in persona Christi, requirerentur etiam alia verba; nam illis, quæ de facto præcedunt, explicatur

Gg 2 quidem

quidem Sacerdotem postea loqui de corpore Christi, non de suo; nullo tamen modo explicatur, quod Sacerdos verbis sequentibus loquatur nomine Christi, & in persona Christi, & non sua; posset enim Sacerdos recitare totam illam historiam eisdem verbis, quomodo Christus accepit panem, &c. & dixerit: *hoc est corpus meum*; quod quidem eisdem verbis narraret, sicut de facto legens Epistolam S. Pauli eadem verba usurpat nullo modo loquens in persona Christi; non conductum ergo illa verba præcedentia, vt Sacerdos intelligatur loqui postea non in sua persona, sed Christissimo, vt bene adiutit P. Coninch in præsenti illa verba præcedentia potius impediunt, quam iuvant ad hoc: videntur enim indicare, Sacerdotem recitare proferre totam illam historiam, quam in verbis præcedentibus in persona sua incepit recitare, & narrare, de quo dicimus postea sibi. s. tantum abest, vt verba præcedentia iuueni ad percipiendum, quod Sacerdos loquitur in persona Christi, & non sua.

48.

Maior posset esse difficultas de verbis illis: *Accipite, & manducate*, quæ sunt verba ipsius Christi; cultus in illis atque ideo videntur dici à Sacerdoti in persona Christi, propter significant Patres supra adducti, & alii, qui cetera omnia verba præcedentia usque ad *Accipite*, &c. dicunt esse verba Euangelistarum, illa vero esse iam verba Christi, quibus conficitur Sacramentum. Ceterum quidquid sit, an verba illa dicantur in persona Christi, an solum recitatue, de quo dicimus dicta sibi. s. certum tamen est, verba illa nullo modo esse necessaria essentialiter ad valorem consecrationis; primo, quia non habentur apud omnes Euangelistas: nam Lucas solum dixit: *accepto pane, gratias egit, & fregit, & dedit eis*, dicens: *Hoc est corpus meum*. Non est autem credibile, Euangeliatum in re tanti momenti omissemus verba aliqua essentialiter ad valorem formæ consecrationis. Secundo, quia verba illa non significant aliquid essentiali huic sacramento, sed continent solum præceptum Apostolis impositum circa sumptionem illius; & sine illis verbis manet integer sensus propositionis, quæ cum proferatur in persona Christi, debet allegui veritatem sui; non est ergo dubitandum de valore consecrationis, omissemus illis verbis. Illi autem Patres dicentes, ab illo, *Accipite*, incipere verba Christi, quibus conficitur hoc sacramentum, non significant, singulis verbis ex illis fieri (certum enim est, quod illud enim non sit necessarium) sed significant illis fieri; quia quod partem saltem sunt actiua: sicut potest etiam dici, Sacerdotem in Missa offerre sacrificium, licet non singulae, & omnes orationes, aut verba, que in Missa recitantur, concurrant ad oblationem sacrificij; sufficit enim, quod per aliquid in Missa contentum offeratur sacrificium.

49.

Addo vterius non solum non esse necessaria illa verba, sed etiam quando de facto ponuntur, non concurrere ad valorem, & effectum consecrationis. Possunt enim esse aliqua verba, que licet non sint necessaria, posita tamen de facto concurrant, quale est illud *Ego*, in forma absolutionis, quod de facto, quando ponitur, concurrat cum aliis verbis: illa autem, *accipite, & comedite*, non ita se habent, quia nullo modo concurrunt ad significandum, & affirmandum illud esse corpus Christi, sed seorsum habent suam significacionem diuersam; atque ideo nec partialiter concurrunt ad effectum consecrationis.

Contra hæc tamen potest argui difficultius ex illa particula enim; videntur enim doctrina supraposita esse vera, si verba illa, *hoc est Corpus meum*, proferrentur absque connexione cum præcedentibus, propter

referuntur ab Euangelistis, & ab Apostolo Paulo, *accipite & comedite, hoc est Corpus meum*: apud ipsos enim non habetur illud enim in consecratione corporis, sed solum apud Matthæum in consecratione sanguinis. De facto tamē, addita illa particula enim, videntur per illam coniungi verba sequentia cum præcedentibus; ita ut sensus, & veritas totius propositionis pendaat ab vtrisque verbis: redditur enim propositionis causalis, dum dicitur; *comedit*, quia hoc est Corpus meum; veritas autem, & sensus propositionis causalis non pender solum à singulis partibus seorsim, sed etiam potissimum à connexione vnius cum alia; vt cum dicas, quia sol luet, dicitur, non sufficit ad veritatem propositionis, quod sol luet, & dies sit, nisi sit etiam connexione inter illa duo, quæ connexionio significatur per illud quia. Cum ergo verba consecrationis, propter de facto proferuntur, reddant sensum caualem, veritas eorum pender à connexione vnius partis cum alia; ergo de facto verba illa præcedentia attenduntur etiam ad veritatem propositionis sequentis, & per consequens verba præcedentia de facto concurrunt ad consecrationem, quia non operantur verba sequentia, nisi quatenus sunt vera, vel quatenus possunt esse vera, vt postea videbimus: sed non sunt vera, nisi sit vera connexione vnius partis cum alia; ergo omnia illa verba concurrunt de facto ad efficaciam consecrationis.

Confirmatur, quia si Sacerdos, non prolati verbis præcedentibus, diceret: *hoc est enim Corpus meum*, *Confite* propositione illa videtur simpliciter falsa, & inepta, vt si ex abrupto, nullo præcedenti verbo, dicas: *quoniam ego peti liberum*; illa verba vel nullum faciunt sensum perfectum, atque ideo non erunt propositione perfecta, sed oratio imperfecta, vel certe reddunt sensum falsum, quia significant, illam esse rationem dicti præcedentis, cum tamen nullum dictum præcesserit. Cum ergo verba consecrationis efficacia sint, quatenus sunt propositione, & reddunt sensum perfectum, consequens est, vt de facto includat verba illa præcedentia, sine quibus verba sequentia non reddunt sensum perfectum, nec habent veritatem: alioquin consecratio fieri, non per propositionem, sed per orationem imperfectam, atque adeo non fieri per affirmationem veram: omnis enim vera affirmatio debet esse propositione perfecta, vt constat ex definitione propositionis, que est oratio, in qua aliquid affirmatur, vel negatur de alio.

Ad hanc difficultatem dupliciter responderi potest: primo, verba sacramentalia, que inuolum multiplicem veritatem, si non possunt verificari quoad omnes, & possunt quoad partem, debet saltem, quoad illam partem verificari, vt sint vera quantum fieri potest. Sic Sacerdos habens tres hostias coram se, duas hordeaceas, & vnam triticeam, & vlos omnes consecrare, ac de omnibus dicens: *hoc est Corpus meum*, non dicit verum de omnibus, nec consecrat omnes, sed vnam solam, quæ est capax consecrationis: quia quoniam vna propositione de omnibus affirmit, significatio tamen est virtualiter multiplex, & verba, que non possunt verificari, & quoad totam significacionem, debent saltem verificari quoad partem, ad quam possunt. Similiter si duo simul eadem forma baptizantur, vel confirmarentur illis verbis: *Ego vos baptizo*; *Ego vos signo*, & *confirmo*, &c. quorum aliquis non esset capax, eo quod iam fuisset baptizatus, vel confirmatus, verba quidem non possunt esse adequate vera; quia tamen possent saltem ex parte verificari, deberent ponere illum partiale effectu, vt verificarentur, quantum possent.

50.
Arguitur
contra hac
difficultiam,

possent; itaque quoties verba sacramentalia possunt resolui per plures propositiones separatas, in quorum aliqua possit verificari effectus sacramenti, non videtur obstat, licet non possint verificari quod totum significatum. Talis est illa propositione dicta de pluribus hostiis: *hoc est Corpus meum*: potest enim resolui per plures: *hoc*, & *hoc est Corpus meum*; atque ideo una pars poterit esse vera, manen- tibus aliis falsis. Sic etiam illa: *Ego vos baptizo*, resolu- ni potest per has: *Ego te baptizo*, & *te baptizo*, &c. quorum una potest esse vera, cum altera sit falsa. Si- militer ergo illa propositione: *hoc est enim Corpus meum*, videtur continere virtualiter duplum veritatem, & posse resolui hoc modo: *hoc est Corpus meum*; & *hoc est ratio dicti praecedens*, cur ex eo comedere debeatis. Potest autem esse vera, quod primam partem, licet sit falsa, quod secundam, eo quod non praecesserit aliquid dictum, cuius illa si ratio debet ergo verifi- cari, quod secundam, in qua salutari effectus sacramentalis, & in qua potest esse vera, licet altera pars sit falsa. Sic solent in summulis assignari aliquae propositiones, quae appellantur *exponibilis*, eo quod exponuntur per duas propositiones, quas continent, & quibus æquivalent, qualis est illa: *Tantum Petrus currit*; quae exponitur per has duas, quas continent: *Petrus currit*; & *nullus alius prater ipsum currit*. Idem ergo erit dicere illam primam propositionem, ac has duas; & per consequens, sicut qui dicit has duas, posset dicere verum in prima parte, licet dicat fal- sum in secunda: sic qui dicet illam primam, pos- set dicere partim verum, & partim falsum. Similis est illa propositione: *hoc est enim Corpus meum*; videtur enim esse exponibilis per illas duas: *hoc est corpus meum*; & *hoc est ratio praecedens dicti*. Certum autem est, quod si Sacerdos proferet has duas pro- positiones, consecraret valide per primam partem, licet non præmisset illa verba, *accipite* & *manduca-*, & ideo secunda pars esset falsa, ergo consecrabit eiiam valide per illam propositionem: *hoc est enim Corpus meum*, licet non præcedant illa verba, cum *hoc æqualeat* quod sensum, & quod veritatem illius dubius per quas potest exponi, atque ideo per- inde sit dicere hanc, ac dicere illas duas, quibus æquivalent.

53. *Ad hanc ob-*
tinuum re-
gredi pa-
rti potest, quando propositione causalis contineat duas
propositiones simplices, quibus æquivalent, & in
quas resolui potest; tunc posse esse veram, quoad
*vnam partem, & falsam, quoad aliam; vt si dicas: *dabo**

tibi librum, quia in postulabis, æquivalent his duabus; *ego dabo tibi librum*, & *petito tua eris causa dandi illum*; ex quibus posset esse vera prima pars, & falsa secun- da, me non potente, vel petitione mea non mouen- te te ad dandum librum. Vnde contradictria illius propositionis erit desumpta; scilicet: *vel non dabo* librum; *vel non erit causa dandi petitio tua*. Sic ergo illa propositione: *hoc est enim Corpus meum*, si causalis est, erit ex iis, quae æquivalent duabus propositionibus simplicibus, atque ideo, licet si falsa in ratione causalis, seu hypothetica, poterit esse vera, quod par- tem, & hoc sufficit ad effectum consecrationis, ad quem solum requiritur veritas simplex; quod il- lam partem, qua affirmatur præsentia corporis Christi sub iis accidentibus: veritas autem causalis per accidens se habet, nec influit, etiam si facto detur, atque ideo priora verba, quae solum exiguntur ad veritatem hypotheticam, & causalē, non concurrunt ad effectum consecrationis, etiam si facto proferantur.

54. *Ad confirmationem responderi potest eodem*
modo: si Sacerdos, non prolati prioribus verbis,
P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

dicat solum illa: *Hoc est enim corpus meum*, proposi- tionem quidem non futuram veram veritatem hypo- thetica, & causalē, habituram tamen veritatem sim- plicem vnius partis; & licet non generet sensus omnino perfectum, quia particula *enim* indicat hanc esse partem alterius propositionis hypotheticae magis perfecta, & completa, generaret tamen sensum quod illam partem perfectum, quod patet, quia si cum iuramento proferetur, esset capax per- iurij, vt si quis diceret: *ego enim (testis sit mihi Deus) volo tibi dare librum*; sicut sufficienter manifestaretur illis verbis voluntas testatoris, qui diceret: *volo enim, quod seruus meus Stichus omnino maneat liber*. Vnde confat, illam partem secundum se esse sufficientem ad affirmandum aliquid, licet non omnino per- fecte, & completa, quia particula *enim* denotat hanc partem esse vnitam cum alia, cura quae significat, & format alium sensum magis completum. Sicut hæc pars aquæ propter vniuernum cum alia sit aqua incompleta, retinet tamen secundum se entitatem suam, quæ de se esset aqua completa, si non vniuer- tur cum alia; sic illa affirmatio: *hoc est corpus meum*, licet per particulam *enim* vniatur cum alia parte, & ide fiat pars, & propositione incompleta, retinet tamen semper in se sensum illum, quem secundum se sola posset facere, & ratione cuius solius habet ef- faciam ad effectum consecrationis.

Deinde, quidquid sit de hoc, responderi potest se- cundo, illam propositionem non esse causalē stri- cte, & in rigore, prout Summulista loquuntur de causalibus. Pro quo aduerte, propositionem causalē duplum posse proferri, primo quasi indiuisi- biliter, simul & semel affirmando rem, & causalē il- lius; vt cum dicis: *quia sol lucet, dies est*, quæ est pro- priæ hypothetica, & causalē: nam, vt dixi in Philo- sophia, propositione hypothetica, quæ proprie est hypothetica, correspontet in mente iudicium, quod sit qualitas simplex terminata ad tomm illud ob- jectum; & ad connexionem vnius cum alio. Potest tamen secundo profertis propositione causalē diuisi- biliter, scilicet prius affero aliiquid, & postea af- signando rationem, ad illud assertum comprobandum, vt cum dico: *expedit tibi abstinerre à nimio cibo*; & statim adiungo rationem: *quia crapa*, & *intemperan- tia impedit speculationem verum subtiliorum*: tunc enim singulæ partes seorsim habent suam significa- tionem, & suam veritatem, solumque coniunguntur continuatione sermonis. Imo potest contingere, quod secunda propositione sit vera in se, licet non bene probet primam, & licet prima sit falsa; vt si dicas de Eu- charistia: *hic cibus est omnino relinquendus, quia conti- net verum corpus Christi*: prima propositione est omnino falsa, secunda vera, sed quæ non probat primam. Hæ autem non sunt proprie propositiones hypotheticae neque causalē, de quibus agunt Summulisti; sed possunt appellari argumenta, & rationes; quæ subiiciuntur ad probandum assumptum. Sicut ergo propositione prius assumpta, habet suam significatio- nem completam, & suam veritatem, antequam sub- iicitur eius probatio in propositione sequenti: sic propositione subsequens, quæ assumit ad probandum præcedentem, habet suam significacionem, & suam veritatem distinctam. Talis est lensus illorum verbo- rum: *Accipite, & comedite*; *hoc est enim Corpus meum*. Sunt enim duas vel tres propositiones continuo ser- mone prolatæ; sicut si dicas: *hic cibus comedendus vobis est*, quod probatur, quia *hoc est Corpus meum*; vbi sunt tres propositiones continentis diuersam veritatem. Pri- ma dicit, hunc cibum esse comedendum, secunda, hoc esse corpus Christi, iesum denique afferit, quod prima propositione probatur bene per secundam, vel

55. *Respondet*
potest secun-
do illam pro-
positionem nō
esse causa-
littere

quod obiectum secunda est ratio mouens ad comedendum illum cibum; hoc enim significat illa particula *enim interposita*; atque adeo sunt ibi tres veritates affirmatae correspondentes illis tribus propositionibus. Ad veritatem ergo consecrationis non attendit nisi ad secundum propositionem, & eius veritatem; aliae autem duas, licet de facto proferantur, & sint etiam verae, per accidens tamen se habent ad effectum consecrationis.

56.
Confirmatur
a simili.

Confirmatur a simili ex verbis, quibus Graeci vtuntur in consecratione: *hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur, ex quibus illa posteriora, quod pro vobis tradetur*, non concurredunt ad effectum consecrationis; quia licet connectantur cum praecedentibus per illud relatiuum *quod*, non tam faciunt unam indiuisibillem propositionem, sed duas diueratas, quarum prima est independens a secunda: sicut etiam in consecratione calicis apud Latinos illa verba, *qui pro vobis effundetur*, &c. non faciunt unam propositionem indiuisibilem cum prioribus verbis, *bis est calix sanguinis mei*; sed propositiones diuersas iuxta veriorem sententiam, ut dicemus *lectione sequenti*; quod idem contingere potest, quando sequens contingitur cum praecedenti per coniunctionem, &c. Si non plura dixisti de Petro, poteris postea coniungere aliud per illam coniunctionem, &c. dicendo: *& idem Petrus venit postea Romam*, &c. tunc autem sicut veritas praecedentium non pendet a veritate huius, quod addis: sic nec veritas huius penderet a veritate praecedentium; nam licet coniunctio &c. possit facere propositionem hypotheticam copulatiuam propriam, non tamen semper habet illam vim, sed apponitur ad continuandum sermonem. Unde sicut post consecrationem hostia dicimus: *Simili modo postquam canatum est*, &c. possemus dicere: *& postquam canatum est*, &c. tunc autem illud & certum est quod non facerit dependentem unam partem ab alia, iam enim supponerent vera verba praecedentia, & vt vera habuisse suum effectum. Sic ergo dicendum est de illa particula *enim*, quae non apponitur, ad faciendam unam propositionem hypotheticam indiuisibilem cum praecedentibus, sed ad continuandum sermonem, adiungendo rationem praecedentium, & affirmando aliquod nonum quod sit ratio praecedentium.

57.
Ad obiectio-
nem propo-
sitionem.

Vnde ad obiectiōnēm propositionis responderet, quidquid sit de causalibus illis, quae sunt propositiones hypotheticā propriae, & simplices; in aliis tamen causalibus compositis, quae diuisibiliter significant, affirmando prius unum, & postea aliud, non pendere veritatem posterioris partis a veritate prioris, sed esse independentem, atque adeo ratione sui absque concursu verborum praecedentium posse causare effectum consecrationis, ad quam solum attendit sensus illius partis, quae affirmat praesentiam corporis Christi.

58.
Ad confirma-
tionem re-
spondetur.

Ad confirmationem responderet, etiam non prolatis verbis illis, *accipite & manducate*, futuram veram secundum propositionem: *hoc est enim corpus meum*; & habituram sensum quantum sufficit ad causandum suum effectum. Sicut in exemplo posito, si Sacerdos, non consecrata hostia, per errorem velit consecrare calicem incipiens ab illis verbis: *Simili modo postquam canatum est*, &c. consecrabit procul dubio calicem, etiam in sententia! Scotti exigentis necessario illa verba praecedentia: *qui pridie quam pateretur*, &c. ad valorem consecrationis; quia licet tunc illae particulae, *simili modo*, non haberent sensum verum, cum referent ad alium modum prius relatum, & tunc nihil relatum fuisset: cetera tamen verba haberent suum sensum,

& suam significationem, ratione cuius causarent suum effectum. Sic ut si sacerdos absoluens, non praemissis illis verbis: *Auctoritate ipsius absoluente ab omni vinculo excommunicationis, &c.* inciperet immediate dicens: *Deinde eadem auctoritate absolu te a peccatis tuis*, &c. nemo dubitaret de valore illius absolutionis, licet illa particula, *deinde*, & illæ aliae, *eadem auctoritate*, referent ad aliquid praecedens, quod tunc nullum fuit. Vnde potest desumti argumentum, quia de facto in sacramento Pccentiae illa sola verba, *ego te absolu*, &c. sunt forma sacramenti, nec verba praecedentia concurrunt ad effectum sacramenti, licet sensus horum videatur connecti cum sensu praecedentium per illas particulas: *deinde eadem auctoritate*; quia nimis absque illis manet sensus verborum sequentium, & possunt retinere suam veritatem, ad quam solum attenditur ad effectum illius sacramenti; ergo similiter dicendum est de verbis illis: *accipite & manducate*; cum quibus videtur connecti verba sequentia per particulam *enim*; cum etiam sine illis possint verba consecrationis retinere suum sensum, quantum sufficit ad pondendum effectum.

Dixi, absque verbis praecedentibus retinere verba sequentia sensum suum: *quantum sufficit ad pondendum suum effectum*; quia non nego, omis illis verbis, *accipite & manducate*, non habitura verba sequentia totum sensum compleatum, quem modo habent: imo, quoad illud *enim*, sensus maneret imperfectus; & aliquo modo falsus; quia particula illa, ut dixi, significat implicite, illam veritatem esse rationem praecedentis dicti: cum ergo nullum fuerit dictum praecedens, non verificabitur, quoad illam partem; quia tamen absque verificatione illius partis possunt verba significari quoad praesentiam corporis Christi, quam affirmant, & ratione cuius solius affirmationis habent efficaciam; ideo dixi absque verbis praecedentibus retinere suum sensum, quantum sufficit ad pondendum suum effectum sacramentalem. Sed de his satis: quid vero significet illud *hoc*, dicimus infra sectione septima.

SECTIO IV.

De verbis necessariis ad consecrationem calicis.

VERBA, quibus Romana Ecclesia vtitur in consecratione calicis, haec sunt: *Hic est enim calix sanguinis mei, noni, & aeterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum*. Controuerchia est, an haec omnia requirantur ad valorem consecrationis. Prima sententia celebris est affirmativa, quam indicant S. Thomas in praesenti q. 7. art. 3. & sequuntur plures Thomistæ, prelecti ex antiquioribus, quos refert Vaquez Valpere in praesenti disp. 19. q. 2. quia eodem ritu, & tenore a sacerdote conferante proferuntur, & iisdem characteribus maioribus in Missali notantur.

Hac sententia habet contra se validissima argumenta. Primum, & pricipium est ex vnu Eccclie, *Principia quæ magna ex parte illis verbis non omnibus vtitur*; *quæ non in consecratione calicis*; sed in diuersis Liturgiis aliquæ ex illis omituntur. In Missa Iacobi Apollonii fratri Domini, quæ habetur in tom. 4. vel 6. Bibliothec. Partum, solum dicitur: *hic est sanguis meus noui testamenti, qui pro vobis, & multis effunditur, & datur in remissionem peccatorum*. In Liturgia S. Basilij, quæ vnuatur Graci, quæ ibidem habetur: *Iste est sanguis meu ille noui testamenti, qui pro vobis, & pro multis effunditur, & spargitur*

in expiationem culparum, & remissionem peccatorum, at-
Liturgia S. que in vitam aeternam In Liturgia S. Ioan. Chrysostomi.
Chrysostomi. mi, qua Graci etiam communiter vtuntur. *Hic est*
sanguis meus non i testamenti, qui pro vobis & pro multis
effusus est (vel, ut alij melius vertunt, effunditur) in re-
missionem peccatorum. In Missa Aethiopum, quæ cre-
Missa Aethi-
pum. ditur composta ab Apostolo Mattheo, quæ in co-
dem loco Bibliotheca habetur, sic dicit: *Hic est calix*
sanguinis mei, qui pro vobis effundetur, & pro redempcio-
ne multorum. Amen. In Missa, qua Mozarabe in Hi-
spania vñ sunt, composta à S. Leandro, vel Isidoro,
qua habetur in tom. 2. Auctuarij Bibliotheca
Patrum versus finem in Missa de S. Iacobo, forma
hac est: *Hic est calix noni testamenti in meo sanguine*
qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem
peccatorum. In quibus omnibus omittuntur illæ
particulae: aeterni, & mysteriorum fidei; in aliquibus au-
tem etiam illæ noui testamenti. His addere possumus
Liturгias, quibus Christiani Maronitæ vtuntur,
qua, quia diuersæ sunt, & pro varietate dierum eis
vtuntur, diuersa etiam verba continent. In Litur-
gia S. Sixti Papæ, qua scilicet composta creditur à
S. Sixto Papa, forma est: *Hic est enim calix sanguinis*
mei noui testamenti. In aliis vero Liturgiis, scilicet
S. Ioannis Evangelistæ, sanctorum Apostolorum,
S. Eufrasij, S. Ioannis Patriarchæ, verba sunt: *Hoc est*
corpus meum; *bis est sanguis meus.* In Liturgia Sancti
Marci Evangelistæ: *Corpus meum est hoc: sanguis*
mei est hic. In Liturgia S. Matthæi Pastoris:
Hoc caro mea est: Hoc sanguis meus est. Quas for-
mas ex Misali manucripto Maronitarum a Mon-
te Libano Romam misse dedit mihi per doctos
vñ Victorius Seitalach Abbas S. Gregorij natione
Maronitæ, & in vñ Roma à multis annis lingua-
rum publicus Interpres. Dicunt autem non potest, eas
omnes prouincias, & sanctissimos Patres Ecclesiæ
essentialiter formam consecrationis ignorasse, ac
omisisse, atque adeo caruissi vero sacrificio per tot
secula: præfertim, cum Romana Ecclesia, quæ alia-
rum magistræ est, eos numquam correxit, sed toler-
auerit; neque in Concilio Florentino, vbi alia, quæ
difficilia apparetur de ritu Græcorum, fuerunt ex-
aminata, cetera hoc quidquam difficultatis illis obie-
cum fuerit à Pontifice, imo aperte suppositum ibi
sit, Græcos sacramentum Eucharistia confidere; &
valida verba profere, cum rogati fuerint seßione
ultima, cur post verba consecrationis adiungerent
preces, quibus conuersionem quasi nondum factam
à Deo petebant?

Secundo impugnatur illa sententia auctoritate
Patrum, Græcorum, & Latinorum, qui de forma
consecrationis necessaria loquentes, non afferunt
illa verba. Ii sunt Ambrosius lib. 4. de sacram. cap.
5. Eusebius Enissenus relatus in cap. *Quia corpus de*
conferat, *disinet.* 2. ex sermone de corpore, & san-
guine Christi, qui est in tom. 9. Operum Hieronymi.
Auctor sermonis de cœno Domini, apud Cypri-
num. Iustinus in 2. *Apolog.* in fine; qui solum afferunt
pro forma verba illa: *Hic est sanguis meus.* Chrysostomi
formam etiam homil. de predicatione Iuda; & Da-
malcen. lib. 4. de fide cap. 14. formam referunt his
verbis: *Hic est corpus meum, quod pro vobis tradetur,*
vel frangetur; &: *Hic est sanguis meus, qui pro vobis*
effundetur, seu effunditur. Postea vero Damascenus
agens de effectu verborum, solum referit illa verba:
Hoc est corpus meum; &c: hic est sanguis meus; quibus
virtutem tribuit conuertendi panem, & vinum.

Tertio arguitur ex Evangelio, & Paolo 1. ad Cor.
11. Constat enim ab illis non referri à singulis om-
nia illa verba, neque ab omnibus aliquo: non est
autem cedibile, in re tanti momenti aliquem Euan-

gelistam, aut Paulum Corinthios instruentem ex
traditione Dominica, omisisse formam debitam ad
valorem, præsertim cum Euangelista subdant præ-
ceptum Christi faciendo id, quod ipse fecisse narra-
tur, illis verbis: *Hoc facite, &c.*

Quarto arguitur; quia sicut in consecratione ca-
licis Christus dixit: *quod pro vobis effundetur, sic in con-*
secratione corporis dixit: quod pro vobis tradetur; &
tamen verba necessaria non sunt ad valorem, vt
constat ex vñ Latina Ecclesiæ, quæ illa verba omit-
tit, licet Graci etiam proferant: non ergo est, cur
dicamus, magis fuisse necessaria illa verba ad con-
secrationem calicis, cum ex modo dicendi Christus
æque ea vñspueretur in virtusque speciei consecra-
tionis, & ex illis verbis: *hoc facite, &c.* non magis po-
tuerit colligi præceptum Christi de apponendis il-
lis verbis in consecratione sanguinis, quam corporis.

Quinto, arguit P. Vazquez n. 26. ex Tridentino
seff. 13. c. 4. vbi Parres, ex veritate verborum Christi,
cum dixit, illud esse corpus suum, colligunt conuer-
sionem panis in corpus, & vni in sanguinem; quam
quidem conuersionem vni debuerunt colligere ex
veritate verborum Christi, quibus dixit, illum esse
suum sanguinem. Supponit ergo Concilium, illa
verba debuisse esse vera, vbi primum prolatæ fue-
runt à Christo, ergo debuerunt habere effectum, an-
tequam profererent omnia verba subsequentia; iam enim verum erat Christum dixisse, illum esse
sanguinem suum, atque ideo iam procedebat argu-
mentum Concilij ad colligendam conuersionem
vni in sanguinem ex eo quod Christus dixerat, il-
lum esse suum sanguinem; vnde videntur omnino
aduersari definitioni Tridentini, qui negant illis so-
lis verbis: *bis est sanguis meus;* conuerti vinum in san-
guinem Christi.

Posse tamen huius argumenti vim subterfuge-
re aduersari dicendo, colligi quidem bene ex veri-
tate verborum Christi conuersionem vni in san-
guinem, non tamen colligi ante finem prolationis
omnium verborum; quia veritas propositionis de
præsenti attendit solum in fine prolationis. Vnde
si Christus dixisset illa sola verba: *bis est sanguis meus,*
colligeretur bene in fine illorum factam esse con-
uersionem: nunc autem, cum non dixerit illa sola,
colligitur quidem conuersionem factam in fine ora-
tionis; dubium tamen est, quando fuerit orationis
finis, qui considerari debet ad veritatem illius; de
quo puncto Concilium nihil dixit. Aliunde tamen
probari potest, finem illum non esse, quando tota
illa oratio absolvitur, sed quando prolatæ sunt ver-
ba sufficiens ad significandam conuersionem; quo
supposito, vrgit argumentum Concilii ad proban-
dum, conuersionem fieri ante verba subsequentia;
quia ante illa significatur sufficiens verbi præce-
ditibus, vt postea videbimus.

Ratio ergo à priori hæc est, quia verba Sacramen-
talia faciunt quid significant; illa autem verba: *bis est sanguis meus,* antecedenter ad verba sequentia
significant, illam esse sanguinem Christi; ergo id
efficiunt, antequam alia verba proferantur.

Dices, hæc ratio nimium probat; quia probat,
non potuisse institui hoc Sacramentum, ita vt ne-
cessaria essent omnia illa verba ad consecrationem:
nam tunc etiam priora verba significarent, illum
esse sanguinem Christi, ergo id deberent operari an-
te verba sequentia. Consequens autem non admittit
tamen negatur expresse à Suarez in præsenti
Disp. 60. sect. 1. q. Sed ad hoc omnia; vbi fateretur planè
potuisse à Christo institui vt necessaria ad conse-
crationem illa omnia verba. Ego tamen consequen-
ter existimo non potuisse institui omnia illa verba

Ratio à priori
est.
Posse tamen
vñ huius ar-
gumenti in-
pingi.

66.

67.

68.

69.

70.

71.

72.

73.

74.

75.

76.

77.

78.

79.

80.

81.

82.

83.

84.

85.

86.

87.

88.

89.

90.

91.

92.

93.

94.

95.

96.

97.

98.

99.

100.

101.

102.

103.

104.

105.

106.

107.

108.

109.

110.

111.

112.

113.

114.

115.

116.

117.

118.

119.

120.

121.

122.

123.

124.

125.

126.

127.

128.

129.

130.

131.

132.

133.

134.

135.

136.

137.

138.

139.

140.

141.

142.

143.

144.

145.

146.

147.

148.

149.

150.

151.

152.

153.

154.

155.

156.

157.

158.

159.

160.

161.

162.

163.

164.

165.

166.

167.

168.

169.

170.

171.

172.

173.

174.

175.

176.

177.

178.

179.

180.

181.

182.

183.

184.

185.

186.

187.

188.

189.

190.

191.

192.

193.

194.

195.

196.

197.

198.

199.

200.

201.

202.

203.

204.

205.

206.

207.

208.

209.

210.

211.

212.

213.

214.

215.

216.

217.

218.

219.

220.

221.

222.

223.

224.

225.

226.

227.

228.

229.

230.

231.

232.

233.

234.

235.

236.

237.

238.

239.

240.

241.

242.

243.

244.

245.

246.

247.

248.

249.

250.

251.

252.

253.

254.

255.

256.

257.

258.

259.

260.

261.

262.

263.

264.

265.

266.

267.

268.

269.

270.

</div

ut necessaria ad effectum consecrationis, retentis prioribus verbis in sua significacione rigorosa, quam nunc habent: quia cum per priota affirmetur de praesenti, illum esse sanguinem Christi, non poterant esse vera in sensu rigoroso, si non contineretur sanguis Christi sub illis speciebus in fine illius propositionis: quia licet illa propositione conneatur cum sequenti, est tamen diuersa propositione faciens sensum perfectum, & habens distinctam veritatem, ut si dicas: *Hic est summus Pontifex, quem quidem ego veneror ut Christi vicarium*, sunt duas propositiones, quarum prior potest esse vera, licet posterior esset falsa, nec pendet sensus, aut veritas prioris a veritate posterioris. Alioquin si post illa priora verba narraretur per horam tota vita Pontificis, nondum esset completa propositione prima, neque adhuc esset vera, quod nemo concederet. Similiter si post illa verba: *bis est sanguis meus*, aliquis attexeret longam narrationem & laudes sanguinis Christi per horam, nemo diceret priorem propositionem non esse veram, nec exigere ad sui veritatem praesentiam sanguinis Christi ante finem horae. Consequenter itaque fatendum videtur, verba illa non potuisse a Christo instituti pro forma, retenta sua rigorosa significacione, ita tamen, ut non haberent effectum ante prolationem omnium verborum subsequentem: quod non obscurat indicat P. Vasquez dicto n. 26. & 27. dum probat ex veritate illorum verborum: *bis est sanguis meus*, colligi praesentiam sanguinis ante prolationem verborum subsequentium, supponens, non potuisse aliter esse vera, scilicet in sensu rigoroso.

68.
Vrgibus.

Respondetur.

Vrgibus in forma Baptismi verba illa: *Ego te baptizo*, non habere suum effectum antequam profesaruntur verba sequentia, *in nomine Patris, & Filii & Spiritus sancti*; quia nimur omnia illa verba instituta sunt a Christo ut necessaria ad effectum Sacramenti, & ideo suspenditur veritas priorum verborum usque ad finem, ergo idem potuit fieri in forma Eucharistiae.

Respondetur, verba illa: *Ego te baptizo*, in sensu, in quo profesaruntur, adhuc esse vera, non obstante illo modo institutionis, quia vel sensus immediatus eorum verborum est ablutio materialis, ad quam significandum instituta sunt ab omnibus illa verba; & hanc quidem significant etiam ante prolationem verborum sequentium, nondum tamen habent significacionem Sacramentalem gratiae, quia haec non inest illis verbis solis, sed omnibus complete sumptis: haec autem significatio Sacramentalis non attenditur ad veritatem, quam verba habent, ut verba humana sunt: haec enim veritas desumitur non ex effectu, sed ex obiecto, quod ex institutione hominum illa verba significant. Sic verba formae in sacramento Matrimonij. *Accipio te in meam*, non sunt vera, quia ponunt gratiam, sed quia supponunt consensum internum, quem ex hominum institutione significant; illis autem ut veris superadditur institutio Sacramentalis ad significandum gratiam, sine qua adhuc essent vera. Sic verba illa: *Ego te abluo*, immediate solum videntur significare ablutionem materialem praesentem, ex cuius positione sunt veras; illis autem ut veris superadditur significatio Sacramentalis, quia significant ablutionem internam. Veritas itaque verborum illorum, ut signa humana sunt, desumitur solum ex obiecto, scilicet ablutione externa, de qua loquuntur; & haec significatio est antecedenter ad verba sequentia; veritas autem eorum verborum, ut sunt signa Sacramentalia, desumitur ab effectu gratiae, quem causant, & ad hunc significandum expectantur verba sequentia, quia hunc non significant ut verba humana sunt, sed ut signa

ad placitum instituta a Christo. Verba vero consecrationis significant sanguinem Christi praesentem etiam ex hominum institutione: nam licet homines non dederint illis infallibilitatem in significando, dederunt tamen illis significare sanguinem praesentem, quando eas voces instituerunt, ut voces humanas; & ab hac institutione hominum debet regulari earum veritas, vnde si non esset sanguis Christi praesens, non essent vera verba illa, quia non datur a parte rei obiectum, quod ex hominum institutione significant.

Vel secundo dici potest, etiam si illa verba: *Ego te baptizo*, usurpantur ad significandam immediate ablutionem non externam, sed internam, & spiritualem, etiam ut voces humanae sunt, adhuc esse vera, quia non affirmant de praesenti in toto rigoroso, sed praesentia morali. Quod quidem fatendum est, etiam si intelligantur de ablutione externa; nam licet ablutio praecesserit, vel subsequatur immediae prolationem verborum, adhuc verba sunt vera, quia non significant ablutionem metaphysice, sed moraliter praesentem: potuerunt ergo sine periculo falsitatis assumi ad significandam gratiam, & ablutionem internam, quia fiat absolutis verbis sequentibus, quia significant ablutionem internam, non metaphysice, sed moraliter praesentem: quod in sacramento Ordinis, & Confirmationis eodem modo procedit. At vero verba consecrationis non ita se habent: usurpant enim ad significandam praesentiam obiecti non moralem, sed rigorosam: ideo dixi, non potuisse, retenta significacione rigoroso, & sensu, quem nunc habent, instituti cum dependentia a verbis subsequentibus; quia tunc non significant praesentiam obiecti sui rigorosam, sed moralem, & in sensu minus stricto. Sic etiam verba in forma abolutionis non possunt, retento sensu, quem nunc habent, significare abolutionem, aut remissionem peccati praesentem solum moraliter, quia instituta sunt ad significandum in sensu rigoroso de praesentia stricta. Vnde nec illa verba: *Ego te absoluo*, retenta significacione, & sensu rigoroso, quem tunc habent, potuerunt fieri dependentia, quod sui veritatem a verbis subsequentibus, *in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti*, quae solum sunt inuocatio Trinitatis, & supponunt priorem propositionem de praesenti perfectam, atque ideo iam veram; quia illa verba, etiam prout humana, significant remissionem, & accipiunt in sensu praesenti rigoroso: non ergo potuerunt, retenta eadem significacione, instituti ad causandum dependenter a verbis illis subsequentibus: hoc enim est non significare praesentiam sui obiecti rigorosam, sed moralem.

Dicunt, potuisse verba illa: *bis est sanguis meus*, instituti cum dependentia a verbis subsequentibus ad causandum effectum, adhuc retento sensu rigoroso de praesentia obiecti, quia potuerunt verba subsequentia adiici non per modum nouae propositionis diuersae, sed ut partes prioris propositionis, tenentes se ex parte praedicati, & ut determinations ipsius. Ut si dicas: *bis est corpus meum crucifigendum*; tunc enim illud crucifigendum est pars prioris propositionis, que nondum censetur absoluta ante illius prolationem; sic qui dicit: *bis est sanguis meus effundendus*, non absoluti propositionem ante quam profetat omnia illa verba, atque ideo non erit contra veritatem illius propositionis de praesenti, etiam in sensu rigoroso, si non ponatur sanguis usque ad finem totius propositionis. Eodem ergo modo profecti possent verba illa in consecratione calicis, ut partes prioris propositionis, & ut determinations praedicati; idem enim videtur: *bis est sanguis meus*.

meus effundendus, ac dicere: *hic est sanguis meus*, qui effundetur, &c. Poterit ergo veritas priorum verborum non ponи, donec omnia proferantur, qui videatur esse sensus intentus à S. Thoma *hoc art. 3.* qui ideo omnia illa verba dicit esse de substantia forma, quia sunt determinationes praedicati prioris propositionis.

Hoc responsio adhuc difficultis est; quia illa verba sequentia, vel determinant praedicatum praecedens *71.* *Bartholomaei* limitando illud; (vt, quando dico: *dabo tibi librum, quoniam acceperis a Petro*, vbi verba sequentia limitant librum de se indifferenter ad hunc, & illum,) vel non limitant sanguinem, sed explicant aliqua praedicata eiusdem sanguinis. Si primum dicatur (prout videantur indicare illi Autores) videntur sequi multa inconvenientia. Nam in primis eodem modo in consecratione corporis verba illa, *quod pro vobis tradidit*, quia Christus addidit, & Greci retinunt, essent limitatio praecedentis praedicati, atque ideo Latini consecrantes absque ea limitatione non usurparunt verba in sensu, in quo à Christo sunt usurpata. Deinde, si per verba sequentia limitatur sanguis ad illum, qui effundendus erat; ergo quando Christus consecravit in *cenae*, positus fuit ex vi verborum aliquis sanguis in Eucharistia, qui nondū erat in venis: quia credibile est, illo tempore intermedio ad *cenam* vix ad mortem multas partes sanguinis productas fuille virtute nutritiua, quae postea effusa fuerunt. Si ergo verba consecrationis significabant illum, & solum sanguinem effundendum, debet poni ille, qui postea erat producendus: è contra vero aliqua partes sanguinis nunc ponentur in calice non ex vi verborum, quia certum videtur moraliter, non fuisse totum sanguinem Christi effusum; cum enim sit humor crassi, non potest ita effundi, vt non maneat aliqua gutta adherentes venis, vt experientia confit, quando iugulatur homo, vel ovis. Illa ergo gutta non ponentur ex vi verborum, si *sanguis* nunc non significat vtrumque sanguinem Christi, sed illum solum, qui effundendus erat. Consequens autem videtur absurdum; nam Concilia, sicut dicunt corpus poni ex vi verborum in hostia: sic dicunt, sanguinem poni ex vi verborum in calice; corpus autem totum ponitur ex vi verborum, ergo & sanguis totus ponitur ex vi verborum in calice.

72. *Quod* confirmari potest ex Tridentino *71. c. 3.* vbi probat, totum Christum sub vini specie contineri, ex eo quod corpus ponatur sub speciebus vini per concomitantiam simul cum anima, & Diuinitate sanguis vero ex vi verborum. Postquam enim dixit, sanguinem esse ex vi verborum, corpus vero, animam, & Diuinitatem per concomitantiam, concludit: *Quapropter verissimum est, tantum sub altera specie aequa sub utraque contineri; totus enim est integrus Christus sub panis specie, totus item sub vini specie existit.* Quod tamen non probatur sufficienter, si non esset totus sanguis ex vi verborum; non enim suffit sufficienter enumerare omnes Christi partes, si restaret alia prater corpus, animam, & Diuinitatem; que non essent ex vi verborum in calice; fatendum ergo est, totum Christi sanguinem ponи ex vi verborum, atque ideo non apponi verba sequentia ad limitandum sanguinem Christi, sed ad declarandam eius effusionem, & efficaciam.

Si vero hoc secundum concedatur, non esse sci- licet verba limitativa, sed quibus explicantur magis sanguinis praedicata; tunc rursus duplicitur id intelligi potest; primo, ita vt verba illa sequentia continant propositiones diuersas à prima; & tunc clarum videtur, priora verba retinere suum sensum, & veritatem completam ante prolationem

sequentium; singula enim propositiones faciunt sensum perfectum independenter à sequentibus, & per consequens singula habent suam veritatem independenter à sequentibus. Secundo potest id intelligi ita, vt verba sequentia constituant, & compleant eamdem propositionem cum praecedentibus, vt si dicas: *hoc est corpus Christi carneum*, illud praedicatum *carneum* non facit propositionem diuersam, sed pertinet ad eamdem non limitans corpus Christi, cum non esset corpus Christi indifferens ad carneum, & non carneum; sed explicans magis aliquod praedicatum eiusdem corporis. Sic verba illa sequentia, *zouū testamenti, &c.* possunt pertinere ad eamdem propositionem, non limitando sanguinem Christi, sed explicando magis aliqua eius praedicata, atque ideo veritas propositionis debet expectare finem illius, & per consequens prolationem omnium verborum subsequentium.

Sententiam S. Thomae in hoc sensu intellegitam, & sic explicatam defendunt aliqui, qui plane conceidunt, posse fieri validam consecrationem per illa sola verba: *bis est sanguis meus*, dicunt tamen de facto alia etiam verba concurrere; quia de facto adiungunt ut partes eiusdem propositionis, & compleantes eius sensum cum aliis verbis prioribus. Et quidem si sententia illa in aliquo sensu existimanda est probabilis, in hoc sensu debet explicari. Nec video, *Suarez*, quo alio sensu intelligendus sit P. Suarez ne sibi aperte contradicat, dum *74.* *i. relata* prima sententia subdit, illam opinionem esse valde probabilem: postea vero *q. secundum, & urgentissimum argumentum*, dicit esse plusquam temerari sententiam negantem, Grecos confidere validum Sacramentum ab illo verbis subsequentibus. Debet ergo in primo loco fermo esse de sententia eo modo explicata, ut diximus, non exigente, ut necessaria, omnia illa verba, sed concedente illis omnibus de facto influxum, eo quod de facto omnia pertineant ad compendiam eamdem propositionem. In secundum autem loco loquitur de sententia exigente omnino illa verba ad valorem, ita ut absque illis nullo modo valida possit esse consecratio; quam sententiam merito improbatum existimat.

Ceterum, adhuc eo modo explicata illa sententia difficultis est. Primo, quia difficile est, quod omnia illa verba pertineant ad unam propositionem; nam licet id concederetur de illis: *nouū & aeternū testamentū, mysterium fidei*, non tamen id potest dici de illis aliis: *qui pro vobis & pro multis effundetur, &c.* Alioquin totum symbolum Apostolorum dicetur esse una sola propositione, quia eius partes, & clausulae connectantur per relatum *qui*, aut per coniunctionem, &c. Similiter caput illud tertium Lucæ, in quo ponitur series progenitorum Christi sub illis vocibus, *qui fuit Heli, qui fuit Malchus, &c.* contineret unicam solum propositionem, cuius tota veritas penderet ab ultimis verbis, & quae tota esset falsa, & quoad nullam partem esset vera, si aliqua ex illis generationibus falsa esset, quod tamen nemo dicit, non ergo intendunt homines suspendere sensum, & affirmationem, utque ad finem concionis, vel capituli, eo quod unam clausulam connectant cum alia per illud relatum *qui*, sed singulis partibus facientibus sensum perfectum, suam affirmationem, & veritatem attribuunt. Vnde etiam si post verba consecrationis, *hoc est corpus meum*, *facerdos prosequetur orans, & dicens, quod corpus peto, et si mihi in salutem, &c.* nemo diceret consecrationis effectum suspensi utque ad finem verborum sequentium, eo quod pertinaret ad eamdem propositionem; quod mille aliis exemplis posset comprobari.

Secundo,

Sententiam
S. Thom. sic
explicatam
aliqua defen-
duntur.

Hac tamen
sententia sic
explicata ad-
hoc est diffi-
cilis.

76.
Quod ultio-
rius explicata
tur.

Secundo, quia etiam si daremus, verba illa sequentia pertinere ad eamdem propositionem praecedentem, ut partem illius, adhuc non sequitur, effectum consecrationis suspendi debere usque ad finem illorum verborum: quando enim verba sequentia non variant sensum propositionis, sed deseruunt ad illum magis explicandum, priora verba habent suam veritatem ante prolationem posteriorum, si ante illam prolationem habent sensum perfectum, verbi gratia, si consecratis diceret: *hoc est corpus meum pretiosum*, consecratio fieret ante prolationem illius vocis, *pretiosum*, quod pro indubitate supponit Suarez in praesenti dis. 60. sec. 1. q. Vnde argumento secundo. & Valquez dis. 158. num. 48. vbi adducto exemplo, si quis baptizans adderet: *in nomine Patris, & Filii & Spiritus sancti ab uroque procedentis*, negat, differendum effectum baptismi usque ad prolationem postremi verbi *ab uroque procedentis*; sed affirmat, pondendum esse, vbi primum proferatur, *Spiritus sancti*.

77.
Ratio horum
omnium sit.

Ratio autem horum omnium ea videretur esse, quod scilicet ad veritatem propositionis non requiritur, quod eius sensus explicatus sit omnibus modis, sed sufficit, si iam sit significatus per voces sufficientes absque intentione limitandi, aut variandi illum per verba sequentia. Vnde si aliquis dicat; *bac est sententia Marci Tullii Ciceronis*, propositione est vera & perfecta, etiam ante illud *Ciceronis*, quia verba praecedentia significante sufficienter suum sensum, licet melius explicetur per ultimam vocem. Porro ante ultimam vocem propositionem habere sensum perfectum, & veritatem, confit, quia si aliquis in mortis articulo vellere dicere: *in finitu haren dem fratrem meum Petrum*, prolati autem illius primis verbis: *in finitu haren dem fratrem meum*, ante prolationem illius nominis, Petrum, moretur, adhuc Petrus existimaret hancem institutus, si alius frater mortui non esset; ergo priora verba habuerunt sensum perfectum, & veritatem, independenter a prolatione ultimi, quia nimis per priora sufficienter explicauerat suam mentem, licet non ita perfecte, sicut si protulisset ultimum. Hoc ipsum constat in ipsa ultima syllaba verborum formae, cuius prolatione, licet longius protrahatur, non tamen explicatur tota eius prolatione ad effectum, sed vbi primum profertur, quantum sufficit ad significandum, & reddendum sensum perfectum fieri effectus; quia iam verba habent veritatem, ut omnes communiter supponunt; licet Vasquez vbi supra n. 37. & 38. contrarium immerito supponat, in quo non videatur satis consequenter loqui, nam si partes posteriores prolationis, que necessariae non sunt ad sensum, possum adhuc suspendere, & retardare effectum, ut tota prolatione concurrat, sicut tota significat; sic verba posteriora quae necessariae non sunt, potuerunt suspendere, & retardare effectum, quia concurrunt ad significandum eundem sensum cum praecedentibus. Consequentius itaque loquuntur, qui negant suspendi effectum ob longius protractam prolationem ultimae syllabae; quid enim si aliquis eam mufice cantaret, & notarum diuersitate, a repetitione protraheret per nimium tempus? Sicut ergo illae partes posteriores syllabae, licet faciant priores cum ipsis melius significare, adhuc non concurrunt, nec retardare effectum, sic de verbis sequentibus, licet clariorem faciant sensum priorum, non ideo tamen dicendum est, quod debeant concurre, aut retardare effectum priorum, quibus iam sensus perfectus significatus fuit.

78.
Confirmatur
hac ratio ex
absurdis.

Confirmatur hanc ratio ex absurdis, quia sequentur, si verba sufficientia iam prolata non opera-

rentur ob futuram prolationem aliorum verborum. Hinc enim sicut, ut si postea casu aliquo ultimum verbum non proferretur, vel non bene proferretur, forma non haberet effectum, etiam si absque illo ultimo verbo sensus constaret, v.g. si in forma absolucionis aliquis proferret: *ego te absolu a peccatis*, & postea vel per oblationem, vel propter aliud impedimentum, non proferret, tuis, penitentis non esset vere absolutionis, quod quidem absurdum videret. Nam si Episcopus confecratus sacerdotem proferret illa verba: *Accipe potestatem Missas celebrandi*, postea vero non proferret, vel non bene proferret illa verba: *am pro viuis, quam pro defunctis*, illa ordinatio valida iudicaretur, quia iam per priora verba sufficiens explicata potest Sacerdotij, ergo & ille alius iudicaretur sufficiens absolutus per illa verba: *ego te absolu a peccatis*; cum per illa sufficiens explicata sit remissio peccatorum. Quod a simili ostendit potest in ipsa materia proxima sacramentu: nam sicut per omnia verba intendit minister significare sensum formam. Sic per totam applicationem materia intendit significare gratiam, & intentionem suam: & tamen, prolatam forma Baptismi, si adhuc persevereret effusio aquae supra puerum, non suspenditur effectus Baptismi usque ad finem effusiois, sed statim vbi primum effusa est aqua sufficiens, & prolatam sunt verba, sit effectus, vnde si statim moretur minister, amquam effundere totam aquam, quam ab initio effundere cogitauerat, adhuc illi puer iudicabatur baptizatus. Similiter si Episcopus confitimus prolatiis verbis, & vnde sufficiens fronte cum Christate, adhuc progrederetur extendens uincionem ulterius, non ideo suspendetur effectus Sacramenti, nec censebitur irriterum Sacramentum, etiam si Episcopus morte, vel alio impedimento interueniente, non progrederetur ulterius in uincione, nec extenderet, quantum ab initio cogitauerat. Idem ergo dicendum videret de forma, quam licet minister non proferat quantum cogitaret, dum tamen proferat quantum satis est ad faciendum sensum, & significandam suam intentionem, & mentem, Sacramentum censebitur perfectum, eadem enim videret esse quod hoc ratio de forma, & de materia.

Potro ex illa doctrina, quam impugnamus, sequi illa absurdum, que in sequela intulimus, hoc est, omnia illa particula, tuis, v.g. in forma absolucionis, non fore validam absolucionem, probatur facile, quia supponimus ab initio ministrum habuisse intentionem proferendi omnia illa verba: quando vero dixit, *a peccatis*, casu aliquo reliquit particulam sequentem, tuis. Quo supposito, non appareat iuxta illam sententiam, quando dari possit effectus Sacramentum, non enim datur, quando dixit, *a peccatis*, quia adhuc poterat adiungere, tuis; ergo deberet expatriari, si adiungebatur. Neque etiam potuit dari effectus, quando minister decrevit non adiungere, tuis; tunc enim iam verba praecedentia non sunt, potius transiit morula post eorum omnium finem: verba autem Sacramentalia, posita materia, non possunt non operari, nec eorum effectus potest suspendi: alioquin esset in potestate ministri, prolatiis verbis, ex se sufficientibus, suspendere effectum Sacramenti per aliquod tempus, dum interim deliberaret de adiungendo, vel non adiungendo alio verbo, ita ut si postea decernat non adiungere aliud, tunc detur effectus aliquamdiu, postquam alia verba omnino transierunt, quod quidem nemo, ut credo, concederet: quia verba debent significare de praesenti; tunc autem significare de futuro, cum effectus poneretur longius post finem verborum. Patendum

Fatendum ergo est, verba habere sensum perfectum, & veritatem suam, vbi primum prolati sunt, quae sufficiunt, etiam si restent proferenda alia, quae cum sensum magis perfecte explicent.

Ex dictis facile erit iudicium ferre de aliis sensu mediis. Aliqui enim primo dicunt, verba illa, *nousi testamenti*, esse essentialiter requisita cum illa, *hunc est sanguis mens*; cetera non requiri essentialiter. Constat tamen ex supra dictis, illa non esse magis essentialiter. Constat tamen ex supra dictis, illa non esse magis essentialiter requisita, quam sequentia: cum ab illo illis constet sensus sufficiens ad significandum, & affirmandum sanguinem Christi contentum; & in Liturgia Aethiopum alisque super relatis omittantur etiam illa verba, *nousi testamenti*; & Patres denique supra adducti corum non meminerint, sed illorum: *hic est sanguis mens*; quibus efficaciam ad hanc conuerionem tribuerint. Nec obflat, a. Euangelistis, & Paulo referri; quia etiam refertur in consecratione corporis illud, *quod pro vobis tradetur*, & tamen non censetur necessarium ad consecrationem.

Argui potest ex S. Thoma d. art. 3. quia illa verba

Argui potest apud Paulum, & Lucam interponuntur aliis verbis

ex S. Thoma.

Alio sensu

esse essentialia, quia pertinent ad explicandum, hoc mysterium esse sacrificium representativum Sacrificij cruentum; illa vero alia intermedia, *noui & aeterni testamenti*, *mysterium fidei*, non esse essentialia; quia solum deserunt ad magis explicandum mysterium.

Hac etiam sententia ex supra dictis reicitur; quia illa etiam verba postrema omnia omittuntur a Paulo; ab Euangelistis vero aliquamnam Matthaeus, & Lucas non habent, *pro vobis*; Marcus non habet, *in remissionem peccatorum*. Liturgiae etiam, quae ex Maroniti supra retulimus, ea verba omissunt. Patres etiam supra adducti, dum efficaciam verborum adstruunt ad conuercionem, illa verba non referunt. Denique, quia eadem ratio videretur esse in consecratione corporis, in qua tamen Ecclesia Latina omissit verba illa, *quod pro vobis tradetur*. Unde apparet, non requiri essentialiter, quod in forma explicetur hoc mysterium ut representans sacrificium cruentum: aliquo non debuissent in consecratione corporis omitti verba, quibus suam passionem Christus expressit, sed sufficit ad valorem, quod explicetur praesentia corporis, & sanguinis Christi sub speciebus panis, & vini.

Quarto denique, alij multi dicunt, illa sola verba, *hic est sanguis mens*, esse essentialia; cetera, quae sequuntur, esse solum substantialia, & pertinere ad formam, ac concurrent ad effectum, ut partes integrales eiusdem formae. Hac sententia duplē. *Primus* huius sensum habere potest. *Primus* est, quod Christus sanguinem, ita tamen, ut si sola priora proferantur, adhuc consecratio fiat. Et in hoc sensu *In quo sensu* facile impugnatur; *Primo*, quia idem dici deberet de verbis illis in consecratione hostie, *quod pro vobis tradetur*; quia eodem modo a Christo prolati fuerunt. *Secundo*, ex supra dictis, quia non est credibile, Euangelistas, Paulum, & sanctissimos Patres Liturgiarum auctores in tradendo ritu huius consecrationis omisisse verba, quae ex Christi precepto necessaria erant. *Tertio*, quia ad valorem consecrationis necessaria non sunt, non est fundamentum ad dicendum, ex Christi precepto esse necessaria: nam Christi preceptum habetur ex illis verbis: *hoc facite in meam commemorationem*; ex quibus non habetur nisi obligatio ponendi, quae necessaria sunt simpliciter ad conficiendum sacramentum; non vero faciendo, & dicendi, quidquid Christus fecit, auctoritate aliquo est etiam praeceptum Christi consecrandi in azymo, & dicendi illa verba: *quod pro vobis tradetur*.

Secundus sensus illius sententiae esse potest, verba priora sola esse essentialia; quia sine illis nullo modo fieri potest consecratio, posteriora autem esse substantialia, quia sine illis potest valide consecrari; possunt tamen ex intentione consecrantis hoc etiam concurrent, volendo illa proferre ut partes prioris propositionis. In hoc autem sensu impugnata est iam illa sententia in superioribus: probamus enim, non debere suspendi effectum consecrationis, etiam posteriora verba essent partes propositionis praecedentis. Nec hoc pendet ex intentione proferentis: nam verba priora vel nihil significabunt, vel debent significare sufficienter continentiam sanguinis Christi sub his speciebus vini; quia significatio positiva, non potest ex intentione ministri suspendi effectus.

Argunt aliqui, posse inueniri aliquid, quod sit de substantia, seu integritate, & non de essentia, ut *Argunt alii* dicitur in homine, in Baptismo etiam secunda, & *qui* tertia merito, & particula, *ego*, in forma absolutio-

nis,

84. *Hac sententia ex supra dictis reicitur.*

85. *Secundus* *sensus iam est impugnatus.*

86. *Argunt alii*

87. *Argunt alii*

nis, & verba etiam illa, à peccatis tuis; & in forma Baptismi, si aliquis diceret: *in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti: procedentis ab utroque*, illa ultima verba *procedentis ab utroque*, essent substantialia, sed non essentialia. Denique satisfactio est etiam pars integralis, & substantialis, non tamen essentialis in sacramento Poenitentiae.

88. *Respondetur ex dictis ad primum exemplum.*

Respondet ex dictis: Ad primum exemplum de digito, ille quidem est de substantia hominis, quia est pars intrinseca conferens aliquid homini, neque illud instrumentum, & ornatum, ac virtutem, quam sine digito non haberet; verba autem posteriora nullum effectum conferunt consecrationi.

Ad secundum. Ad secundum exemplum, dici potest, secundam & tertiam mersionem, si sunt post verba prolatae, inuenire iam gratiam collatam, & ideo non esse de substantia Sacramenti; vt fateur P. Vasquez *num.*

Ad tertium. 41. Ad tertium exemplum, illud, *ego, in forma abolutionis* pertinet ad substantiam; quia debet proferri explicite, vel implicite; & quando proferetur explicite, concurrit ad effectum: illa autem verba, à *peccatis tuis*, pertinet ad substantiam prout praedicti implicite contenta in verbo, *ab ololo*; si autem proferrentur ante verbum *ab ololo*, vt si diceret Sacerdos: *ego à peccatis tuis te absolu*, concurrent etiam verba illa explicite ad effectum, & essent de substantia forma.

Ad quartum. Ad quartum exemplum, verba illa, *procedentis ab utroque*, non essent de substantia,

quia iam inuenient effectum productum; verba enim praecedentia facerent sensum perfectum. Denique satisfactio concurrit ad aliquam patem effectus, neque ad remissionem peccata. Non ergo affert exemplum de aliquo, quod nihil conferat, & tamen sit de substantia rei, unde si verba posteriora nihil conferunt ad effectum consecrationis, non est cur dicantur esse substantialia.

89. *Addi tamen potest.*

Adde tamen potest in aliquo sensu verba illa posteriora dici, quod pertineant ad substantiam formae consecrationis, quatenus scilicet componunt illam integrum formulam, per quam, licet non per singulas partes, sit consecratio: ad hoc enim, vt aliqua sit pars forma substantialis, non requiritur, quod ipsam pars, prout condistincta ab aliis, influat: quod quidem aliis clarioribus exemplis probari potest. Nam ultima syllaba necessaria ad effectum, vt supra diximus, non est indivisibilis, sed habet prolationem successivam constantem ex pluribus partibus, quarum si deessent aliquae, adhuc fieret consecratio, imo de facto sit, antequam ponantur omnes illae partes, ubi primum polita est prolatione sufficiens ad significandum; & tamen tota illa prolatione ultima syllaba pertinet ad formam Sacramenti: loquitur enim eodem modo Sacerdos nomine Christi in tota illa prolatione; alioquin si in prima solum parte prolationis loqueretur nomine Christi, sequitur, quod in reliquis partibus prolationis vel non loquatur, vel loquatur nomine suo, ac per consequens loquatur falso, cum dicat, illud

Fatendum est in tota illa prolatione Sacerdotem loqui nomine Christi.

Fatendum ergo est, in tota illa prolatione Sacerdotem loqui nomine Christi, atque ideo Christum loqui medio Sacerdote: habent ergo se verba illa, sicut proferrentur ab ipso Christo. Porro si ab ipso Christo proferrentur, omnes partes prolationis illius ultima syllaba, dicerentur partes formae: quando enim Christus in cena consecravit, & dicit: *hoc est corpus meum*, illa ultima syllaba non ita concide fuit prolatione, vt indigeret tota illa prolatione ad sui expressionem; & per consequens effectus consecrationis positus fuit, antequam absoluatur tota prolatione, cum iam esset prolati sufficienter ad

significandum suum sensum, & tamen omnes dicunt, illa verba, & eorum prolationem fuisse formam consecrationis, non distinguentes de parte priori, aut posteriori prolationis. Quando item dicit illa verba: *Accipite Spiritum sanctum, quorum remissio peccata, remittetur eis*; & *quorum reiunctio, retenta erunt*, dicimus, protulisse solum formam, qua dedit Apostolis potestefat iudicariam; nihil ergo aliud protulit prater formam; atque ideo omnes partes illius prolationis, erant partes formae, licet aliquae partes in prolatione ultime syllaba supponerent iam effectum factum, & potestem collatum. Idem ergo dicendum est de sacerdote loquente nomine Christi, & proferente illa verba: *hoc est corpus meum*, nihil aliud proferre, nisi formam consecrationis, atque ideo omnes partes illius prolationis esse partes formae, licet aliquae partes supponant iam consecrationem factam.

Eodem ergo modo dicendum videtur de verbis posterioribus in consecratione calicis, esse quidem illa partes substantialia formae, licet inuenient consecrationem factam. Nam verba etiam illa non solum proferuntur a sacerdote in persona Christi (hoc enim fortasse conuenit illis etiam verbis: *Accipite spiritum sanctum*, sed dicuntur in persona Christi eodem contextu, & vt partes eiusdem orationis, cum omnia illa verba deseruant ad explicandum magis sanguinem contentum sub iis speciebus. Quamvis ergo ipsa, propter condistincta ab aliis, nihil efficiant, sunt tamen pars illius sermonis, & orationis, quia sit consecratio; & per consequens component eam orationem, quae est forma, cum aliis praecedentibus; & in hoc sensu possunt dici pertinere ad substantiam formae, hoc est, esse partes infinites illius orationis, quae est forma. Quod potest turbus explicari; quasi Christus per se ipsum immediatè absoluatur, & diceret: *Ego te absolu à tuis peccatis, & culpis*, omnia illa verba compонent formam, quia per omnia illa significaret remissionem, & exprimeret animum, & mentem suam; ergo eadem verba dicta a sacerdote vt ministro Christi, erunt etiam forma, quia significabunt eodem modo remissionem, & expriment intentionem, & animum sacerdotis; & tamen illa verba, & culpis; supponerent effectum productum à verbis praecedentibus, quae sufficienter significabunt; ergo & illa etiam verba posteriora in consecratione calicis poterunt esse pars formae, licet inueniant conversionem factam, quia nimis omnia cum praecedentibus tendunt ad explicandum mentem loquentis, & significandum, & declarandum sanguinem, qui affirmatur contineri sub speciebus.

Restat nunc breuiter respondere ad aliqua argumenta, quae supersunt pro prima sententia. Primum est, quia ea omnia verba eodem ritu profertur a sacerdote manibus tenente calicem, & eisdem characteribus maiusculis notantur in Missali. Respondet, particulam etiam enim notari *et* litteris maiusculis, & proferri eodem ritu, licet non sit essentialis. Dicuntur autem eodem ritu, & tenore: tum quia, cum pertineant ad eandem orationem, & loquutionem, non possent absque inconvenienti interrupi, tum vt melius imitetur Christum, qui simul ea verba absque interrupzione protulit; sicut etiam in forma absolutionis eodem ritu, & tenore proferuntur illa omnia: *Ego te absolu à peccatis tuis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti*, licet illa ultima, *in nomine Patris, &c.* certum sit non esse essentialia; illa vero, à *peccatis tuis*, sit etiam probabilius, quod inueniantur.

Disput. XI.

Sect. V.

361

niant effectum collatum per verba praecedentia.

92. Secundo argui solet ex Concilio Florentino in
Secundo ar-
guere ex
Florentino.
14, & in Enchiridio eiusdem Concilij, & ex Inno-
centio III. in c. *Cum Marthae* de celebratione Mis-
sorum, & ex Catechismo Romano, in quibus illa om-
nia verba affiguntur pro forma. Respondeatur, in
Respondeatur.
iis locis non dici, singula ex iis verbis esse necessaria
ad valorem, sed illam esse formam; ad quod suffi-
cit, quod per aliqua verba in iis contenta fiat con-
fessio. Sicut in eodem loco Concilij Florentini affi-
guntur pro forma sacramenti Ordinis illa verba:
*Accipe per fratrem offerendi sacrificium in Ecclesia pro
vini, & mortuis, in nomine Patri, & Filii, & Spiritus
sancti; cum tamen certum sit, verba illa, in nomine
Patri, & Filii, & Spiritus sancti (ut alia prætermitam)*
non esse necessaria. Addit, in Florentino iuxta eius
vulgatam editionem non haberi illa omnia verba
consecrationis calicis: solum enim dicitur formam
esse verba, quibus Christus hoc sacrificium confi-
cit, vel confecit. In Catechismo etiam non dicitur,
illa omnia verba esse formam, sed in illis verbis com-
prehendi formam, quod verissimum est, licet non omnia
sint necessaria. Denique Innocentius in illo c.
Cum Marthae, non dicit, illa omnia verba esse for-
mam, sed Archiepiscopo Luduensi interroganti,
cur in forma consecrationis addita fuerint aliqua
verba, que non sunt in Euangeli? respondet, illa
verba haberi ex traditione Apostolorum, & omnia
esse mysteria plena.

93. Tertio obiici potest, quia si verba illa non sunt
Objec-
to
ad
defendatur.
Prima con-
gruentia.
Seconda.
Tertia.
necessaria, non appetat cur magis in consecratio-
ne calicis explicetur eius effusio in temmissionem
peccatorum, quam in consecratione corporis. Re-
spondeatur, siue aliquas rationes congruentia.
Prima est, quia in consecratione calicis Christus
mentionem fecit noui testamenti; testamentum
autem sanguine confirmari debuit; ideo oportuit
sanguinem effusum explicare. Secunda, quia magis
aptius est sanguis effusus ad representandam passio-
nem, & necem, quam corpus: ideo Martyrum pas-
sio rubro colore celebratur. Tertia, quia nondum
complete Christi mors repræsentatur; donec cor-
pus seorsim ex vi verborum, & sanguis seorsim pro-
ponantur; tunc enim separatio vii ab alio com-
plete exprimitur. Cum ergo satis esset semel passio-
nem Christi commemoratione, magis congruum
fuit id facere in consecratione calicis, quando iam
corpus seorsim, & sanguis ex vi verborum pro-
posita sunt, quam in consecratione corporis, quando illa separatio nondum complete exprimebatur.
Vide alias congruentias apud Autores in præsen-
ti, apud quos videri potest sensus & significatio
singulorum verborum, quæ in consecratione calicis adiiciuntur, que etiam optime explicantur in
Catechismo Pij V. & facili sunt. Nunc iam progre-
diamur ad alias quæstiones circa eadem consecra-
tionis verba.

SECTIO V.

An verba consecrationis dicantur recitatiæ,
an vero enunciatiæ?

94. R Ecitatiæ, seu materialiter dicuntur aliqua ver-
ba, quando proferens nihil intendit affirmare
per illa, sed solum historicæ referre, quid alius
dixerit; vt si dicas: *Aristoteles dixit: mundus fuit
ab aeterno*; non affirmas, mundum fuisse ab aeterno,
sed solum refers, Aristotelem id dixisse. Enunciatiæ
vero dicuntur, quando intendis affirmare,
P. Joan. de Lugo de Sacramentis.

quod verba sonant; quod etiam dicitur, significatiæ, seu formaliter, ea proferre. Hoc supposito, queritur, an Sacerdos proferens verba consecrationis, inten-
dat solum referre, quid Christus dixerit, an vero
affirmare, hoc esse corpus Christi.

95. Tres sunt in hac questione sententia. Prima do-
cet, prædicta verba solum dici a Sacerdote recitati-
ue, & materialiter. Hanc tenent complures, quos
refert Suarez, dñp. 58. sect. 4. quos sequitur P. Salmeron
tom. 9. in Euang. tract. 23. vbi late probatur, &
defendit istam sententiam. Secunda docet, prædi-
cta verba dici utroque modo, recitatiæ scilicet, &
significatiæ, seu formaliter: ita tamen ut ad valo-
rem consecrationis solum requiratur, quod dicantur
significatiæ, & formaliter. Ita tenet Suarez vbi
supra, cum aliis, quos refert.

96. Tertia sententia, quam aliquando veriorem ex-
istimabam, docet, verba non proferri materialiter, &
recitatiæ, sed solum formaliter, seu affirmatiæ.
Hanc tenent quamplures, quos refert, & sequitur
P. Vasquez, dñp. 200. c. 2. Duas partes continet hac sen-
tentia, quæ oportet singillatim probare. Prima est,
verba non dici solum recitatiæ, & materialiter, se-
cunda, quod dicantur solum formaliter, & significa-
tiæ. Primam partem existimat Vasquez num. 14. ita
certam, ut oportet non dubitet erroris insimula-
tare; sed immerito. Crediderim sane, cum non vi-
disse P. Salmeron vbi supra, qui doctissime eam
tuetur, & ab omni calunnia liberare conatur.

97. Arguit primo P. Vasquez, quia Tridentinum ex
veritate verborum colligit præsentiam corporis
Christi; ergo verba non solum dicuntur renuncia-
tiæ (vt sic enim ad eorum veritatem solum oportet
dicta fuisse a Christo,) sed etiam dicuntur af-
firmatiæ, & significatiæ. Verum hoc argumentum
non est omnino efficax: potest enim responderi,
Ecclesiæ collegiæ præsentiam Christi ex veritate
verborum, quæ dixit ipse Christus; consequenter
autem colligit præsentiam Christi in nostra Eu-
charistia, quia Christus dedit Apostolis potestatem
conficiendi idem sacramentum quod ipse fecit re-
citantem eadem verba.

98. Arguit secundo, quia conuersio datur ratione re-
pugnacit inter corpus Christi, & substantiam pa-
nis: hæc autem repugnaria oritur ex veritate ver-
borum; nam corpus Christi non pugnat secundum
secum pane, sed prout significatur per *ly hoc*; ergo
verba significatiæ proferuntur, & non tantum ma-
terialiter. Hoc etiam argumentum procedit ex in-
certo principio: nam, vt vidimus dñp. 7. hic interne-
nit repugnacit physica, & non ex sola significa-
tione. Quare non debuit ob incerta fundamenta
notare ut erroneam sententiam contrariam.

99. Cæterum adhuc veritas huius sententia, quoad
hanc primam partem probari potest. Primo, ex *Veritas huius
Concilio Florentino*, vbi dicitur: *Sacerdotem in per-
sona Christi loquenter conficeret hoc sacramentum*; quod
idem docent Patres. Ambr. 4. de sacram. cap. 4. *Quan-
do peruenit Sacerdos ad conficiendum sacramentum*,
Concil. *iam non fuis, sed vixi sermonibus Christi*. Chrysoft.
Florentin.
hom. 8.; in Matth. & bona. 2. in 2. ad Timoth. Chri-
stum esse, qui per os sacerdotis illa verba pronun-
ciat: quod idem alij Patres passim docent. Et agre-
in opposita sententia explicari potest: nam verba
recitatiæ dicitæ proprie recitantur a Sacerdote no-
mine suo.

100. Secundo probatur ratione, quia si verba de-
bent accipi recitatiæ, consequens est, vt per illa
Secundo pro-
verba, hoc est *Corpus meum*, per se prolatæ sine an-
tecedentibus non conficiatur hoc sacramentum;
quia vt sic non dicuntur recitatiæ, nisi dicatur,
Hh Christum

Prima sen-
tentia.
Suarez.
Salmeron.
Secunda sen-
tentia.

96.
Tertia sen-
tentia.
Vasquez.
Dua partes
huius senten-
tia.

97.
Arguit primo
Vasquez.
Hoc argu-
mentum non
est efficax.

98.
Arguit secun-
do.
Hoc argu-
mentum ex incer-
to principio
procedit.

Christum illa dixisse. Consequens autem licet aliqui admittant, videtur sane datissimum: sequeatur enim ex hoc illa verba non esse totam formam, sed illa cum antecedentibus; ita ut verba priora sint etiam pars formae, ut probauimus *scilicet* 2.

Confirmatur primo, quia Christus iussit Apostolos consecrare Eucharistiam, & facere quod ipse fecit: ipse consecravit proferens verba non solum materialiter, sed assertius & significatiuē; ergo eodem modo voluit verba ab Apostolisi preferri, alioquin haberent Apostolii valde diuersum modum

qui habent Apolito value diuersi modi
consecrandi: multum enim differunt dicere: *hoc est
Corpus meum*, & dicere: *Christus dixit, hoc esse Corpus
suum*. Confirmatur secundo, quia aliqua ponuntur
in Eucaristia ex vi verborum, & aliqua per conco-

in Eucharistia ex vi verborum, et in qua per omnes
mitantiam; ergo verba prot nunc proferuntur, si-

gnificant corpus Christi poni sub speciebus panis; ergo dicuntur assertiue. Dices, poni ex vi & significacione verborum, non prout nunc proferuntur à

sacerdote, sed propterea dicta fuerunt à Christo asserti-

ue. Sed contra; ergo ea ponuntur nunc ex vi verborum, quæ signiheauit Christus in cena poni per verba: Ergo totus sanguis, quem habuit Christus in cena, ponitur nunc ex vi verborum in calice. Pater consequentia, quia per te illa ponuntur nunc ex vi verborum, quæ tunc significata fuerunt per verba, non quæ modo significantur. Consequens autem est falsum, quia aliqua sanguinis particulae relictæ fuerunt corruptæ in Spinis, & Lancea; vt ex communi Theologorum, & experientia probatum est in 1. tomo de Incarnat. *disp. 14.*

Probant alij hoc ipsum ex eo, quod in hoc sacra-
mento requiritur omnino præsentia materia con-
secrandæ, quæ necessitas colligitur ex verbis, qui-
bus consecratur, quia illud, *hoc*, non potest designa-
ri, nisi contentum sub accidentibus præsentibus ad-
fensum: ergo Sacerdos per verba loquitur de hostia
sibi præsentis; & per consequens non recitat solum
quod olim Christus dixit, sed affirmat etiam de
contento sub his speciebus sibi præsentibus. Hoc
tamen argumento non vtor libenter, quia licet ver-
ba requirant ex vi sua significationis aliquam præ-
sentiam materiae, non tamen videntur ex hoc ca-
pite exigere tantam præsentiam, quanta requiruntur
ad valorem consecrationis. Nam per pronomina
hoc, & *hic*, possumus in rigore loqui de personis,
aut rebus præsentibus quidem, licet non sint præ-
sentes tota duratio propositionis; ad valorem
vero consecrationis requiritur præsentia materia
ab initio usque ad finem propositionis: aliunde er-
go quam ex præcisa significatione pronominis *hoc*,
debemus concedere præsentiam materiae conse-
crandæ, licet ex illo etiam pronomine probetur
bene necessitas alicuius præsentiae materiae.

Secunda vero pars huius sententiae, scilicet, non
dici verba recitativa, sed solum formaliter, & asser-
tive, probari potest, quia Sacerdos dictus illa ver-
ba, exiit propriam personam, & induit personam
Christi: ergo Sacerdos dicens illa verba, non loqui-
tur suo nomine, sed solum nomine Christi; ergo
non recitatice, sed solum significative, & formaliter.
Antecedens & prima consequentia probatur ex
Ambroso vbi supra in illis verbis, *Sacerdos, quando
peruenit ad confidendum sacramentum, iam non suis, sed
victori sermonibus Christi.* Ecce Ambrosius non so-
lum vult Sacerdotem loqui in persona Christi, sed
etiam non loqui in propria persona, neque illa esse
verba Sacerdotis; quia cum Sacerdos alumnus a
Christo, ut eum represearet, & vt Christus per Sa-
cerdotis os loquatur, quasi ipse Christus loquere-
tur, non debeat, Sacerdotem adhuc retinere in illis

verbis propriam personam, & loqui etiam nomine suo; hoc enim magnum confusione pareret auditoribus, si Sacerdos vtroque nomine loqui vellet, & proprio, & Christi. Secunda vero consequentia probatur, quia si Sacerdos loqueretur recitatus, loqueretur etiam nomine proprio; nam vt recitans non loqueretur nomine Christi: Christus enim non recitat, se olim dixisse, sed modo assertit, *hoc esse corpus suum*; nec substituit sibi Sacerdotem ad recitandum, sed ad afferendum; & ad hoc solum dedit Sacerdotibus potestatem: ergo si Sacerdos recitat, loqueretur vt sic, non Christi nomine, sed proprio, gerens non Christi personam, sed historiographi narrantis factum præteritum, ergo vt sic loqueretur verbis suis contra Ambrosium, quatenus in propria persona, & propria auctoritate narraret illud factum: ergo dicendum est, illa verba taliter proferri a Sacerdote nomine Christi & assertive, vt nullo modo intendat per illa sensum materialem, & recitatum.

Dices, non est inconueniens, quod eadem verba simul dicantur recitatue, & assertive: nam Sacerdos in Missa utroque modo dicit orationem Dominicam, vt patet ex illis verbis antecedentibus, *Divina institutione formati auctoribus dicere: Pater noster, &c.* Secundum Refutatio, contra; quia in primis Sacerdos ibi non usurpat duas personas, sicut in nostro casu deberet usurpare, alteram Christi, cuius nomine assereret, alteram propriam, suo nomine narrando factum præteritum Christi, quod sine inconuenienti fieri non potest. Deinde falsum videtur Sacerdotem loqui recitatue, dum dicit orationem Dominicam; neque enim verbis antecedentibus dicit, se narraturum, aut relaturum, quod dixit Christus, sed se ex præcepto, & institutione Christi oraturum. Et quidem, quando ego dico, *Oro te hoc modo: vel, audi orationem meam, que talis est: fac hoc in gratiam mei, &c.* Nemo dicit me loqui recitatue in verbis, & petitione sequenti, dicere enim per actum reflexum, me loqui, non facit, quod loquutio sequens faciat recitatue, v. g. cum dico, *Ego dico tibi, quod Petrus est in foro; certe non dico recitatue, Petrum esse in foro, sed solum affirmative, seu enunciatiue. Ratio autem est, quia illa reflexio per illa verba, Ego dico tibi, non est nisi explicare id, quod est implicitum in qualibet loquitione directa; quicumque enim loquitur, dicit id, quod loquitur; & quamvis solum dixisset, Petrus est in foro, esset verum, ipsum dicere, Petrum esse in foro. Similiter, qui dicit refutare: Ego oro hoc patro, da mihi librum, nihil aliud explicat, nisi id, quod implicite continebatur in illis verbis, da mib' librum. Sacerdos ergo dum dicit, Ex præcepto Christi audo dicere seu orare: Pater noster, &c. non loquitur recitatue in verbis sequentibus, sed orat in actu exercito; quem actum orandi explicit in actu signato in verbis antecedentibus. Sicut cum aliquis Doctor dicit, Ego auctoritate S. Thoma andeo dicere, & affirmare, non dari actum indifferenter in individuo, &c. non recitat, sed affirmat in actu exercito, adducta auctoritate, qua mouetur ad affirmandum.*

Dici ergo posset, Sacerdotem verba antecedentia dicere narratorem, quia omnia sunt quasi quedam introductio, ut reddat tam se ipsum Sacerdotem, quam alios magis attentos ad verba Christi, quia quidem non dicit iam Sacerdos, sed ipse Christus, seu Sacerdos assumens personam Christi, quare totum, quod antecedit, perinde se habet ac si alius tertius instrueret praesentes, & dicaret: Christus accepit panem, frexit, &c. & dixit, quae ab ipso audieris, tunc autem incipit Christus loqui per os Sacerdotis: cum ergo Christus non loquatur recitatore: sed a se 115

assertive, consequens est, ut illa verba assertive solum sint accipienda.

106 Obicit primo Suarez, non posse ponit *ly enim*, quae est connexio cum precedentibus, nisi illa verba connectantur cum precedentibus recitatiue. Respondent alii, *ly enim* proferri a Sacerdote recitatiue, & non in persona Christi, cum non pertineat ad substantiam consecrationis; Sacerdos enim solum afflumitur a Christo ad verba consecrationis, ad quae solum fuit substitutus, non ad alia: quare *ly enim*, licet interpolatur in verbis consecrationis, perinde se habet, ac si antecedet, & Sacerdos recitatiue dicere, *Christus accepit panem, & dixit, Comeatis ex hoc omnes quia*: tunc autem incipit Christus loqui, *Hoc est corpus meum*, quae sola sunt verba Christi per os Sacerdotis: reliqua autem sunt praambula, ut cum maiori connexione, & decentia proferantur verba Christi. Sed contra hoc est: quia si verba illa antecedentia, *comeatis ex hoc omnes*, non dicuntur in persona Christi, sed meri narratiue, per *ly hoc* in verbis illis antecedentibus significaret illud, quod Christus habebat in manibus tempore consecrationis autem non bene adiungitur causaliter per *ly enim*, quia *hoc est corpus meum*: nam *ly hoc* in verbis sequentibus significat, quod modo habet Sacerdos in manibus: non enim bona causaliter, Christus dixit, ut comedetur ex eo quod tunc habebat in manibus, quia hoc, quod nunc habeo in manibus, est corpus Christi: ergo *ly hoc* vtroque idem significat, & per consequens verba illa priora etiam dicuntur in persona Christi.

107. Sed contra hoc est secunda obiectio, quia si ea omnia dicuntur affirmatiue in persona Christi, ergo Christus nunc affirmit, suum sanguinem effundendum esse, dum dicit: *qui pro vobis effundetur, &c.* hoc autem est falsum; ergo illa verba solum profertur recitatiue.

Aliqui dicunt, per illa verba non significari effusionem cruentam crucis, sed effectum sacramentalem. Hanc tamen interpretationem late impugnat Valsquez *diss. 199.* ideo magis placet responsio eiusdem Valsquez *diss. 200. c. 4.* Sacerdotem representante num Christum loquentem tempore *cena* ad discipulos, atque ideo vere affirmare effusionem quae consideratur futura respectu illius temporis, licet præterita respectu nostri temporis. Nam sicut per hanc hostiam, quam accipit in manibus, representat illam aliam, quam Christus accipit in suis, ita tamen ut sub hac hostia affirmet esse corpus Christi, representantem quomodo Christus affirmit esse sub illa altaria, licet pro hoc tempore præsenti affirmet, hoc esse corpus Christi, representat tamen per hoc tempus illud, quod Christus in cena affirmit, illud esse corpus suum; & ideo sicut vere dicit Sacerdos: *Hoc est corpus meum, quia ly meum non refertur ad personam Sacerdotis, sed ad illam, quam præsentat; ita vere dicit, qui pro vobis effundetur, quia illa futurio non comparatur ad tempus præsens, quatenus tale est, sed ad illud, quod præsentat.* Volut enim Christus in hoc sacramento ita coniungere facti veritatem, ut simul est factum, & quasi tragica representatione illius, quod factum est in cena, dixit, *hoc facite in mei commemorationem*, dum dixit, *hoc facite*, dedit potestatem faciendi idem realiter, quod ipse fecit: dum vero adiunxit, *in mei commemorationem*, præscripsit modum faciendi, scilicet, representando ipsam actionem Christi, sicut in tragœdia solet representari. Verificantur ergo verba nunc, & de hac hostia; sed per hanc hostiam, & per hoc tempus representatur hostia & tempus, quæ fuerunt in cena, & ipse Christus loquens cum Apostolis in cena,

P. Joan. de Lugo de Sacramentis.

Dices; ergo illa etiam verba: *hec quotiescumque seruit, &c.* dicuntur a Sacerdote in persona Christi, & significative, sicut illa priora. Negari potest consequentia: quia illa verba continent Christi præceptum; præceptum autem non fuit de ipsa præcepto, sed de iis, quæ præcesserant. Christus ergo per illa verba, *hoc facite*, &c. præcepit Apostolis, ut facerent, & dicerent, quod ipse fecerat, & dixerat, non vero quod dicent illa verba, quibus id præcipiebat: ideo fortasse illa verba non dicuntur simul, cum aliis, sed in elevatione calicis, quasi indicando iam tunc Sacerdotem resumere suam personam, & deponere personam Christi, quam assumperat.

108. Tertio obicitur: ad hoc ut Sacerdos vere loquatur, necesse est Christum dixisse in cena: *hoc est Corpus meum*: ergo Sacerdos dicit, Christum illa verba dixisse, ergo dum illa profert, loquitur etiam recitatiue. Respondet negando ultimam consequentiam, cōcedo itaque, Sacerdotem per verba antecedentia dicere, quod Christus in cena dixerit verba sequentia, & ideo ne mentiatur sacerdos oportet Christum in cena dixisse. Ceterum, dum ipsa verba sequentia proferuntur, non recitat Sacerdos, sed loquitur solum Christus: quare sicut si Christus illa verba suō met ore tunc proferret, adhuc oportet oīlī etiam dicta fuisse a Christo in cena, ne Sacerdos mentiatur, & tamē non diceres, quod loquente Christo, sacerdos recitatiue loqueretur, ita in præsenti, &c. Ratio est: quia si ego dicam: *Petrus dixit heri verba, qua modo ipse Petrus loquitur*; iam ibi affirmo, verba sequentia dicta heri a Petro, & mentor, si verba sequentia non fuerint heri dicta a Petro, non tamē recito ego illa verba, dum Petrus loquitur: sic etiam contingit in præsenti, ut dictum est.

109. Hoc modo defendebam aliquando (ut dixi) eam sententiam; sed ut verum fatetur, ea non cogunt recedere ab illa alia, quæ magis communis est, & decet; ea verba de facto vtroque modo dicitur a Sacerdote, & quam videtur omnino sequi S. Thomas art. 1. in corpore, dum ait: *verba non accipi tantum materialiter, & clericus postea: nec obstat (inquit) quod Sacerdos ea recitatiue profert, sicut a Christo dicitur.* Et quidem in hac difficultate aliqua videntur esse debere certa vtriusque partis spectatoribus; iis sunt utriusque scilicet, qui tenent, dici solum significatiue; & iis, patr. qui tenent, dici vtroque modo: aliqua vero sunt magis dubia.

110. Primo, certum debet esse vtroque, licet hæc verba dicantur etiam recitatiue, id nihil conferre ad consecrationem, ad quam solum attenduntur verba, quatenus dicuntur significatiue, seu enunciatiue. Constat enim apud Auctores vtroque partis, sufficere ad valorem consecrationis illa sola verba, *hoc est corpus meum*, absque illis verbis precedentibus: tunc autem certum est, non posse dici recitatiue; sensus enim recitatiue pendet omnino ex illis verbis: *qui pridie quam patetetur dixit*; unde illa etiam verba præcedentia habent rationem forma consecrationis, ut supra argueamus; quod est contra vtur partis Auctores. Denique Christus non dedit potestatem nisi faciendi id, quod ipse fecerat: ipse autem non recitauit, sed affirmauit; ergo solum dedit nobis potestatem affirmandi eius nomine, & eo modo conficiendi sacramentum. Semper ergo debent manere verba in solo sensu affirmatiuo, quo Christus præcepit, ut proferantur: quidquid autem addatur, non debet lacerare, aut minuere illam significatiuem, & sensum. Sicut in forma Baptismi, quia Christus præcepit, ut diceremus significatiue ea verba: *Ego te baptizo, &c.* non debet sis addi: aliquid, per quod laceratur, aut minuatur ille sensus.

111. Tertio obiectum.

Respondet.

112. Respondet.

113. Respondet.

114. Respondet.

115. Respondet.

116. Respondet.

117. Respondet.

118. Respondet.

119. Respondet.

120. Respondet.

121. Respondet.

122. Respondet.

123. Respondet.

124. Respondet.

125. Respondet.

126. Respondet.

127. Respondet.

128. Respondet.

129. Respondet.

130. Respondet.

131. Respondet.

132. Respondet.

133. Respondet.

134. Respondet.

135. Respondet.

136. Respondet.

137. Respondet.

138. Respondet.

139. Respondet.

140. Respondet.

141. Respondet.

142. Respondet.

143. Respondet.

144. Respondet.

145. Respondet.

146. Respondet.

147. Respondet.

148. Respondet.

149. Respondet.

150. Respondet.

151. Respondet.

152. Respondet.

153. Respondet.

154. Respondet.

155. Respondet.

156. Respondet.

157. Respondet.

158. Respondet.

159. Respondet.

160. Respondet.

161. Respondet.

162. Respondet.

163. Respondet.

164. Respondet.

165. Respondet.

166. Respondet.

167. Respondet.

168. Respondet.

169. Respondet.

170. Respondet.

171. Respondet.

172. Respondet.

173. Respondet.

174. Respondet.

175. Respondet.

176. Respondet.

177. Respondet.

178. Respondet.

179. Respondet.

180. Respondet.

181. Respondet.

182. Respondet.

183. Respondet.

184. Respondet.

185. Respondet.

186. Respondet.

187. Respondet.

188. Respondet.

189. Respondet.

190. Respondet.

191. Respondet.

192. Respondet.

193. Respondet.

194. Respondet.

195. Respondet.

196. Respondet.

197. Respondet.

198. Respondet.

199. Respondet.

200. Respondet.

201. Respondet.

202. Respondet.

203. Respondet.

204. Respondet.

205. Respondet.

206. Respondet.

207. Respondet.

208. Respondet.

209. Respondet.

210. Respondet.

211. Respondet.

212. Respondet.

213. Respondet.

214. Respondet.

215. Respondet.

216. Respondet.

217. Respondet.

218. Respondet.

219. Respondet.

220. Respondet.

221. Respondet.

222. Respondet.

223. Respondet.

224. Respondet.

225. Respondet.

226. Respondet.

227. Respondet.

228. Respondet.

229. Respondet.

230. Respondet.

231. Respondet.

232. Respondet.

233. Respondet.

234. Respondet.

235. Respondet.

236. Respondet.

237. Respondet.

238. Respondet.

239. Respondet.

240. Respondet.

241. Respondet.

242. Respondet.

243. Respondet.

244. Respondet.

245. Respondet.

246. Respondet.

247. Respondet.

248. Respondet.

249. Respondet.

250. Respondet.

251. Respondet.

252. Respondet.

253. Respondet.

254. Respondet.

255. Respondet.

256. Respondet.

257. Respondet.

258. Respondet.

259. Respondet.

260. Respondet.

261. Respondet.

262. Respondet.

263. Respondet.

264. Respondet.

265. Respondet.

266. Respondet.

267. Respondet.

268. Respondet.

269. Respondet.

270. Respondet.

271. Respondet.

272. Respondet.

273. Respondet.

274. Respondet.

275. Respondet.

276. Respondet.

277. Respondet.

278. Respondet.

279. Respondet.

280. Respondet.

281. Respondet.

282. Respondet.

283. Respondet.

284. Respondet.

285. Respondet.

286. Respondet.

287. Respondet.

288. Respondet.

289. Respondet.

290. Respondet.

291. Respondet.

292. Respondet.

293. Respondet.

294. Respondet.

295. Respondet.

296. Respondet.

297. Respondet.

298. Respondet.

299. Respondet.

300. Respondet.

301. Respondet.

302. Respondet.

303. Respondet.

304. Respondet.

305. Respondet.

306. Respondet.

307. Respondet.

308. Respondet.

309. Respondet.

310. Respondet.

311. Respondet.

312. Respondet.

& licet possent etiam dici simul recitative, non tam
men concurterent ad effectum Baptismi, nisi praesi-
se secundum sensum significativum, in quo ex praes-
cepto, & institutione Christi debent proferti.

I 12. Secundum *Secundum quod certum* etiam certum videtur, verba consecra-
tionis de facto dici aliquo modo recitative, seu nat-
rative: Sacerdos enim in tunc illo contextu refert,
Christum accepisse panem, fregisse, dedisse, & di-
xisse, *hoc est corpus meum*. Sicut ergo narrat carter,
narrat etiam dicta fuisse illa verba, ita si illa ver-
ba dicta non fuisse a Christo, mentiretur de facto.
Sacerdos: hoc ergo est narrare verba praeterita, &
recitare aliquo modo. Potest tamen esse dubium ad-
huc, an recitentur proprie, vel impropre. Pro quo
aduerte, me posse narrare verba praeterita alicuius
dupliciter: primo, simpliciter, & proprie; vt cum di-
co: *Aristoteles dixit: mundus fuit ab eterno*; *Caluini*
dixit: Christus non est in Eucharistia; tunc illa ver-
ba Aristotelis, & Caluini profero recitative, & ma-
terialiter, affirmando solum, dicta fuisse, & tam-
quam extreum illius propositionis integrum, qua id
affirmo. Secundo, possum dicere, *Petrus habuit*
concionem, quam nunc etiam audietis a me, & tunc in-
cipio ego etiam concessionari, & hortari populum, &c.
non enim potest negari, quin ea concio aliquo
etiam modo narrative dicatur, quatenus dixi, *Petrus*
concionem habuisse, arque ideo menti-
re, si supponerem concessionem diuersam loco illius,
quam habuit Petrus.

I 13. *Differentia qua est inter illos duos modos dicendi recitative.* Est tamen differentia inter illos duos modos dicendi aliquid recitative; nam in primo ita rectio
verba Aristotelis, v. g. vt faciam ea partem proposi-
tionis, qua affirmo, fuisse ab Aristotele dicta: vnde
fit, vt, si supponerem alia verba ab Aristotele non di-
cta, mentiret tunc, quando actu profero illa verba,
seu in fine illorum, quia tunc absoluatur proposicio,
qua id affirmo. At vero in secundo modo recitandi,
propositio qua affirmo, illam concessionem habitam
fuisse heri a Petro, non includit ipsam concessionem
postea referendam intrinsece, sed prius absoluatur,
quando dico, *Petrus habuit concessionem, quam ego*
mox etiam habeo. Vnde si non habeo animum refe-
rendi postea concessionem Petri, sed aliam, tunc men-
tior, antequam subiiciam ipsam concessionem: è con-
tra vero, si habeo animum eam subiiciendi, tunc
dico verum, & licet postea, mutato animo, non
dicam omnino eamdem concessionem, non mentiar,
sed erit defectus seruandi promissum. Sicut qui
promitterit etiam cum iuramento cras date obolum,
si nunc habeat animum dandi, non est peritus, licet
cras, mutato animo, non det; peccabat quidem leuiter
contra promissum, non tamen erit peritus, sicut
fuisse, si hodie, quando id iurat, non haberet animum
dandi, sic in casu nostro, qui dicit, se dicturum
concionem Petri, non est mendax, si tunc habeat animum
dicendi, licet postea, mutato animo, non dicat.
Quod constat à simili, si enim dicam: *heri Petrus ha-*
buit concessionem, quam nunc audietis a Paulo, non sum
mendax, licet Paulus postea eam non dicat, sed
aliam; si autem ego putabam, dicturum concessionem
Petri, quia nimis, quando postea Paulus concio-
natur, non affirmo actu ego, illam concessionem esse
Petri, sed id prius affirmauit ergo eodem modo, con-
cionante me postea, non affirmo actu tunc, illam
concionem esse Petri, sed prius affirmauit; & ideo post-
ea non mentior, quia iam propositio, qua id affir-
mavi, supponitur absoluta, & prolatum cum toto suo
senso profecto. Adhuc tamen verum est, quod in hoc
etiam secundo casu narr, & refero, Petrum habuisse
talem concessionem; & quando illam profero, aliquo
etiam modo profero recitative, scilicet, vt id, quod

prius affirmauit dictu fuisse heri a Petro. Sic ergo Sa-
cerdos in Misa ad minus hoc modo, & in hoc sensu
profert recitative verba consecrationis, quatenus si
non, quando actu profert, prius tamen saltet affirmauit, Christum dixisse verba, quæ ipse postea Christi
etiam nomine dicturus est: unde profero profendo postea illa verba, ostendit, de quibus verbis prius affir-
marit dicta fuisse olim a Christo. Si tamen nolit ea
verba esse partem propositionis, qua id affirmat, sed
propositionem prius manere absolutam, non pende-
bit veritas illius narrationis ab eo, quod verba post-
eriora dicta fuerint olim a Christo: iam enim fuit
verax, cum haberet tunc animum dicendi verba,
que putabat, olim fuisse dicta a Christo.

Ex his, tertio videtur etiam certum esse, quod lo-
quendo de possibili, possunt illa verba proferti vtro-
modo ex intentione loquentis: potest enim, qui lo-
quitor, in verbis antecedentibus facere hunc sensum: *Christus accepit panem, dedit, & dixit. Quia audiebas*
à me eius nomine max loquente. Nam sicut, si ipse Christus
veniret ad profero illa verba, *hoc est corpus meum*, post
prius aliud dicere, *Christus olim accepit panem, dedit, & dixerit, quia ab ipsomet nunc etiam*
audietis. In quo casu certum est, propositionem nat-
rantis absolutam fuisse antequam Christus loquar,
& verba sequentia a Christo dicta non proferi-
ri ab ipso recitative, aut narrative, licet sint ob-
iectum narrationis praecedentis: sic potest nunc fieri,
cum Sacerdos in verbis consecrationis gerat per-
sonam ipsius Christi, atque ideo per verba antec-
denta posset dicere, *Christus olim dixit verba, quia*
max ego gerens ipsius personam, profera ad faciendum,
quod ipse fecit. In quo casu Sacerdos absolutum propo-
sitionem, & narrationem cum sensu perfecto ante
verba consecrationis, licet nondum posuerit totum,
quod narravit. Potest item illa verba sequentia con-
iungere ita cum narratione praecedentis, vt sint pars
intrinseca illius, & ante ipsa non fuerit complectus
sensus propositionis praecedentis; & tunc in verbis
consecrationis, illud hoc refertur ex intentione lo-
quentis, & ad contentum sub his accidentibus praes-
entibus, de quibus affirmat in persona Christi con-
tinere eius corpus, & ad contentum sub accidentibus praes-
entibus Christo in cena, de quibus narrat Christum tunc loquitur.

Contra hoc urget P. Vasquez, num. 1. impossibile
esse, quod eadem verba in eodem ore proferentis
vtrique modo usurpentur, & ad diuersas materias expri-
merantur. Hoc vero nulla ipse ratione probatur re-
pugnare: potest tamen hoc argumentum id probari, quia
scilicet vox æquiuoca in hoc differenti ab vniuo-
cis; quod vox vniuoca potest plura vt unum signi-
ficare, & ideo simul potest significare omnia illa
plura; at vero vox æquiuoca significat plura vt plu-
ra, & ideo non supponitur simul pro omnibus illis,
sed pro uno illorum ex intentione loquentis. Sic
vox homo simul significat omnes homines: at vero
hac vox Petrus, vel canis, non supponitur pro omnibus
Petris, vel pro cane terrestri, & celestis simul,
sed pro illo de quo loquens intendit loqui. Cum ergo
illud hoc sit terminus æquiuocus, sicut Petrus,
non poterit in propositione supponere pro pluribus
simil, sed pro contento sub aliquibus accidentibus
determinatis ex intentione loquentis, ergo non
potest simul referri ad accidentia consecrata a Christo
in cena, & ad accidentia, quæ nunc consecratur. Non enim possimus mutare modum significandi,
quem voces humanæ habent ex institutione ho-
minum: videmus autem voces æquiuocas non habe-
re alium modum significandi, nisi pro uno ex æqui-
uocatis, quod ex intentione loquentis determinantur;

ergo neque in consecratione potest illud *hoc*, supponi simul pro duobus diuersis.

116. *Conformat.* Conformat, quia si possem ego pro libito usurpare vocem singularem & equivoicam ad loquendum simul de duobus, possem valide absoluere duos simul per hæc verba, *Ego te absoluo*, volens illud te, ad utrumque referri: possem etiam præsentibus duabus Petris absoluere utrumque simul dicens, *Ego absoluo Petrum; volens Petrum ad utrumque referri*; & alii huiusmodi, quæ absurdæ plane sunt, & falsa, quia nimis vox æquivoqua non potest simul pro duabus æquivoicatis supponi: ergo nec possumus illud hoc simul ad duo omnino diuersa referre.

117. *Hæc tamen id esse impossibile: certum enim videtur, quod alii quando possint eiusmodi voces equivoquæ pro diuersis simul significari usurpari.* Exempla ad id supponuntur plura. Primum sit: si pertinet à me elemosynam ego respondeam: *Amice, Petrus Apostolus cuidam ab ipso petenti respondet, quod & ego etiam tibi nunc dico, argenteum & aurum non est mihi; tunc illud mihi, ex intentione loquentis referetur & ad me ipsum, cui dico non esse argenteum, & ad S. Petrum, quem refero dixisse, non esse sibi argenteum. Potest ergo illa vox singulare, & æquivoqua referri simul ad supponendum pro pluribus diuersis. Eodem modo usurpari videtur pronomen *Ego* pro pluribus simul in illis verbis Math. 26. quando discipuli singuli dixisse referuntur: *Numquid ego sum?* Nam illud *Ego* non referunt ad unum solum, sed ad omnes, ita ut singuli diuersum aliquid per illam vocem intelligenter, Euangelista vero eos omnes. Illa ergo regula, quod vox æquivoqua non potest simul pro pluribus æquivoicatis supponi, limitanda, vel explicanda est, vt non habeat locum, quando vox illa usurpatur ab aliquo introduceente diuersas personæ, que vox illa vitanter, tunc enim potest supponi multis simul, non prout in ore unius, sed prout in ore plurium. Sic in illis verbis: *numquid ego sum?* illud, *ego*, supponitur ab Euangelista pro multis, quia introduce multos ventes illa vox. Sic in exemplo adducto, & verbis illis, *argentum & aurum non est mihi, illud mihi potest supponi pro duabus*, quia introduco alium præter me videntem illa vox, nempe S. Petrum, & possum illi voci tribuere diuersam suppositionem, prout in ore meo, & prout in ore S. Petri: ergo eodem modo Sacerdos potest illud *hoc* referre ad diuersa significata, prout est in ore Christi in cena, cuius verba referri, & prout est in ore suo loquentis nunc in persona Christi; quæ sunt diuersæ persona.*

118. *Conformat & explicatur;* quia sicut voces sunt equivoqua ad res significatas, pro quibus supponunt, sic etiam sunt æquivoqua ad sensus, quos possum reddere: eadem enim verba possent facere sensum affirmatiuum, vel interrogatiuum, vel ironiæ, vel seruum, &c. & licet non possumus simul intendere sensum affirmantem, & interrogantem, v. g. quia voces humanae videntur habere hanc limitationem ex sua institutione, vt unum solum sensum habeant ex intentione loquentis, potest tamen aliquando utque sensus simul intendi, si voces proferantur, propter pluribus dicta. Sic possumus dicere, *Quod olim per ironiam dictum fuit, nunc serio usurpari posset.* Ecce Adam factus est, sicut unus ex nobis: vbi voces illæ factus est, &c. prout applicantur ad diuersos loquentes in diuerso tempore, habent diuersum, & contrarium sensum. Sic etiam dicere possum ad Christum, *Domine, quod Caiphas olim interrogando, hoc ipsum affirmando ego dico; in es Christus filius Dei benedictus.* Et alia similia exempla possent afferri, in qui-

bus eadem voces prout ad diuersos applicatae habent simul diuersos, & contrarios sensus. Cur ergo non poterit illud *hoc* simul referri etiam ad diuersa, prout applicatur ad diuersos pro diuerso tempore loquentes?

Cum ergo de possibilitate constet, restat solum quæstio, an de facto eo modo proferatur verba à Sacerdoti: Et quidem neutra pars potest demonstrari; qui enim diceret, Sacerdotem priori modo se gerere, non facile conuinceretur; nam ad veritatem, & sensum narrationis sufficeret ille sensus: *Christus accipit panem, dedit, & dicit de illis accidentibus id, quod ego mos eius personam assumens, dicam circa species mihis præsentes;* & posteinduens personam Christi incipit loqui circa hostiam præsentem, refe-rens, vel dicens de facto Christi, sed repræsentans solum illud per factum præsens. Cæterum, supponita possibilitate posterioris modi, quam probauimus, credibilis est, de facto eo modo Sacerdotem loqui, & in verbis consecrationis etiam prosequi narrationem nondum completam in verbis præcedentibus: ille enim sensus tribuendus est illis verbis, quem audientes communiter ex illis percipiunt: constat autem, auditis illis verbis, *Dedit, & dicit; comedite, hoc est corpus meum*, omnes communiter concipere, quod Sacerdos, sicut narrat cætera, narrat etiam verba illa, vt dicta à Christo, & illud hoc referit etiam ad id, quod Christus habebat in manibus; ino non facile intellegent audientes, illud hoc ad aliud referri, nisi aliunde sci-rent, Sacerdotem in Missa loqui in persona Christi, & non solum ut historicum. Non est ergo, cur excludamus omnino sensum illum, quem verba præse ferre videntur, & quem omnes facile, auditis verbis, concipiunt, & qui compoffibilis est simul cum sensu enunciatio, vt tot exemplis adductis comprobauimus.

Hinc infero primo, doctrinam hanc intellegendam esse de illis etiam verbis antecedentibus, *Accipite, & manducate ex hoc omnes, vt ea etiam utroque modo proferantur.* Non enim aequiesce iis, qui volunt ea verba solum narrativa, seu recitativa proferri; quia, vt supra insinuavi, non video, quomodo possent connecti per particulam *enim* cum verbis sequentibus, non enim esset bona causalis: Christus dixit, vt comedenter id, quod offerebat sub illis accidentibus; quia id, quod habeo nunc in manibus, est corpus Christi. Ergo fatendum est, verba illa ac-

120. *Infertur eis*

Particula

et

Particula

referuntur

ad idem

Vtrum verba sint vera de presenti in toto
rigore, & pro quo instanti?

Ratio dubitandi est in primis, quia ad rigoram veritatem propositionis vocalis requiri, sed ad quod obiectum ita habeat, quando affirmatur per culpam propositionis: quando autem profertur verbum, est, a sacerdote, tunc illud non est corpus Christi, sed post finitam propositionem, ergo illa propositione non est vera de presenti veritate omnino rigorosa. Propter hoc aliqui relati a Suarez, disputatione, s. 8. scilicet, dixerunt, haec verba nude considerata esse falsa; esse tamen vera ex intentione presentis, quia ex illa intentione verbum, est, refertur ad instantem, quod sequitur prolationem totius propositionis. Haec tamen sententia bene reiecit ab eodem Suarez ibi, quia verba haec in omni rigorosa propositione vocalis sunt vera, cum ex eorum veritate rigorosa colligat Ecclesia presentiam Christi in Eucharistia; alioquin si daret locus latiori interpretationi, facile possent heretici haec figuratas explications introducere.

Omissis aliis sententiis, ipse Suarez ibi docet verba esse in rigore vera, eo quod propositione de presenti ad rigorosam veritatem solum petit coherētū obiectū pro aliquo instanti eorum, quibus profertur propositione, sive hoc sit primum, sive medium, sive ultimum instantis; quare cum conuersio fiat in ultimo instanti prolationis verborum, hoc erit satis, ut propositione sit in rigore vera.

Ego in primis existim, veritatem propositionis vocalis, quae formatur per copulam, est, regulariter loquendo, nisi aliud constet ex ipsi modo loquendo, non debere regulari ad obiecto, prout erat tempore prolationis copula, sed tempore finita propositionis. Quod sane videtur probari ipsa experientiam si aliquis dicat: Petrus est in terra hanc dominum, si post prolationem copulam, est, contingat, Petrum exire, & hoc ipsi loquenti notum sit, quis inducit illum si aduertat, non debere cessare a propositione, ne mentiatur, vel ne sit perius, si forte iusitandum premiterat: quod clarius patet in propositione scripta, in qua dum scribit, facilius potest casus contingere.

Confirmatur, quia si ad veritatem propositionis de presenti sufficeret existentia obiecti in aliquo instanti propositionis, quodcumque illud sit, sequitur, quod si dicente Sacerdote: hoc est corpus meum, dicere alius eodem tempore: hoc non est corpus Christi, & eterque simul absoluere propositionem, ut quae dicere verum; quia illa secunda propositione verificatur ratione totius temporis antecedentis ad ultimum instantem. Consequens autem videatur validus durum; quia illae essent propositiones contradictriae simul prolatione.

Huius nostro argumento aliqui Theologi Salmantenses dicunt, responderet facile posse, in predicto casu propositionem negatiuam esse falsam, non autem in qua ratione negationis aequivaleret vniuersali, & distribuit omnia instantia; quasi dicas, in millo instanti correspondenti huic propositioni, hoc est corpus Christi, quod plane est falsum, cum in ultimo instanti sit corpus Christi; affirmatiuam vero est contra esse verum, quia ad eius veritatem, cum sit particularis, sufficit verificari pro uno instanti illius durationis.

Hac tamen responsio destruit principia illius sententiae P. Suarez, quam illo argumento impugnabat; ipse enim eodem modo loquitur de propositione negativa, & affirmativa de presenti, quod scilicet

I 21.
Inseritur se-
cundo quo
modo nunc
Christus ca-
lebraret.

I 22.
Inseritur ter-
tio idem de
formis alio-
rum sacra-
mentorum.

Infero secundo: si Christus nunc Missam per se ipsum celebraret, eodem modo dicendum fore quod posset verba consecratio in illo duplice sensu simul proferre, scilicet recitative, & formaliter, posset enim simul narrare, & referre, quid ipse olim in cena fecisset, & dixisset, ac simul loqui de speciebus sibi nunc praesentibus, & affirmare suum corpus contineri sub illis. Posset itaque dicere: Ego pridie quam paterer, accipi panem, fregi, dedique dicens de contento sub illis speciebus, quod nunc dico etiam, de contento sub his: Accipite & comedite; hoc est enim Corpus meum. Et tunc illud, hoc, referret ad contentum sub diuersis speciebus, applicando illas diuersas significaciones non ad diuersum loquentem (idem enim est Christus qui loquens fuit in cena, & qui nunc loquens,) sed ad eundem loquenter secundum diuersa tempora; hoc enim sufficit ad hoc, ut possit vox aequiuocare supponi simul pro pluribus significatis. Sicut si nunc Christus alicui diceret: Ego dixi laeron in cruce, quod & nunc tibi etiam dico: Hodie mecum eris in paradiſo; tunc enim illud hodie, referretur ad duos diuersos dies prout est in ore Christi loquenter in diuersis temporibus; quod sufficit, ut terminus ille aequiuocus possit simul diuersos dies significare.

Infero tertio, quod dictum est de verbis consecratio, posse eodem modo habere locum in formis aliorum sacramentorum, quae possent etiam proferri recitative simul seu materialiter, & significative, seu formaliter, v.g. si quis diceret: Sacerdos mihi hunc dixit, quod & ego etiam hodie dico tibi: Ego te absolu, &c. Petrus dixit Maria, quod & ego etiam dico tibi: Accipit te in meam; & sic de aliis sacramentis, in quibus videtur esse ratio possibilis, supposito semel, quod possint verba ex intentione loquenter habere illum duplicum sensum, prout referuntur ad diuersas personas, quae introducuntur loquentes, vel ad eamdem loquenter in diuersis temporibus, ut dictum est.

**

felicit ad utriusque veritatem sufficiat existentia obiecti pro aliquo parte, vel instanti illius duratio-
nis, in qua profertur. Alioquin sequeretur aliud ma-
ius absurdum: quod scilicet de facto si, consecrante
Sacerdote, & dicente: *hoc est corpus meum*; aliud simili-
diceret: *hoc non est panis*; haec secunda propositionis obiectum est falsa, quia non poterat negari panis pro tota dura-
tione illius propositionis. Consequens autem pro-
cul dubio est absurdum; nam qui dicit, illud esse
corpus Christi, dicit implicite non esse panem, sed
esse solum corpus Christi; ergo posset etiam expli-
cite dicere: *hoc est corpus Christi, & non panis*; ergo ad
veritatem illius negatiæ non requiritur, quod nega-
tio panis sit tot illo tempore, sicut neque ad
affirmationem corporis Christi requiritur eius pre-
sencia toto illo tempore. Quod clarius appetat in
propositione remissione debiti: posset enim creditor
id remittere, dicens: *nihil mibi iam debet*, quia propo-
sitionis obiectum vera, imo verificaret se ipsam; & tamen
caerentia debitum est tot tempore prolationis, sed
solum in fine. Sic etiam potuerint remitti peccata
per illa verba: *non es amplius reus peccatorum
tuorum*; quia propositionis obiectum non deberet ad sui veri-
tatem negare reatum pro toto tempore prolationis.

Nulla est diffi-
cilia inter
propositionem
affirmatiuam,
de presenti
affirmatiuam, exigeare existentiam, vel negationem ob-
iecti pro fine prolationis. Ratio autem videtur esse,
quia ante finem prolationis ille qui loquitur, nihil
affirmat simpliciter, & absolute: non potest enim
affirmare prædicatum, antequam illud proferat; si
ergo non affirmit adhuc prædicatum, nihil restat,
quod affirmit, & ideo absoluendo propositionem
videtur illam totam tunc firmare, illique subscribere,
atque ideo veritas obiecti tunc maxime atten-
denda est.

129. Contra hanc communem doctrinam obiecti pos-
tent primo, quia verba non operantur, nisi prout
significant: sed verba non significant complete,
quando primum profertur ultima syllaba; ergo non
operantur tunc, sed postea. Maior & consequentia
videntur manifesta: maior vero probatur, quia ver-
ba ut significant, necesse est quod veniant ad aures:
non possunt autem venire instantaneæ, sed successi-
fæ per motum localem: ergo non significant com-
plete, & perfectè, quando primum profertur ultima
syllaba, sed aliquantum post.

130. Respondeo in primis negando minorem; nam
sonus ultima syllaba potest venire ad aures instantaneæ, licet non secundum esse reale, bene tamen secundum esse intentionale, mittendo species sui, que
integra exigua sphaeram possunt instantaneæ dif-
fundere, ut dixi in lib. de Anima. Deinde, quidquid sit
de hoc, dici potest verba, licet in illo instanti non
significant quasi in actu secundo excitando speciem
obiecti in audiens, ceterum tunc habere iam
rationem vocis significatiæ; habent enim iam vim
ad producendam speciem in tempore sequenti. Ve-
ritas autem propositionis vocalis non regulatur ab
obiecto pro tempore, quo percipitur ab audiente,
tempore quo profertur à loquente, ut contingit etiam in
propositione scripta, quæ quidem si est propositionis
de presenti, non debet verificari pro tempore, quo
epistola legitur, sed pro tempore, quo scribitur. Sic
eriam voces sunt quasi quædam epistolæ, quæ bre-
vius transmutantur ad aures: ceterum distinguem-
us illa duo tempora, non debent verificari pro tem-
pore, quo ab auribus percipiuntur, sed pro tem-
pore, quo à lingua formantur, & quasi scribun-
tur.

Secundo obiecti potest, quia si veritas copula
non regulatur pro tempore, quo profertur copula, 131.
sed pro tempore, quo absoluatur propositionis; ergo Obiectetur se-
cundo.
dicendum est, consecrationem calicis non fieri, do-
nec absoluantur omnia illa verba: *noui & aeterni te-
flamenti*, &c. quia adhuc non complevit integra pro-
positio; & ob eamdem rationem apud Graecos non
fieri conuersio, donec in consecratione panis absolu-
uantur omnia illa: *hoc est corpus meum, quod pro vo-
bis tradetur*. Confirmatur primo, quia si dices; *hoc
est corpus meum humanum*, propositionis finitur,
vñque dum dicatur, *humanum*, & per consequens pro
illo ultimo instanti deberet verificari; ergo simili-
ter, dum dicitur: *hic est sanguis meus noui testamenti*,
&c. propositionis non finitur, nec debet verificari nisi
pro tempore, quo absoluuntur omnia illa verba. Ad Iam supra ad
hoc tamen diximus facit se. 4. quod non oportet
hoc repon-
sum est.

Tertio, & difficilis obiecti potest, quia verba, ut
completæ significant, debent esse iam omnino ab-
soluta, & completa; propositionis autem non intelli-
gitur integræ completa, donec constet, non adiici-
alia verba, quæ determinent priora: ergo ad hoc, ut
fiat consecratio, non sufficit exspectare ultimum in-
stantis prolationis ultimæ syllabæ, sed rursus exspe-
ctari debet morula temporis sufficiens, ut constet,
ibi sisteretur propositionem, & non progredi ulterius.

Dices, sufficit iam illa verba esse integræ prolationis
fine animo addendi alia verba. Sed contra; quia ille Dices.
animus interior non sufficit, ut verba externa ha- Sed contra.
beant externam significacionem, quam ex vi sua
non possunt habere; sed verba de se non habent
vñ completam ad significandum, nisi ut taliter in
ipsis sicutur, quod ulterius non progrediatur pro-
positio; ergo donec verba habeant istam negatio-
nem ulterioris additionis, non intelliguntur habe-
re totum id, quod requiritur ad integræ, & comple-
te significandum.

Confirmatur & explicatur difficultas; quia si ali-
quis habens errorem internum circa existentiam 134.
Christi in Eucharistia, volensque hunc errorum ex-
primere, diceret: *Christus non est in Sacramento altaris*, Confirmatur
& explicatur
difficultas.
post hanc autem verba immediate, veritus forte ne
deferreret ad iudicium, adiungeret protinus eodem
tenore hanc limitationem, *donec consecratur à Sa-
cerdote*, ita ut audientes nullo modo potuerint in-
telligere, cum loquuntur fusse priora verba ex er-
rore interno, sed potius voluisse proferre illam pro-
positionem Catholicam. *Christum non esse in sacra-
mento*, *donec fiat consecratio*; videtur non iucuntrisse
hæsim externam, & referuatam, cum non exhibe-
re aliquid exterius, ex quo eius error potuerit
colligi; ergo illa priora verba de se non habuerant
vñ completam ad significandum illud obiectum,
donec haberent adiunctam negationem alterius li-
mitationis sequentis; alioquin ante verba posterio-
ra incurrit est ille censuram hæretici; ergo similiiter
verba Sacerdotis, *hoc est corpus meum*, non significant
complete suum obiectum, donec careant limita-
tione subsequentiæ si Sacerdos immediate post
illa adiungeret aliquam limitationem, ut si diceret,
hoc est corpus meum, sicut est corpus Petri, vel aliquid
huiusmodi, audientes non conciperent obiectum
affirmari absolute, sed sub conditione; ergo etiam si
Sacerdos dixisset priora verba sine intentione ad-
dendi alia, non fit consecratio, donec cum effectu
alia non addantur.

Video difficultatem, sed tamen non credo, posse
dici, expectandam talem morulam, ut verba ha-
beant effectum; tum quia omnes Theologi cum S.
Thoma videntur supponere fieri conuersationem,

H h 4 quam

quam primum finiuntur, & proferuntur verba; tum etiam, quia sequeretur, si Sacerdos immediate post prolationem verborum moreretur, non fieri conuer-
sionem, quia in tali etiam casu non possent audiens-
tes scire; an ille iam cessasset loqui, an ulterius pro-
gressurus esset, & limitatur propositionem, si vi-
ueret, quod etiam in absolutione sacramentali, &
aliis formis Sacramentorum dicendum esset; & sane
durissimum videtur, & contra communem sensum
doctorum, & indoctorum. Responderi potest ali-
quando quidem determinari vim significatiuam ver-
borum per sistentiam, seu per negationem ulterio-
rem additionis, quod non videtur posse negari, si-
cut etiam in propositionibus scriptis videmus per
additionem vnius puncti determinari sensum pro-
positionis, quia tamen ante additionem puncti sus-
pensa erat, & indifferens ad sistentium, vel proge-
diendum. Nec satisfacit dicere, illam negationem
esse conditionem, non vero rationem, quasi forma-
lem ad significandum, quia in praesenti non potest
distingui talis conditio a ratione formalis: cum utri-
usque cognitione deseruia in audiencie ad excitandam
cognitionem obiecti, & per consequens viri-
que competit definitio signi instrumentalis. Cate-
rump adhuc diei potest, aliquando antecedenter ad
istam negationem dari sufficiens fundamentum in
ipsis verbis, ut audientes nihil aliud expectantes,
ex circumstantiis, quibus verba proferuntur, possint
concipere sensum absolutum, & ibi sistentem: quod
quidem potissimum habet locum in verbis sacra-
mentalibus, quae quotiescumque a fidelibus audiun-
tur serio proferri, omnes prudenter concipiunt, ea
verba sine vila limitatione proferri; quare licet post
ea videntes, re ipsa ibi siste loquentes, intelligent
magis expresse, sensum fuisse ibi perfectum, & abso-
lutum: ceterum adhuc ante illam morulam poter-
unt sufficienter hoc intelligere, ut constat ex omni-
um audiuentium experientia. Deinde addo, etiam
in casu, quo verba ex circumstantiis non ostendente,
aut ibi sistentum esset, adhuc verificanda esse,
quando proferuntur, non vero pro tempore sequenti
post morulam: quia verba de praesenti significant,
quantum possunt coexistere obiectum; ergo si-
gnificant existere obiectum, quando existunt ipsa
verba: ergo non significant existere obiectum post
morulam aliquam; sed tunc in fine saltem existen-
tiae verborum: ergo pro tunc debent verificari; ergo
tunc deberet fieri conuersio, & non in tempore le-
quenti post morulam.

136.

Instabili.

Respondeo.

Notandum.

suam significationem, & sensum absolutum, & comple-
tum: vnde qui dicit, *ego te absoluo*, cum intentio-
ne absoluendi Petrum, vere eum absolvit, licet ad-
sint alii Confessi etiam, & de quibus singulis pos-
sent verba illa intelligi: quia æquiuocatio verbo-
rum non tollit, quod vere proferantur ad suppon-
endum pro Petro, licet id clare non percipiatur. Ille
enim, qui æquiuoce loquitur, vere loquitur, licet
obscure; alioquin nec illi, qui hieroglyphicis lo-
quuntur, nec Prophetæ, aut Sibyllæ loquuti fu-
sent, quia sensus determinatus verborum proper
obscuritatem non percipitur. Sic etiam qui char-
acteribus Hebraicis absque punctis scribunt, vere
scribunt, & scriptura illa habet sensum perfectum,
licet proper defectum punctorum non facile percipi-
atur determinatus sensus, quem scriptor intendet
ex multis, quos illi characteres possunt signifi-
care. Sufficit ergo ad loquendum ponere voces, vel
scripturam, quæ instituta est ad significandum
id, quod loquens intendit dicere, licet eadem
vox, vel scriptura ad plura alia significanda institu-
ta sit.

Hoc ergo supposito, dicendum est, verba illa, vbi
primum proferuntur, etiam ante morulam sequen-
tem, habete iam ex intentione loquentis suam si. to quia
significationem, & sensum perfectum, licet proper
æquiuocationem aliquam, quam habent, non facil-
le possit percipi ab audientibus eorum sensus deter-
minatus, donec per illam morulam, & sistentiam
magis explicetur intentio precedens loquentis. Nam
sicut illud pronomen *te*, in forma absolutionis est
æquiuocum, & indifferens de se ad suppon-
endum pro hoc, vel illo penitente, que indiffer-
entia debet determinari per intentionem proferentis;
sic verba illa, *Hoc est corpus meum*, sunt de se æqui-
uoca, & indifferens ad faciendum sensum ab-
solutum, & completum, vel ad faciendum sensum
conditionatum, & incompletum adiuncta cum aliis.
Vnde sicut sensum illius pronominis *te* cognoscimus,
vel ex declaratione subsequenti ipsius loquentis,
vel ex aliis circumstantiis, verbi gratia, quia Pe-
trus solus ex omnibus praesentibus confessus fue-
rat, licet reuera verba absolutionis se ipsi, & inde-
pendenter ab iis circumstantiis extrinsecis habeant
suum significationem completam; sic sensum verbo-
rum consecrationis cognoscimus distincte, vel ex
declaratione Sacerdotis, qui suam intentionem
præcedentem declarat, vel ex circumstantiis: quia
Sacerdos in altari loquens intelligitur velle signi-
ficare sensum absolutum, & completum per illa ver-
ba, sed independenter ab ea declaratione, & circum-
stantiis verba se ipsis habent suam signifi-
cationem completam, licet obscuram, proper æquiuo-
cationem, & indifferantiam intrinsecam ad plures
sensus.

Adde, in tantum verba habere sensum comple-
tum ante morulam sequentem, ut nisi de facto ad-
datur postea aliqua limitatio, semper iudicentur
fuisse absolute prolati, etiam si limitatio addi non
potuerit, nisi aliqua circumstantia contrarium pos-
tive suadeant, ut constat ex omnibus aliis materia-
liis. Nam in testamento, verbi gratia, si aliquis in articu-
lo mortis coram notario, & testibus diceret, *Ego
instiuto Petrum heredem*, & statim perderet viam
loquela, procul dubio hares censeretur institutus;
quia licet potuerit propositio illa ulterius pro-
gredi, & addi aliqua conditio, vel limitatio, illa ta-
men propositio de se potest etiam facere sensum
absolutum, & interim dum contrarium non pro-
batur, ita censeretur prolatum. Idem est, si dicat, *Si-
chum ferum tuum libertate dono*, & statim amittat
loquelam;

aut limitationem, quae postea potest addi. Si enim haec indifferentia excusat a censura, excusabitur etiam propter similem indifferentiam verborum, qui usus est verbis aequioccis, quae postea explicat in sensu Catholico, cuius verba sunt capacia: nam sicut verba illa in nostro cau possunt explicari per limitationem sequentem, ut faciant sensum Catholicum, sic verba aequioccia possunt explicari per applicationem postea addendam, ut intelligantur in sensu Catholicico: quod enim explicatio fiat statim, vel postea, parum videtur referre ad propositionem; quia tam potest esse in suspenso per longum tempus sensus verborum aequiocciorum, quam per breve tempus sensus verborum determinatorum, cum suspensio in utroque casu oriatur ex indifferentia, quam habent verba secundum se. Facilius ergo responderetur ad exemplum illud negando, tunc excusari hereticum illum a censura, vel suspensi pcam, vtque ad mortulam sequentem: verius enim est, eamdem esse rationem in utroque casu, & doctrinam debere utriusque esse communem.

143. Ultimo obiecto potest, quia si veritas propositionis de praesenti desumitur debet ab obiecto existente, quando absolvitur prolatione verborum; ergo verba consecrationis non operantur suum effectum, quando incipit proferri ultima syllaba, sed quando ultimum proferri eius sonus, etiam si diu protractatur eius prolatione: probatur sequela, quia toto illo tempore loquitur Sacerdos; ergo si intendit affirmare pro fine loquitionis, non verificatur, donec terminat prolationem ultima syllaba. Respondeatur negando sequelam, neque enim desumenda est veritas ab existentia obiecti pro eo tempore, quo absolvitur simpliciter probatio verborum, sed quo primo ponitur probatio necessaria ad faciendum sensum; illa ergo protractio syllabae est loquio quidem, non noui obiecti, sed quasi repetitio eiusdem, quod iam Sacerdos loquutus fuit, vbi primum protulit ultimam syllabam, imo si abesse ultima syllaba faceret sensum, ante illius prolationem fieret consecratio, & multo magis ante prolationem ultimae litterae, sine qua sapienter fit sensus perfectus. Quod idem dicendum est de prolatione ultimae distinctionis, si illa non est necessaria ad perfectum sensum, vt si Sacerdos diceret, hoc est corpus meum verum; nam illud, verum, deferunt solum ad magis declarandum, & ideo ante illum prolationem propositione habet sensum perfectum. Vide qua diximus sup scilicet 3. & 4.

144. Infertur refutatio illius questionis quae solet in praesenti tractari, vtrum verba ratione ytritatis, quam habent, seu vt vera, causent conuersationem? Ratio dubitandi oritur ex S. Thoma in praesenti art. 5. in corpore, vbi ait, quod veritas huius loquitionis non presupponit rem significatam sed facit eam. Vbi videtur expellere docere, veritatem praesupponi ex parte principij ad hoc, vt verba operentur; quae doctrina difficultis est, quia verba vt vera inuolunt iam coexistit obiecti: propositionem enim esse veram, & obiectum ita esse vt affirmatur; quare ipsa veritas propositionis, praesertim vocalis, est denominatio partim extrinseca proueniens ab obiecto, vt docui & probauit late in libro de Anima: ergo quando verba consecrationis intelliguntur vera, intelligitur iam obiectum factum; ergo ipsa veritas non potest antecedere ex parte principij ad operationem.

145. Scitur. Varie solu-
tiones.

Sotus confudit ad mutuam prioritatem, & dixit, veritatem esse priorem, & posteriorem ipsa conuersione. Alij dicunt, antecedere verba cum veritate practica, non tamen cum veritate speculativa. Vtraque responso impugnatur bene a

Patre Suarez, & Patre Vasquez in praesenti, & quidem prima supponit difficultem doctrinam mutuam prioritatis: & adhuc ea doctrina admissa, non deferuit ad propositum; hic enim non solum esset mutua prioritas inter veritatem verborum, & existentiam obiecti, sed inter idem, & se ipsum: nam verba vera non solum supponunt existentiam obiecti, sed eam includunt, vt dixi; est enim veritas formalis saltem in propositione vocali; denominatio partim extrinseca proueniens formaliter ab ipsa existentia obiecti, ut omnes fatentur. Nam licet aliqui dicant, propositionem mentalem esse veram per aliquid aequaute intrinsecum, & essentiale ipsius, atque adeo illam, quae vera, non potuisse eamdem esse falsam, neque e contra: de vocalibus tamen nemo id docet; certum enim est, has voces, Petrus currit, quas ego, currente Petro, profero, potuisse caldem proferre, Petro non currente; ergo si propositione vocalis vt fera includit existentiam obiecti, & verba consecrationis vt vera presupponuntur, & causant suum obiectum, conseqvens est, vt obiectum ipsum vt existens presupponatur ad se ipsum, & cauerit ipsum; quod in omni sententia falsum est, etiam admissa mutua proprietate, & causalitate inter aliqua duo diuersa.

Secunda vero solutio non potest explicare, quid sit veritas practica antecedenter ad speculativam; nam si pro illo priori non datur conformitas ad obiectum, non dabitur illa veritas, sed sola efficacia verborum ad verificanda se ipsa. Ideo Scotus, quem sequuntur communiter nostri Recentiores, censet, verba pro illo priori esse quidem significativa sui obiecti, non tamen vera, nec falsa, sed praescindere ab utroque; prius enim est non solum in vocibus, sed etiam in conceptibus, significare, quam habere veritatem formalem: habent ergo verba antecedenter ad conuersationem significare praesentiam corporis Christi sub speciebus; quae quidem significatio habet se ex parte principij necessarij, vt sint operativa, postea vero ex vi illius significacionis operantur pro posteriori natura, quod significant, & reddunt vera in eodem instanti reali, quod sufficit, vt sint simpliciter vera.

Hac doctrina in sensu, in quo traditur ab eius auctoribus, vera est: nam verba vt vera veritate formali includunt existentiam obiecti, vt diximus: non possunt ergo vt vera veritate formali praecedere, nec causare suum obiectum, sed praeintelligi debent, prout prolatum a Sacerdote nomine Christi, & prout sic causent existentiam obiecti, a qua ratus denominantur formaliter vera veritate formali.

Dices, ad hoc, vt aliquis loquatur vere de praesenti, debet habere scientiam, seu notitiam illius, inquit, quod dicit: prius enim est sciare quam loqui; quia loquio tendit ad communicandum aliis, quod loquens sciens ergo qui affirmat aliquid de praesenti, debet prius scire, & credere id ita esse, antequam id affirmet; ergo Sacerdos, antequam affirmet, hoc esse corpus Christi, debet credere id ita esse: ergo prius est, Sacerdotem id interius iudicare, quam loqui exteriorum; ergo prior est veritas quam operatio verborum: nam pro illo priori iam Sacerdos iudicat veram illam propositionem, antequam illam proferat.

Respondeatur, in propositionibus vocalibus practicis de praesenti sufficere, si aliquis praecongit, propositionem esse talem, vt si proferatur, debet facere suum obiectum: hac enim cognitione praesistenti, potest absque mendacio loqui, licet in propositionibus mere speculatiis, que non habent vim au-ponendi suum obiectum, praequiratur cognitione de-

de existentia absoluta obiecti. Ratio autem est, quia ad loquendum veraciter in vniuersum sufficit, si loquens sciat conformitatem verborum cum obiecto, seu verba non significare aliud quam sit: ille autem, qui praeconoscit verba afferre secum existentiam obiecti, tam scit, verba non significare aliud, quam sit ex vi eorum verborum; ergo loquitur absque mendacio: propositio autem mere speculativa, cum non possit ponere suum obiectum, debet prae-supponere in loquente notitiam aliunde obiecti existentis independenter a prolatione verborum. Sacerdos ergo proferens illa verba loquitur ex scientia illa, qua scit, non futura verba absque existentia obiecti: rufus loquitur ad manifestandam mentem, & notitiam absolutam, quam habet de existentia obiecti: non quidem notitiam, quam habet antecedenter ad verba, sed dependenter ab ipsis verbis: potest enim aliquis per loquitionem manifestare mentem, & notitiam, quam habet dependentem ab ipsa loquitione & verbis. Sic aliquis potest scribere alteri in hac sola verba: *Iam non poteris amplius dicere, se non vidisse scriptam a me aliquam propositionem;* & tamen qui hac scribit, non scit illud esse verum absolute, nisi dependenter ab ipsa scriptura: manifestat ergo per scripturam scientiam, quam habet dependenter ab ipsa scriptura. Sic ergo poterit Sacerdos manifestare per hanc loquitionem scientiam, quam habet dependenter ab ipsa loquitione: non est ergo necesse, quod praecedat veritas formulis verborum, antequam operentur.

150. Ceterum propter auctoritatem sancti Thomae supra adductam, adhuc possumus defendere, verba pro illo priori habere aliquam veritatem; quia verba pro illo priori, pro quo intelliguntur operativa, intelliguntur iam verba, non vicius, sed verba Christi loquentis per os Sacerdotis, & affirmantis, illud esse suum corpus: eo autem ipso, quod intelliguntur verba Christi, intelliguntur cum infallibilitate orta ex ipso loquente, & cum necessitate ad conformitatem cum obiecto, & cum repugnantiad disformitatem; ergo iam pro illo priori non intelliguntur praescindere omnino, & habere indifferential ad veritatem, vel falsitatem, sed intelliguntur iam cum determinatione ad veritatem, quæ quidem determinatio, & necessitas ponendi obiectum, seu conformitatem cum illo, potest dici veritas radicalis, & antecedens ad omnem denominationem extrinsecam prouenientem ab obiecto; & hac veritas est essentialis, & intinseca in omni cognitione Diuina, & in omni actu fidei, & in omni loquitione Dei prout talis est, quare cum verba consecrationis antecedenter ad operationem sint loquatio Christi, necesse est, quod pro illo priori intelligantur cum hac veritate radicali. Et hunc sensum videtur intendere sanctus Thomas vbi supra, nam post illa verba statim adiungit, *Sic enim se habet Verbum ad res factas per Verbum;* quasi dicat, verba consecrationis ex eo, quod sint verba Dei, debete praetelligi cum infallibilitate propria omnis loquitionis Diuinae. Alij aliter explicant sanctum Thomam; sed non satis ad eius mentem.

SECTIO VII.

Quid significant pronomina, hoc, & hic, posita in verbis consecrationis.

151. Contra doctrinam sectionis praecedentis manet adhuc peculiaris difficultas orta ex illo pronome, *hoc*, & *hic*, quæ videntur supponere pro aliquo praesenti tunc quando profertur; tunc enim

designant accidentia praesentia; ergo significant id, quod tunc est sub accidentibus illis; alioquin posse esse vera verba, licet non esse praesentia accidentia, quando profertur illud, *hoc*. Si autem supponit pro eo, quod tunc est sub accidentibus, verificabitur de ipso pane: tunc enim substantia panis est sub accidentibus; ergo si verba intelligantur de praesenti in rigore, non possunt esse vera.

Hac occasione controveneri solet late de significatio illius pronominis, *hoc*, in verbis consecrationis, de significatio cum questionem latissime tractat Vasquez *dis. pronominis* *put. 20.1.* & quidem heretici inde sumunt ansam ad suum errorem confirmandum de permanentia panis: nam illud, *hoc*, quando profertur, debet supponere pro pane tunc praesenti; illud autem non potest esse corpus Christi, nisi figurative; ergo illud, *se*, non debet intelligi in toto rigore, sed per tropum.

Ex Catholicis aliqui dicunt, per illud, *hoc*, significari quidem panem, sed ut signum corporis Christi futuri sub accidentibus; ut sensus sit: *Significatum per cuius significatio hoc est corpus meum:* pro qua sententia referunt Alex. in 4. 9. 10. memb. 4. art. 1. §. 3. qui tamen ut errorem hetereticorum vitaret, addit, ex intentione Sacerdotis demonstrari panem ut signum corporis Christi transubstantiandum in ipsum. Ab hoc modo explicandi parum differt Bonavent. d. 8. p. 1. art. 1. q. 1. qui dicit, *Bonavent.* illud, *hoc*, supponere pro pane, sed sensum verborum esse: *hoc panis est, id est, transi in corpus Christi.*

Vtraque explicatio reicitur, quia neutra intelligit proprium illud verbum, *est*, prout re vera debet intelligi, & prout intelligitur a Tridentino *eff. 13. c. 4.* *Veraque ex- plicatio reg- 152. Quidam di- hoc est corpus meum: pro qua sententia referunt Alex. in 4. 9. 10. memb. 4. art. 1. §. 3. qui tamen ut errorem hetereticorum vitaret, addit, ex intentione Sacerdotis demonstrari panem ut signum corporis Christi transubstantiandum in ipsum. Ab hoc modo explicandi parum differt Bonavent. d. 8. p. 1. art. 1. q. 1. qui dicit, *Bonavent.* illud, *hoc*, supponere pro pane, sed sensum verborum esse: *hoc panis est, id est, transi in corpus Christi.**

Alij ergo communiter dicunt illud, *hoc*, significare indiuiduum vagum entis, vel substantiam existentis sub his accidentibus, quod est prædicatum communis sententia. sub pani, & corpori Christi; quem sensum licet non omnes eodem modo explicent, in re tamen ipsa fere conueniunt, nec potest esse disensio alicuius momenti. Oportet tamen caute loqui, & aliquos loquendimodis minus proprios vitare. Fatorit itaque, illud, *hoc*, significare determinate, & non vague, hæc accidentia panis, quæ ad sunt sensibilia, & præsentia, nec quod hoc significatum vagum, sed determinatum: hoc tamen non est significatum rectum, sed de connotato: significatum enim rectum non sunt accidentia, sed substantia contenta sub his accidentibus. Vnde oritur aliud discrimen, quod licet daremus, accidentia significari ut actu præsentia iam tunc quando profertur illud *hoc*, substantia vero contenta sub illis non significatur præcise ut tunc contenta, sed in fine prolationis, pro quo tempore debet propositio verificari. Dicimus ergo, illud, *hoc*, verificari quidem de corpore Christi, contento sub illis accidentibus in fine prolationis verborum, non tamen significare illud determinate, sed sub conceptu confuso, & vago, indifferenti de se ad panem, & ad corpus Christi, & ad quamlibet aliam substantiam, quæ in fine prolationis esset sub illis accidentibus; sensus enim est: *id quod substat his accidentibus*

153.

Veraque ex- plicatio reg- 154. Communis sententia.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

154.

accidentibus in fine prolationis, est corpus meum. Vnde propositio non est identica; quia per, *corpus meum*, significatur corpus Christi determinate: per illud vero, *hoc*, non significatur determinate, sed vase sub conceptu indifferenti de se ad plures substancialias: nam licet de facto solum corpus Christi sit contentum sub illis accidentibus; per illum tamen conceptum non representatur magis corpus Christi, quam quilibet alia substancialia; & in hoc sensu verum est, per illud, *hoc*, significari aliquid communem, & corpori Christi: non quod verificetur vlo modo de pane antea praesenti, sed quod conceptus de se sit indifferens, ac quancunque substancialia contentantur sub illis accidentibus in fine prolationis; sicut cum dico: *Petrus est Prætor huius ciuitatis*, conceptus Prætoris est magis communis, quam conceptus Petri; quia licet de facto verificetur solum de Petro, qui solus est de facto Prætor in hac ciuitate, conceptus tamen ille de se est indifferens, & communis ad quemlibet, qui esset Prætor huius ciuitatis. Sic etiam illud *hoc*, seu contentum sub his accidentibus est quidem conceptus determinatus ad hac accidentia, sed indifferens de se ad contentum sub illis; atque ideo est terminus partim singularis determinatus, scilicet quod significatum obliquo, quod sunt accidentia; partim singularis vagus, quod contentum sub illis accidentibus.

155.
Quomodo
significes ac-
cidentia.

An vero illud *hoc* significet ex se de connotato accidentia iam tunc praesentia, quando profertur; an solum praesentia in fine prolationis verborum? Licer daremus esse determinatum ad accidentia, quæ iam tunc sunt praesentia, nihil fieret contra nos, vt dixi: quia non ideo supponit pro contento iam tunc sub illis accidentibus: posset enim significare *contentum in fine prolationis sub accidentibus iam tunc praesentibus*, quando profertur. Sed re vera non videtur, quantum est ex vi sua significationis, habere hanc necessitatem, nec determinare accidentia iam tunc praesentia. Nam in communis, & proprio modo loquendi eamdem vim habetur videtur particula demonstrativa, *Ecce*, quam habeat illud *Hoc*. Vnde P. Vazquez dicta disputatione 201. num. 41. fatetur, validam fore consecrationem per illa verba: *Ecce corpus meum*. Videatur autem quod ad veritatem huius propositionis satis sit, si in fine prolationis ostendatur id, quod demonstratur. Dixa tamen, id sufficere, quantum est ex vi significationis: aliunde enim ad consecrationis valorem requiritur omnino ex institutione huius sacramenti, quod materia sit praesens ab initio prolationis formæ; nec sufficit esse praesentem post inchoata, vt ostendi in superioribus; illud tamen non oritur ex præcili significatione illius pronominis, *hoc*, sed ex aliis capitibus. Adodo, neque ex eadem significatione præcisa videri necessarium, quod illa accidentia sunt praesentia in fine prolationis verborum. Requiritur quidem, quod in fine prolationis sit corpus Christi sub illis, vt propositio verificetur de praesenti, vt diximus: non tamen videtur necessarium ad veritatem propositionis de praesenti, quod in fine propositionis adhuc sint praesentia loquenti accidentia, per quæ aliquid demonstrat; quod videtur ex communis vnu hominum comprobari; transiente enim Petro coram nobis, possum ego dicere: *hic est Prætor huius ciuitatis*; licet quando absoluo propositionem, iam non appareat, dum tamen tunc adhuc sit Prætor. Senus ergo illius pronominis demonstratiui non est alligatus ad accidentia praesentia tunc, quando profertur pronomen determinate, neque etiam quando absoluitur propositio determinata, sed vase, scilicet, sub accidentibus praesentibus, dum

loquer, continetur corpus Christi in fine prolationis verborum.

Contra hæc tamen est difficultas orta ex verbis illis Christi precedentibus: *Accipite, & mandate ex hoc omnes.* Nam si illud *hoc* significat contentum sub illis accidentibus in fine propositionis; ergo in illis verbis precedentibus Christus loquebatur de pane, quem debuit significare per illud *hoc*; quia in fine illorum verborum, *comedit ex hoc omnes*, contentum sub illis accidentibus erat panis: si ergo invitauit ad comedendum ex contento sub illis accidentibus in fine verborum, invitauit virtue ad comedendum ex pane; aliud ergo debet esse significatum pronominis *hoc*, ne dicamus, Christum non cohaerenter loquutum mutando eius significationem in paucis verbis. Nec valet dici, quod Euangelistæ non referunt Christum dixisse: *comedit ex hoc*, sed solum *comedit*. Satis enira est, quod Ecclesia id dicat ex traditione, quam ab Apolitolis accepit: & eadem difficultas manet in calice, vbi Euangelistæ referunt dixisse: *bibite ex hoc omnes*. Et quanvis non dixisset explicite, implicite tamen dixisse videtur; offerens enim ad comedendum, & dicens: *accipite, & comedite*, de aliquo intelligebat, & per consequens designare videbatur id, quod habebat in manibus.

Huic argumento facile respondebunt, qui dicunt, Christum prius consecrassæ, quam dicere: *accipite, & comedite*; tunc enim illud *hoc* designaret corpus Christi absque dubio, quod iam continetur sub illis accidentibus. Nam licet Ecclesia videatur alium ordinem supponere, quatenus dicens: *hoc est corpus meum*, videtur reddere rationem illius prioris dicti: *accipite, & comedite*; sed tamen in re idem videatur esse dicere: *hoc est Corpus meum*; ideo *accipite, & comedite*, prout iuxta hanc sententiam Christus dixit; & dicere: *accipite, & comedite*, quia *hoc est corpus meum*, prout Ecclesia refert. Sed quidquid de hoc non dicitur, ad argumentum alteriter responderetur, etiam si illa *accipite, & comedite* fuerint à Christo ante consecrationem, illud tamen, *hoc*, non referri determinate ad id, quod tunc erat sub accidentibus, sed ad id, quod esset in fine loquutionis, in quo est discrimen illorum verborum, *comedit ex hoc*, ab illis aliis: *hoc est Corpus meum*. Illa enim priora non sunt assertiæ, sed præceptia; posteriora vero sunt assertiæ, ad quorum veritatem requiritur, vt obiectum tale sit tunc, quale tunc affirmatur esse; & ideo Tridentinum ex veritate illius assertio[n]is collegit, Christum fuisse iam sub speciebus ante vnum, & tumponem: nondum enim (ait *sef. 13. cap. 3.*) *Eucharistiam de manu Domini Apostoli suscepit, cum vere tamen ipse affravet, corpus suum esse*, quod præbuit. Debet ergo illud, *hoc*, referri ad id, quod in fine propositionis erat sub speciebus: at in prioribus verbis non ita: quia per illa non affirmabatur, sed præcepitatur *comedit id*, quod esset sub speciebus: tunc scilicet, quando acciperetur ad comedendum; quantum enim est ex vi illorum verborum, etiam si tunc nulla esset substantia sub illis accidentibus, posset dici: *accipite, & comedite ex hoc*; sensus enim est: *comedit ex eo*, quod sub illis accidentibus erit, quando accipiet illud; nam illud verbum, *accipite*, distrahit significationem pronominis *hoc*, ad id, quod erit, quando dabitur. Sic enim qui infundit vnum in calicem, poneat, antequam omnino infundat, dicens: *accipite, & bibite ex hoc*, scilicet ex illo, quod acceptum sunt in calice statim porrigo, non ex illo, quod iam tunc sit in calice. Similiter ergo portigens Christus accidentia panis, poterat invitare ad comedendum *ex hoc*, nempe ex eo, quod acceptum erant

sub illis accidentibus statim, actione non interrupta, porrigidis.

Dices: si habens in manu pomum dices mihi, accipe, & comedite ex hoc, quia est cibus saluberrimus; & post dicta illa verba, antequam daret illud, extende me iam manum ad illud accipendum, conteretur in lapidem, vel lignum; non putarem me imitatum ad eius esum, sed illius potius quod prius habebas, quando dixisti: comedite ex hoc. Cum ergo Christus haberet panem in manu, quando dixisti: accipe, & comedite ex hoc; si, voluntibus discipulis accipere, conueris est in carnem, non putabunt se ad illius esum immitatos per priora verba, sed illius, quod prius ostenderat.

159. Relpondetur, quidquid sit de antecedenti, negando consequentiam: nam in priori casu non solum mutata fuisse substantia pomii in lapidem, vel lignum, sed etiam accidentia illa, quae designata fuerant in oblique ex intentione loquentis per illud hoc; sensus enim illorum verborum videtur esse: comedite ex eo, quod dederi tibi sub his accidentibus; lignum autem, vel lapis non datur iam sub illis accidentibus, sed sub aliis, quae neque in oblique fuerant designata per illud hoc. At vero in nostro casu accidentia panis manet semper eadem, quae fuerant designata; ideo licet non maneat eadem substantia, manet tamen quod designatum est sub illis accidentibus ex intentione loquentis. Quando vero verba verificantur, an in ultima instanti ipsis intrinseco, vel extrinseco, vel in tēpore? quodquid est communis omnibus sacramentis, quam tractauimus supra *diff. 4. de sacramentis* *sect. 7.* Videatur, quae ibi diximus, & applicetur ad verba cōficationis, quae etiā debent verificari, quod primum ultima syllaba profertur sufficienter ad faciendum sensum, & significandum.

SECTIO VIII.

Vtrum per plures formas consecrationis simul possit consecrari eadem materia?

160. *D*upliciter hoc queri potest; primo, an fiat validus secundo, an fiat etiam licet? De primo non est dubium; quia etiam si verba concurrent physice, adhuc possent plures formas concurrere; sicut etiam in naturalibus videmus concurrere aliquando plura agentia, quorum quolibet secundum se sufficeret ad eundem effectum: sic ergo possent omnia illa verba adunari, & concurrere, attempando suum concutum. Loquendo tamen de caualitate mortali, qualis est haec, nulla est repugnantia, & quod hoc quæstio generalis est de omnibus sacramentis.

Maior est dubitatio, an fiat licet? Oritur autem difficultas ex consuetudine Ecclesie, quæ licet olim non fuerit recepta in omnibus Ecclesiis; nunc tamen stricte præcipitur obseruari in omnibus; vt habetur in novo Pontificali edito iussu Clementis Octavi, cuius ritum percepit Pontifex obseruari ab omnibus Episcopis. Confuetudo autem est, vt presbyteri, quando ordinantur, consecrarent omnes, simul cum Episcopo eandem materiam. Ex alio autem capite videatur hoc ex se illicitum; quia in primis exponunt se taliter consecrantes morali periculo reterandi verba super materiam consecratam, quod de se est malum; nam quantumcumque current simul finire verba, non potest, qui aliquis alios præcedat; post quem alij omnes non consecrabunt, & per consequens præferent verba super materiam consecrata. Deinde sepe sacerdos contingit, aliquem eorum absoluere verba ante Episcopum: & per con-

P. Iohann. de Lingo de Sacramentis.

sequens Episcopus, qui est principaliter celebrans, non consecrabit. Rursus ille, qui consecravit, siue unus sit, siue plures, non perficit Sacrificium, siquidem solus Episcopus sumit postea utramque species consecratam; non potest autem Sacerdos consecrare, nisi cum animo sumendi materiam consecratam; ergo illa consuetudo de se videtur illicita.

Propter hæc Durandus, & alij relati à Suarez *diff. 57. sect. 4* & à Vasquez *diff. 128. cap. 2.* dixerunt, eam consuetudinem esse abolendam. Cæterum hæc censura iam non caret temeritate, cum opponat se non solum consuetudini, sed præcepto Summi Pontificis iubentis eam vbiique retineri. Alij ergo centent, illam consuetudinem esse licitam, eo quod Episcopus solus dicat verba animo consecrandi, cæteri autem præferant ea recitatiue, & materialiter, & quasi ut discant ab Episcopo; quibus verbis postea celebratur, & consecratur sunt, quod in primis probant, quia in Pontificali vetustissimo dicebatur, quod tales Presbyteri dicant omnia cum Episcopo, si cōficiantur; ergo non celebrant, sed dicunt solum celebrare. Deinde, quia alia sunt verba Canonis, quae solum dicuntur recitatiue, qualia sunt alia: *Calicem salutari accipiam*, &c. *Sanguis Domini nostri Iesu Christi custodiat*, &c. Ergo idem dici potest de verbis consecrationis.

Hæc sententia nullo modo defendi potest; primo, quia in novo Pontificali saepè sacerdos dicitur, illos Presbyteros celebrare, seu concelebrare cum Pontifice; deinde, quia serio monentur ibi, vt eurent omnino simul absoluere verba consecrationis, cum Episcopo; quod si ab eis materialiter solum præferrentur, nullum esset periculum in eo, quod præferrentur post Episcopum. Denique, quia in consecratione Episcopi eadem consuetudo seruatur, vt Episcopus denuo consecratus celebret cum Episcopo consecrante, & consecret eandem materiam: imo (telle P. Vasquez vbi supra) in Ecclesia Graeca Episcopo celebrante, semper adest aliud Presbyter consecrans simul cum Episcopo eandem materiam.

Neque obstant illa verba, si cōficiantur; tum quia illud *sciat*, non semper denotat improprietatem; tum etiam, quia solum denotant, quod non seorsim celebrat, sed concelebrant. Deinde, quidquid sit, an alia verba dicunt tantum recitatiue, de verbis tamen consecrationis dubitari non potest, quod dicatur animo consecrandi, vt constat ex supradictis.

Ideo alij dicunt, quod ex omnibus sit unus minister, & una forma totalis ex pluribus partialibus; quia licet alij prius absoluant, parum refert, quia non sit conuerio usque ad omnium prolationem. Quomodo autem hoc fiat, varie explicant: quidam enim dicunt, intentionem singulorum esse non consecrare, donec alij absoluant. Sed contra hoc est; Primo, quia non est in potestate præferentis *rejiciuntur* verba sacramentalia supra debitam materiam *secundum* primo. Spendere eorum effectum aliquo breuissimo tempore; alioquin etiam posset suspendere per horam; quod in aliis etiam Sacramentis regulariter falsissimum est. Secundo, quia sequeretur, quod si *secundum* Ordinati sint decem, v.g. & iam nouem absoluenter verba, decimus autem postea nolit absoluere, non fiet consecratio; quia omnes alij noluerunt consecrare, donec omnes absoluuerent. Consequens autem est absurdissimum.

Dices, intentionem fuisse consecrandi, cum omnes, qui prolatuti erant verba, finirent illa; quare *infallibiliter* cum dicimus non esset prolaturus, non est expectandum. Sed contra, quia suppono, decimus habuisse intentionem præferendi verba, sed postquam nouem protulerunt, ille mutauit intentionem; pero ergo,

Ii quando

Durandus dixit hanc consuetudinem esse abolendam.

Alij dicunt esse licitam quia solum Episcopus consecrat.

Hac sententia defensio non potest.

Ii.

Alij dicunt ex omnibus fieri unum ministrum.

secundum.

Repondet.

quando sit consecratio: non quidem, quando nonus absolvit, quia adhuc erat indiferens decimus ad proferendum etiam: ergo expectandum est, an velit, vel nollit; & per consequens verba aliorum fuerunt consecratio sub conditione de futura: quod in aliis sacramentis communiter rejicitur. Denique impugnatur, quia verba consecratio instituta sunt a Christo ut significativa, & assertiva de praesenti, ut supra dictum est; si autem singuli nolint consecratio pro nunc, sed pro instanti subsequenti, non proferent verba significativa de praesenti ea significatio- ne, quam habuerunt ex Christi institutione: ergo non proferunt verba consecratio.

167. *Alij ergo dicunt, omnes alios Sacerdotes proferre verba referendo suam intentionem ad instantem, quo ea absolvit Episcopus, qui est principaliter celebrans; quam sententiam tribuit S.Thomae in quæst. 82. art. 2. licet eam non docuerit expresse.*

168. *Sententia P. Suarez, P. Aegidij quæst.*

Impugnatur hic dicendi modus.

Ceterum rejicitur etiam facile ex dictis: quia verba sunt de praesenti, nec possunt nisi variata significatio, referri ad aliud instantem. Deinde, quia si relatio sufficeret, non esset, cur tantopere curaret Ecclesia, & praeciperet, ut omnes eodem momento verba absolvarent. Adde etiam alia inconvenientia, quæ contra sententiam sequentem afferemus.

Est itaque alia sententia P. Suarez, P. Aegidij quæst. 81. art. 2. & aliorum, quod illi Sacerdotes debent habere intentionem consecrandi conditionatam, talenm scilicet, ut si absolvant verba cum Episcopo, consecrent, quod debent procurare; si vero non absolvant illo instanti, sed prius, vel posterius, non consecrent; hoc enim modo vitantur omnia inconvenientia supra posita. Sed contra hunc modum dicendi facit in primis communis praxis Ecclesiæ, quæ non admonet Ordinatis de tali intentione conditionata non consecrandi si absolvant prius quam Episcopus, sed potius communiter monentur, quod habeant intentionem consecrandi. Deinde quia etiam stanta hac intentione, non vitantur omnia inconvenientia supra posita: nam in primis adhuc manet moraliter certum, quod plures inaniter proferent verba sive ante, sive post ultimam prolationem Episcopi; quod autem habeant intentionem conditionatam, parum refert; nam etiam prolatione verborum conditionata supra materiam iam consecratam, est intrinsece mala, & prohibita, ut omnes supponunt. Denique illud inconveniens, quod consecrants non perficiat sacrificium, & sumat utramque speciem, non vitatur illa ratione per hanc intentionem conditionatam, ut de se constat.

169. *Aliorū posset responderi, prolationem ultimi verbi super materiam iam consecratam ab alio; qui prius absolvit illud, non esse intrinsece malum. Quod multis exemplis probari posset; primo, quia prolatione ultimæ syllabæ protracta sit a sacerdote per aliquod tempus, quare necesse est, quod pars illius prolationis sit post consecratam materiam; quia consecratio sit, vbi primū proferunt quod necessarium est ad significandum; & tamen non est intrinsece mala illa protractio, etiam si scienter sit, alioquin deberet sacerdos adhibere curam in proferenda illa ultima syllaba quam citissime, & breuissime posset, non proferret illam super materiam iam consecratam. Secundo, qui in Baptismo effundit simul aquam, & profert verba, si, absolvit verbis, pergit adhuc effundendo aliquid aquæ, non peccat, nec tenetur, finita ultima syllaba verborum, continere manum, ne cadat ultimus quidquam aquæ super puerum; & tamen illa effusio aquæ vel ablucio, quæ continuatur, sit circa subiectum iam baptizatum. Tertio, qui ordinatur, si post tactum materia, & prolatam formam ab Episcopo, iterum statim ante quam surget, tangat materiam ad maiorem securitatem, non videatur peccare mortaliter, licet id ex levitate animi faciat; & tamen ille contactus materia sit ab homine iam ordinato. Quarto, si cantaretur forma, posset more musicæ repeti bis, & ter illa ultima dictio *meum*; nam sic protractio ultimæ syllabæ non destruit sensum loquutionis humanae, sic repetitio dictio non destruit sensum in musica, quia ita solent loqui musici dum cantant; & tamen secunda vice profertur illud *meum* super materiam iam consecratam, ut constat. Ex his ergo & aliis similibus videatur probari, quod prolatio vnius dictio super materiam iam consecratam, non sit intrinsece mala: quia tota illa actio per modum vnius sit nomine Christi, & tota per modum totius est valida, nec requiritur, quod singula illius partes sint necessariae ad effectum, sed quod tota sit necessaria, ut constat ex adductis exemplis.*

Verum quidquid sit de doctrina illa in calo nostro videatur esse specialis difficultas, aliud enim est, reperire ultimum verbum, & protractare prolatio- nem ultimæ syllabæ: illud vero est, profere ultimum verbum super materiam iam ab alio consecratam. Nam in primo casu, verbum illud, quod reperitur, vel syllaba, quæ protractatur, non est nouum signum, nec significat aliquid nouum, sed componit, & integrat idem signum cum praecedenti prolatione verborum, & significat idem omnino cum partibus praecedentibus; quare cum tota propositio per modum vnius sit signum practicum verum significans vere ex institutione Christi effectum sacramentalem, non est inconveniens in protractione syllabæ, vel repetitione ultimi verbi in musica. Quod idem dicendum est de continuatione effusione aquæ in Baptismo, vel contractu secundo materiae in Ordinem etiam non sunt signa distincta, sed integrant vnum signum sacramentale cum praecedentibus, cum quibus faciunt vnum signum verum, licet non necessarium secundum omnes partes. At vero in secundo casu verbum illud prolatum post consecratam materiam ab alio non integrat vnum signum practicum verum cum verbis praecedentibus eiusdem sacerdotis; nam tota propositio, & omnia verba prolatæ ab illo sacerdote non sunt aliquid operata, nec consecratio facta est ex vi illorum: non ulla ergo signum practicum verum, atque ideo ultimum illud verbum illicite proferetur, quia componit, & perficit signum practicum falsum cum intentione profundi illud in persona Christi, quæ indecentia reddit illicitem secundam consecrationem materiae iam consecratam. Sicut etiam propter eamdem rationem illicita erit secunda effusio aquæ cum secunda prolatione formæ Baptismi super aliquem iam semel rite baptizatum, quia ponitur signum totale practicum falsum, cum intentione operandi, & ponendi illud nomen Christi. In primo autem casu non ponitur signum falsum, sed additur signo vero iam posito pars aliqua illius non necessaria, sed tamen pars signi veri, & integrans cum partibus praecedentibus signum practicum verum: sicut & quando ipsemet Christus consecravit, non sicut necessaria tota prolatione illius ultimæ syllabæ, & tamen absque incommodi addita fuit illa protractio syllabæ non necessaria, quia illa non significabat aliquid nouum, sed simul cum partibus praecedentibus significabat idem, quod quidem vere poterat significare.

Dicendum, sacramentum est signum practicum gratiæ, sed illa dictio, quæ repetetur, aut protractio syllabæ, non causat effectum, quem iam inuenit possum; atque ideo nullo modo est signum practicum: ergo nec potest componere sacramentum, aut effi-

esse pars illius, non enim potest secundum illam partem esse sacramentum, cum secundum illam partem non sit practicum. Respondeatur, adhuc, ut aliqua pars sacramenti non requiri necessario, quod illa pars operetur, sufficit enim, quod illa componat cum aliis signum in ratione signi sensibilis, quod signum operetur effectum, licet non operetur secundum omnes, & singulas suas partes: iam enim erit verum dicere de illo toto, quod sit signum sensibile practicum, cum omnes partes componant illud totum in ratione signi sensibilis operatur. Imo retorqueretur argumentum: sacramentum est signum sensibile practicum; ergo omnia, quae componunt in ratione talis, sunt partes sacramenti, sed ultimae syllabae protractio componit illam syllabam saltem in ratione signi sensibilis, & facit unum signum sensibile cum partibus praecedentibus; ergo licet non componat in ratione practici, componit in ratione Sacramenti: sicut quod componit hominem in ratione animalis, est vera pars hominis, licet non componat illam, ut rationalis est.

172. *Doctores variè conantur tueri, & defendere ab omissione specie fastigij prædictam consuetudinem, quas ex supradictis facile poteris impugnare; dicendum videtur, omnes habere intentionem saltem conditionatam confundendi, & non recitandi solum materialiter illa verba, ut constat ex supradictis. Neque obstat primum inconveniens, quod plures profert ultimum verbum super materiam consecratam: quia licet hoc in communione verum sit, & moraliter certum, quod non omnes absoluunt simul, & quod aliqui profert supra materiam consecratam; nemini tamen in particulari, quando profert ultimam syllabam, constat moraliter certo, quod iam illa materia consecrata sit; immo omnes conantur simul profere, & momentur sedulo, quod id current; quare singuli, quando profertur, possunt serio intendere consecrare, cum sit illa ad minus materia dubia. Vnde intolerabilis videtur incuria aliquorum, qui iubent Ordinatus expectare, ut Episcopus non solum incipiat, sed absoluat prius singula verba: hoc enim expreßus est contra intentionem Pontificis, qui sane non debuit prouidere, quod nemo in communione profert verba consecrationis supra materiam consecratam; satis est prouidisse, quod nemo in particulari id faciat, sciens, esse iam consecratam: malitia enim reiterationis forma super materiam consecratam sit in eo, quod profertur verba Sacramentalia sine vila spe sui effectus, & cum intentione effectus impossibilis, in nostro autem casu, nemo profert verba sine aliqua spe consecrandi, nec Ecclesia iubet aliquem profere, de quo non possit habere aliquam spem, quod consecrabit, & per quem non possit intendi ille effectus; ergo ex hoc capite non est aliquid inconveniens, ratione cuius vitanda sit illa ceremonia, præsertim cum per illam intendat Ecclesia representare mysteria conducentia ad cultum huius Sacramentorum, ut pote æquilitatem potestatis cum Episcopo, quam habent Sacerdotes ex ordinatione sua ad consecrandum; sicut in signum etiam potestatis acceptæ iubent Diaconi, & Subdiaconi, cum ordinantur, ministrare Episcopo in altari: item ad representandam communem Domini cum discipulis, & alia mysteria, quæ licet nos lateant, non tamen latuerunt Apostolos, à quibus forsitan descendit haec consuetudo.*

173. *Neque etiam obstat secundum inconveniens, quod ille, qui consecrat, non perficit Sacrificium, nec sumit utramque speciem, quia in primis non est certum, non posse de iure Diuino fieri consecratio.*

P. Joan. de Lugo de Sacramentis.

nem, quin sequatur sumptio à Sacerdote. Deinde, licet consecratio etiam de iure Diuino dicat habitudinem ad sumptionem, est tamen satim probable, quod, secluso præcepto Ecclesiastico, sufficeret sequi sumptionem ab alio Sacerdote, licet ipse consecrare non communicaret, ut indicat Suarez, *dis. Suarez, pue. 75, sed. 5.* in fine, & cum aliis docet Hieronymus.

Llamas. Ratio ob.

Llamas. 1. part. Methodi cap. 11. §. 11. Ratio autem est, quia licet inceptum Sacrificium debeat omnino perfici, & ideo si Sacerdos post consecrationem moriatur, substitui debeat alius, qui perficiat Sacrificium: ceterum quod sumptio Eucharistiae (in qua perficiatur Sacrificium) fiat non ab ipso consecrante, sed ab alio, non videatur adeo indecens, ut, secluso præcepto Ecclesiastico, non liceret; sicut è contra, non est illicitum offerre sine consecratione, ut in feria 6. Hebdomadae sanctæ: tunc enim Sacerdos offert, quod non consecravit, sed quod alius consecraverat præcedente die. Ceterum licet ex natura rei hoc liceret, materiam tamen Ecclesia strictè prohibuit Sacerdotem consecrare, quin eo ipso sumat utramque speciem, tum ad vitandum periculum, ne aliquando maneat consecratio sine perfectione Sacrificij sequuta (quod forsitan prohibetur iure Diuino) quod periculum nulla ratione melius vitatur, quam obligando ipsum Sacerdotem sumere statim quod consecravit, alioquin si seruaretur sumendum ab alio Sacerdote, prius forsitan corrumperentur species vini, quam sumerentur; tum etiam ut melius, & exactius Sacerdos imiteretur factum Christi, qui similis consecravit, & sumptis hoc Sacramentum.

174. *Hoc supposito cessat illud inconveniens.* Supposito ergo, quod hoc præceptum non sit Diuinum, sed solum Ecclesiæ volentis Sacerdotem, qui consecrat, sumere ex consecratis; consequens est, quod eadem Ecclesia potuerit in ea obligatione dispensare, sicut etiam in die Paræcœus dispensauit in præcepto non celebrandi sine consecratione: & olim, telle Innocentio, erat etiam confuerudo, quod, celebrante Papa, omnes Presbyteri Cardinales consecrarent simul cum illo, licet non omnes communicarent; ex quo fit, prædictam consuetudinem, quæ Ordinati in die Ordinationis consecrant cum Episcopo sine sumptione sanguinis, ex nullo capite manere malam; si tamen debite fiat, & omnes illi current, quoad fieri possit, absoluere verba simul, prout Ecclesia iubet, & ab Episcopo debent de hoc serio admoneri.

Dices, si illi Sacerdotes consecrant sine sumptione, ergo vere ipsi non sacrificant, sed solum Episcopus; siquidem supponimus sumptionem esse vel totam, vel partem actionis sacrificandi; ergo ipsi non celebrant. Quomodo ergo dicitur in Pontificali, quod illi omnes celebrant cum Episcopo? Respondeo, illos vere celebrare, tum quia consecratio, licet non sit oblatio integræ, & completa, est tamen oblatio simpliciter, tum etiam quia non solum consecrant, sed etiam tenentur sumere corpus Domini, licet non sumant sanguinem; illa autem communio, licet aliquibus videatur esse communio quasi laïca, mihi tamen eff valde verisimile, esse communio nem Sacerdotalem, & per quam offerunt particulariter Sacrificium: nam si Sacerdotes illi accederent ut Laici ad illam communionem, non effet discrimen inter ipsos, & reliquos Ordinatos Diaconos, Subdiaconos, &c. Est autem discrimen in modo communicandi; nam ideo iubet Ecclesia reliquos ante communionem recitare Confessionem generali. Presbyteros vero non recitare illam, & addit, quia ipsi concelebrant Pontifici; quasi dicat, reliqui accedunt ad communionem Laicam, in qua præmiti solet confessio generalis, at vero Presbyteri tunc

175. Inhabit.

communicant ut Presbyteri, & ut celebrantes; celebrans autem solum dicit confessionem in principio Missi; & ideo etiam Episcopus in Pontificali iubetur consecrare tot hostias, quot sunt Ordinati, ut scilicet communio fiat ex consecratis ab ipsis Sacerdotibus offerentibus sacrificium. Ex quo infero, Ecclesiam non dispensare cum illis Sacerdotibus, quoad consecrationem sine sumptione, sed quoad sumptionem sanguinis; quod forsitan sit ad denotandum inferioritatem, quam adhuc habent respectu Episcopi: nam licet Episcopus consecratus sumat utramque speciem cum consecrante, eo quod aequalis est iam illi in Episcopatu. Sacerdos tamen non sumit utramque speciem cum Episcopo, quia adhuc manet inferior Episcopo; debet tamen sumere unam speciem; nec existimat, posse illam communio- nem omitti a Sacerdote etiam ex dispensatione Episcopi, cum quia illa sumptio pertinet ad complemen- tum sacrificii, quod offerre illos Sacerdotes sapientur in Canone, & aliis orationibus, tum eti, quia praecipit non consecrandi sine sumptione non pos- sit dispensari nisi ab Ecclesia, quia in praedicto cau- solum dispensavit, quoad sumptionem sanguinis.

DISPUTATIO XII.

De effectibus Eucharistiae.

SECTIO I. *Vtrum Sacramentum Eucha-
ristiae conferat primam gratiam.*

SECTIO II. *Quando conferat Eucharistiae
gratiam sanctificantem?*

SECTIO III. *Vtrum utramque species Eucha-
ristiae conferat maiorem gratiam, quam sin-
gula seorsim.*

SECTIO IV. *De aliis effectibus spirituali-
bus sacramenti Eucharistiae.*

SECTIO V. *De effectibus, quos Eucharistiae
operator circa Corpus.*

EFFECTVS Eucharistiae alii possunt intelligi circa animam, alii circa ipsum corpus, de- utriusque breuiter agemus, prius de iis, qui sunt circa animam.

SECTIO I.

*Vtrum Sacramentum Eucharistiae conferat
primam gratiam.*

I. *Supponimus, hoc sacramentum conferre gratiam
sanctificantem ex opere operato, quod omnibus
sacramentis noui legis commune est; & de Eucha-
ristia probatur late ex Scriptura, Conciliis, & Par-
tibus aduersis Hæreticos a nostris Recentioribus in
praesenti, præfertum Suarez & Vasquez, Bellatino*

*lib. 4. de Eucharistia, Valentia, & aliis. Difficultas
est, an non solum conferat augmentum gratiae, sed
etiam aliquando primam gratiam, per quam expel-
litur peccatum lethale. Et ut certa ab incertis se-
paremus, conueniunt Doctores Catholici in eo,*

*quod hoc sacramentum non sit per se institutum
ad remissionem peccati mortalis; quod ex eo fa-
cile constat, quia sacramentum non instituitur per
se ad illum effectum, quem per se supponit semper
productum: Eucharistia autem per se loquen-
do supponit primam gratiam in subiecto: nam ci-
bus de se ordinatur ad augendam, non ad generan-*

*In quo Ca-
tholicis con-
veniunt.*

dam vitam; ergo supponit omnino vitam anima. Hoc idem ex Tridentino, & aliis rationibus pro- bant bene Suarez in praesenti *dispu. 63, sect. 1.* & *Sanz Vasquez dispu. 203, cap. 1.* Restat ergo dubitatio, an saltem per accidens Eucharistia conferat ali- quando primam gratiam.

Prima sententia affirmat in casu, quo quis incul- pabiliter accedit ad Eucharistiam, vel quia ignorat inuincibiliter statum peccati, quem habet, vel quia non existimat, se rite fuisse absolutum, cum non fuerit tunc enim virtute sacramenti remittitur peccatum. Hanc tenent plures Thomistæ, & alii, quos refer, & sequitur Suarez vbi supra conciliione tercia. Ceterum auctores huius sententiae rursum diuiduntur: nam quidam censent, ad hunc effectum non esse necessariam etiam attritionem, sed suffi- ce bonam fidem, & inculpabilem accusum ad Eucha- ristiam; alii dicunt, requiri attritionem super- naturalem, quæ vel existimetur contritio, vel inculpabiliter putetur sufficiens dispositio ad Eucha- ristiam. Sic docent Recentiores, & videtur fauere S. Thomas *art. 3, in corpore*, & in aliis locis.

Secunda sententia negat in vniuersum Eucha- ristiam, cauare per se, vel per accidens primam gra- tiam in aliquo casu. Hanc tenent Bonaventura, Ga- briel, Gerlon, Alexander & alii, quos refer & sequitur Vasquez vbi supra *cap. 4, & 5.* Imo videatur esse etiam de mente S. Thomæ, ut postea videbimus: & licet aliqui nimis acriter inuehantur in hanc sen- tentiam, dicentes oppositam esse omnino certam, & indubitatum, falluntur tamen; nam tota haec con- trouersia non excedit terminos opinionis probabili- bus; & quidem inter illas hæc posterior videtur probabilius, & magis consona doctrina, quæ de hoc sacra- mento in Ecclesia communiter tradita est; imo videatur expressa in Carechismo Pij Quinti, vbi dum effectibus Eucharistiae agitur, sic dicitur. *Vtrum
quod dicitur Eucharistia gratiam tribui, pastora adme-
nante oportet, sita insillegendum non esse perinde ac necesse
non sit, ut qui re ipsa hoc sacramentum utiliter percep-
tus est, gratiam ansea adepcius fuerit.* Confer enim quod
admodum mortuis corporibus naturale alimentum nihil
predicit; ita etiam anima, quæ spiritus non visitat, sacra
misteria non prodeunt, ac propter ea panis, & vini specie ha-
bent, ut significent, non quidem renocanda ad vitam ani-
mae, sed in vita conservanda causa instituta esse. Hec
ibi, vbi obiter prima ratio insinuatur facit efficaciam
pro hac sententia.

Probatur ergo primo, quia hoc sacramentum ex sua institutione est sacramentum viorum; ideo enim institutum fuit per modum, ut indicantur primi effectus, qui non melius quam ex institutione colliguntur. Ideo namque in Florentino dicitur, hoc sacramentum eos omnes effectus cauare in suscipiente, quos cibus naturalis cauare solet cibus autem numquam datur ad generandam, sed ad conseruandam vel augendam substantiam animalis; ergo nec Eucharistia habuit talem virtutem: quare sicut cibus non operatur mortuo applicatus, sic nec Eucharistia, nisi præsupponatur vita spiritualis. Hoc idem argumentum sumi potest ex significacione: sacramenta enim eos solum effectus habent, quos significant; Eucharistia autem nullo modo signifi- carat gratiam primam, sed gratiam nutritionis & augmenti, ergo hanc solum cauatur, & non illam.

Secundo probatur ratione etiam insinuata in ver- bis relatis Carechismi: quia scilicet Eucharistia operato ex sua institutione, & per se non habet conferre primam gratiam, ut admittunt aduersarii; ergo in nullo casu etiam per accidens potest hoc habere. Consequens probatur, quia sacramenta ex opere